

MINISTER
Rodziny i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 20 MAJ 2021

DES-IV.0210.8.2021.JK

Wg rozdzielnika

Szanowni Państwo,

na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1809) przesyłam *projekt ustawy o ekonomii społecznej* wraz z uzasadnieniem i oceną skutków regulacji (UD185) – z uprzejmą prośbą o wyrażenie opinii w terminie 30 dni od otrzymania niniejszego projektu.

Ewentualne uwagi proszę kierować w wersji edytowalnej na adres poczty elektronicznej: Konsultacje.ES@mriips.gov.pl, w formie załączonej tabeli.

Z poważaniem

MINISTER
z/tp. Stanisław Szwed
Stanisław Szwed
SEKRETARZ STANU

Załączniki:

1. Projekt ustawy o ekonomii społecznej wraz z uzasadnieniem i OSR.
2. Formularz zgłaszania uwag.

Otrzymują:

1. Pani Dorota Gardias – Przewodnicząca Forum Związków Zawodowych
2. Pan Piotr Duda - Przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ Solidarność
3. Pan Andrzej Radzikowski – Przewodniczący Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych

U S T A W A

z dnia

o ekonomii społecznej¹⁾

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa reguluje:

- 1) organizację i zasady funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych;
- 2) zasady realizacji usług społecznych przez podmioty ekonomii społecznej;
- 3) zasady i formy wspierania podmiotów ekonomii społecznej przez organy administracji publicznej.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) jednostkach organizacyjnie powiązanych – rozumie się przez to osoby prawne spełniające definicję przedsiębiorcy dominującego lub zależnego w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów, z zastrzeżeniem że nie muszą być one przedsiębiorcami w rozumieniu tych przepisów;
- 2) partnerstwie publiczno-społecznym – rozumie się przez to umowę o wspólną realizację usługi społecznej zawartą przez organ jednostki samorządu terytorialnego z podmiotem ekonomii społecznej;
- 3) podmiotach ekonomii społecznej – rozumie się przez to:

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawę z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych, ustawę z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej, ustawę z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym, ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz ustawę z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

- a) spółdzielnie socjalne działające na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
 - b) warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowej działające na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573),
 - c) centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej działające na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
 - d) spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych działające na podstawie ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2021 r. poz. 648),
 - e) organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057) z wyjątkiem: partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych i fundacji utworzonych przez partie polityczne, oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 i 4 tej ustawy,
 - f) koła gospodyń wiejskich działające na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 165);
- 4) osobach zagrożonych wykluczeniem społecznym – rozumie się przez to:
- a) bezrobotnych, w szczególności bezrobotnych długotrwale, w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, 2023, 2369 i 2400),
 - b) posiadających status poszukujących pracy w wieku do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, bez zatrudnienia w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
 - c) osoby poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu lub niewykonujące innej pracy zarobkowej, w tym rodzice dzieci z rodzin wielodzietnych poszukujący pracy po okresie wykonywania pracy domowej,
 - d) osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
 - e) osoby, o których mowa w art. 2 pkt 1a i 1b ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,

- f) osoby spełniające kryteria, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 794 i 803),
 - g) osoby, o których mowa w art. 16a ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
 - h) osoby usamodzielniane, o których mowa w art. 140 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 oraz z 2021 r. poz. 159), oraz w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r.
o pomocy społecznej,
 - i) osoby z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
 - j) osoby opuszczające zakłady karne oraz pełnoletnie osoby opuszczające zakłady poprawcze,
 - k) osoby starsze w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. poz. 1705);
- 5) readaptacji – rozumie się przez to działania umożliwiające zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych i zdrowotnych osób, o których mowa w pkt 4 lit. j;
 - 6) reintegracji społecznej – rozumie się przez to działania, mające na celu odbudowanie lub nabycie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu, w tym rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych lub readaptację;
 - 7) reintegracji zawodowej – rozumie się przez to działania służące zdobyciu nowych kwalifikacji, kompetencji, wiedzy i umiejętności w celu odbudowania lub uzyskania i podtrzymania zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy i awansu zawodowego, w tym rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych;
 - 8) usługach społecznych – rozumie się przez to usługi z zakresu, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818);
 - 9) zatrudnieniu – rozumie się przez to zatrudnienie osób na podstawie umów o pracę, umów cywilnoprawnych oraz zatrudnionych w przedsiębiorstwie społecznym przez nieprzerwany okres, co najmniej 3 miesiące, osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą niebędących pracodawcami.

DZIAŁ II

Przedsiębiorstwo społeczne

Rozdział 1

Organizacja i zasady działania przedsiębiorstwa społecznego

Art. 3. 1. Status przedsiębiorstwa społecznego może uzyskać podmiot ekonomii społecznej prowadzący odpłatną działalność pożytku publicznego w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, działalność gospodarczą, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162) lub inną działalność o charakterze odpłatnym, po spełnieniu wymagań określonych w art. 5–12, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Status przedsiębiorstwa społecznego może uzyskać podmiot ekonomii społecznej, nad którym Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego lub państwowa albo samorządowa osoba prawna nie posiada kontroli, o której mowa w art. 4 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275), z wyłączeniem spółdzielni socjalnych, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.

3. W przedsiębiorstwie społecznym będącym spółdzielnią socjalną lub spółką, o której mowa w art. 3 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki nie mogą posiadać więcej niż 50% akcji lub udziałów, z wyłączeniem spółdzielni socjalnych, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.

4. W przypadku podmiotów ekonomii społecznej nieposiadających osobowości prawnej warunki przyznania statusu przedsiębiorstwa społecznego spełnia jednostka prowadząca podmioty ekonomii społecznej, o których mowa w art. 2 pkt 3 lit. b i c.

Art. 4. 1. Przedsiębiorstwo społeczne działa pod firmą, która zawiera oznaczenie „przedsiębiorstwo społeczne”.

2. Dopuszczalne jest używanie w obrocie skrótu „PS”.

Art. 5. Działalność przedsiębiorstwa społecznego służy rozwojowi lokalnemu i ma na celu:

1) reintegrację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub

2) realizację usług społecznych.

Art. 6. 1. Przedsiębiorstwo społeczne zatrudnia co najmniej 3 osoby na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę, w wymiarze co najmniej 1/2 etatu.

2. W przedsiębiorstwie społecznym działającym w celu, o którym mowa w art. 5 pkt 1, co najmniej 30% osób zatrudnionych stanowią osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, wykonujące pracę na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę, w wymiarze co najmniej 1/2 etatu.

3. Osoby, o których mowa w ust. 2, uważa się za osoby zagrożone wykluczeniem społecznym przez okres realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego, o którym mowa w art. 8, nie dłużej jednak niż przez okres 36 miesięcy, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, będące członkami spółdzielni socjalnej, która uzyskała status przedsiębiorstwa społecznego, oraz osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, o których mowa w art. 2 pkt 4 lit. d, są wliczane do wymaganego udziału osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, o którym mowa w ust. 2, także po zakończeniu realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego.

5. W celu ustalenia wymaganego udziału osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, o którym mowa w ust. 2, do ogółu osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie społecznym nie wlicza się wolontariuszy.

6. Przedsiębiorstwo społeczne informuje osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, o których mowa w art. 2 pkt 4 lit. g, o skutkach podjęcia zatrudnienia, w szczególności w zakresie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego, o którym mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Art. 7. 1. Przedsiębiorstwo społeczne, działające w celu, o którym mowa w art. 5 pkt 1, zatrudniające powyżej 10 osób, w trybie określonym przez statut, umowę spółki lub inny dokument o tym charakterze, tworzy program reintegracyjny, który określa w szczególności:

- 1) wykaz stanowisk wraz z kompetencjami niezbędnymi i dodatkowymi na danym stanowisku;
- 2) rodzaj podejmowanych działań w celu zdobycia bądź zwiększenia wskazanych kompetencji;
- 3) rodzaj podejmowanych działań w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej;
- 4) sposób monitorowania tego programu.

2. Program reintegracyjny, o którym mowa w ust. 1, zawiera również kompetencje kluczowe wymienione w załączniku do zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE) (Dz. Urz. UE L 394 z 30.12.2006).

Art. 8. 1. Przedsiębiorstwo społeczne, w stosunku do każdej zatrudnionej osoby zagrożonej wykluczeniem społecznym, realizuje przez okres od 6 do 36 miesięcy, opracowany przy aktywnym jej uczestnictwie, indywidualny plan reintegracyjny, mający na celu wzrost kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych tej osoby.

2. W stosunku do osób, o których mowa w art. 2 pkt 4 lit. j, indywidualny plan reintegracyjny może zawierać dodatkowo działania z zakresu readaptacji.

3. W przypadku przedsiębiorstwa społecznego, będącego jednocześnie jednostką prowadzącą podmiot ekonomii społecznej, o którym mowa w art. 2 pkt 3 lit. b i c, z zastrzeżeniem ust. 4, indywidualny plan reintegracyjny stanowi kontynuację dotychczas realizowanego programu zatrudnienia socjalnego, kontraktu socjalnego lub indywidualnego programu rehabilitacji.

4. Przedsiębiorstwo społeczne, będące jednocześnie jednostką prowadzącą zakład aktywności zawodowej, nie sporządza indywidualnego planu reintegracyjnego w stosunku do osób realizujących indywidualny program rehabilitacji.

Art. 9. 1. Organ zarządzający przedsiębiorstwa społecznego dokonuje analizy postępów w realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego i decyduje o jego zakończeniu lub kontynuacji.

2. Kontynuację realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego powyżej 36 miesięcy akceptuje wojewoda w trybie, o którym mowa w art. 122a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735), biorąc pod uwagę w szczególności:

- 1) przedstawioną przez przedsiębiorstwo społeczne informację na temat rodzaju działań z zakresu reintegracji zawodowej i społecznej zrealizowanych wobec osoby zagrożonej wykluczeniem społecznym wraz z oceną wpływu tych działań na realizację indywidualnego planu reintegracyjnego;
- 2) opinię podmiotu świadczącego usługi wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej, o których mowa w art. 52 ust. 3;
- 3) aktualną sytuację na rynku pracy.

3. Sprawę kontynuacji realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego, o której mowa w ust. 2, uznaje się za załatwioną milcząco w sposób w całości uwzględniający żądanie przedsiębiorstwa społecznego, jeżeli w terminie 2 miesięcy od dnia doręczenia tego żądania właściwemu organowi administracji publicznej organ ten nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 10. 1. W zakresie i celu niezbędnym do realizacji ustawy, przedsiębiorstwo społeczne przetwarza dane osobowe członków, członków jego organów oraz osób zatrudnionych, w tym także dotyczące zatrudnionych w przedsiębiorstwie społecznym osób, o których mowa w art. 2 pkt 4, dane osobowe wymienione w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.²⁾), zwanego dalej „rozporządzeniem 2016/679”.

2. Podmiot świadczący usługi wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej może przetwarzać dane osobowe osoby zatrudnionej w przedsiębiorstwie społecznym, wymienione w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia 2016/679, w zakresie niezbędnym do sporządzenia opinii, o której mowa w art. 9 ust. 2 pkt 2.

Art. 11. 1. Przedsiębiorstwo społeczne, z zastrzeżeniem przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 2006 r. o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji (Dz. U. poz. 550, z 2008 r. poz. 584 i 778 oraz z 2009 r. poz. 805), posiada organ konsultacyjno-doradczy, w skład którego wchodzi osoby zatrudnione w tym przedsiębiorstwie oraz członkowie, o ile przedsiębiorstwo społeczne zrzesza członków.

2. Jeżeli liczba osób, o których mowa w ust. 1, przekracza 10, organ konsultacyjno-doradczy może składać się z przedstawicieli tych osób w liczbie nie mniejszej niż 3 osoby.

3. Do kompetencji organu konsultacyjno-doradczego należy w szczególności:

1) zapoznawanie się, nie rzadziej niż raz do roku, z wynikami działalności przedsiębiorstwa społecznego oraz wyrażanie opinii w tym zakresie;

²⁾ Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2 oraz Dz. Urz. UE L 74 z 04.03.2021, str. 35.

- 2) opiniowanie regulaminu pracy lub zasad organizacji pracy ustalanych przez przedsiębiorstwo społeczne oraz zmian proponowanych w tym zakresie;
- 3) opiniowanie planowanych działań przedsiębiorstwa społecznego, w tym na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej.

4. Przedsiębiorstwo społeczne określa w statucie, umowie spółki lub innym dokumencie o tym charakterze sposób funkcjonowania organu, o którym mowa w ust. 1, w szczególności sposób wyboru członków organu konsultacyjno-doradczego, długość kadencji tego organu oraz ustanie członkostwa w tym organie.

5. Spółka, o której mowa w art. 3 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w celu uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego, tworzy organ, o którym mowa w ust. 1.

6. Przedsiębiorstwo społeczne nie powołuje organu, o którym mowa w ust. 1, jeżeli osoby zatrudnione w tym przedsiębiorstwie, a w przypadku podmiotów zrzeszających członków – również członkowie wchodzi w skład organu posiadającego co najmniej kompetencje, o których mowa w ust. 3, w szczególności walnego zgromadzenia.

Art. 12. Statut, umowa spółki lub inny dokument o tym charakterze przedsiębiorstwa społecznego zabraniają:

- 1) udzielania pożyczek jednostkom organizacyjnym powiązanym oraz członkom organów tego przedsiębiorcy lub członkom organu konsultacyjno-doradczego, pracownikom tego przedsiębiorcy oraz osobom, z którymi pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli oraz zabezpieczania ich zobowiązań mieniem przedsiębiorstwa społecznego;
- 2) przekazywania majątku na rzecz jednostek organizacyjnych powiązanych lub osób, o których mowa w pkt 1, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności jeżeli przekazanie to następuje nieodpłatnie lub na preferencyjnych warunkach, chyba że przekazanie odbywa się w ramach prowadzonej działalności pożytku publicznego;
- 3) wykorzystywania majątku na rzecz jednostek organizacyjnych powiązanych lub osób, o których mowa w pkt 1, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celu działalności, o którym mowa w art. 5;

- 4) dokonywania zakupu towarów lub usług od jednostek organizacyjnych powiązanych lub podmiotów, w których uczestniczą osoby, o których mowa w pkt 1, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe.

Art. 13. 1. Przedsiębiorstwo społeczne nie przeznacza zysku lub nadwyżki bilansowej uzyskanych z wykonywanej działalności gospodarczej do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy lub pracowników.

2. W stosunku do podmiotów ekonomii społecznej, o których mowa w art. 2 pkt 3 lit. d, które uzyskały status przedsiębiorstwa społecznego, art. 183 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze nie stosuje się.

Art. 14. 1. Przedsiębiorstwo społeczne sporządza roczne sprawozdanie merytoryczne.

2. Przedsiębiorstwo społeczne przekazuje sprawozdanie merytoryczne, o którym mowa w ust. 1, do wojewody właściwego ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa społecznego w terminie do dnia 15 lipca roku następującego po roku, za który jest składane to sprawozdanie.

3. Sprawozdanie merytoryczne, o którym mowa w ust. 1, jest przekazywane przez przedsiębiorstwo społeczne do wojewody w postaci elektronicznej.

4. Sprawozdanie merytoryczne, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) dane przedsiębiorstwa społecznego;
- 2) opis prowadzonej działalności gospodarczej lub działalności odpłatnej pożytku publicznego wraz z podaniem kodów PKD;
- 3) szczegółowe informacje o:
 - a) podjętych działaniach dotyczących reintegracji zawodowej i społecznej osób zatrudnionych wraz z osiągniętymi efektami,
 - b) zatrudnieniu, ze szczególnym uwzględnieniem wymogów, o których mowa w art. 6 ust. 2,
 - c) zrealizowanych usługach społecznych;
- 4) informacje o:
 - a) strukturze aktywów i pasywów, w przypadku prowadzenia ksiąg rachunkowych,
 - b) uzyskanych przychodach i poniesionych kosztach wraz z ich strukturą,
 - c) podziale zysku lub nadwyżki bilansowej,
 - d) korzystaniu z uprawnień,
 - e) przeprowadzonych kontrolach.

5. Sprawozdanie merytoryczne, o którym mowa w ust. 1, przedsiębiorstwo społeczne sporządza:

- 1) pierwszy raz za rok kalendarzowy, w którym uzyskało status przedsiębiorstwa społecznego;
- 2) ostatni raz za rok kalendarzowy, w którym utraciło status przedsiębiorstwa społecznego.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór sprawozdania merytorycznego, o którym mowa w ust. 1, oraz format i strukturę danych, uwzględniając potrzebę zgromadzenia informacji niezbędnych do oceny prawidłowości realizacji przez przedsiębiorstwo społeczne jego celów oraz spełniania warunków statusu przedsiębiorstwa społecznego.

Art. 15. 1. Wojewoda, po przeprowadzonej weryfikacji poprawności i kompletności danych zawartych w sprawozdaniu merytorycznym, o którym mowa w art. 14 ust. 1, przedstawia corocznie, nie później niż do dnia 15 września danego roku, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego sprawozdanie zbiorcze z informacji uzyskanych w trybie art. 14 ust. 2 i 3.

2. Sprawozdanie zbiorcze, o którym mowa w ust. 1, jest przekazywane przez wojewodę ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego w postaci elektronicznej.

Rozdział 2

Zasady uzyskiwania i utraty statusu przedsiębiorstwa społecznego oraz nadzór nad przedsiębiorstwem społecznym

Art. 16. 1. Uzyskanie statusu przedsiębiorstwa społecznego następuje w drodze decyzji administracyjnej wojewody właściwego ze względu na siedzibę podmiotu ekonomii społecznej.

2. Wniosek o przyznanie statusu przedsiębiorstwa społecznego zawiera informacje, o których mowa w art. 24 ust. 2.

3. Do wniosku o przyznanie statusu przedsiębiorstwa społecznego dołącza się:

- 1) dokumenty potwierdzające spełnienie przez podmiot ekonomii społecznej wymagań, o których mowa w art. 3-13, w szczególności statut, umowę spółki lub inny dokument o tym charakterze;
- 2) program reintegracyjny, o którym mowa w art. 7 ust. 1, w przypadku prowadzenia działalności w celu, o którym mowa w art. 5 pkt 1;
- 3) zaświadczenie właściwego:

a) naczelnika urzędu skarbowego,

b) wójta (burmistrza, prezydenta miasta)

– potwierdzające, że wnioskodawca nie zalega z opłacaniem podatków, wystawione nie wcześniej niż 3 miesiące przed złożeniem wniosku;

4) zaświadczenie właściwej terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych albo inny dokument potwierdzający, że wnioskodawca nie zalega z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, wystawione nie wcześniej niż 3 miesiące przed złożeniem wniosku.

4. Przepisu ust. 3 pkt 1 nie stosuje się do spółdzielni socjalnych.

Art. 17. Przedsiębiorstwo społeczne jest obowiązane zgłaszać wojewodzie zmiany powodujące zaprzestanie spełniania wymagań, o których mowa w art. 3-14, oraz wskazuje przyczyny zaprzestania spełniania tych wymagań w terminie 14 dni od dnia powstania tych zmian.

Art. 18. 1. Wojewoda, pod rygorem utraty statusu przedsiębiorstwa społecznego, wzywa przedsiębiorstwo społeczne do zaniechania naruszeń wymogów, o których mowa w art. 3-14, oraz przedstawienia niezbędnych wyjaśnień w terminie nie krótszym niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania, uwzględniając rodzaj stwierdzonych nieprawidłowości.

2. Na wniosek przedsiębiorstwa społecznego wojewoda, w drodze decyzji administracyjnej, zwalnia na czas określony, nie dłuższy niż 6 miesięcy, przedsiębiorstwo społeczne od spełniania wymogu, o którym mowa w art. 6 ust. 2, jeżeli jego naruszenie nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych oraz zostało zgłoszone w terminie, o którym mowa w art. 17.

Art. 19. Nadzór nad działalnością przedsiębiorstwa społecznego w zakresie spełniania wymogów, o których mowa w art. 3-14, sprawuje wojewoda właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa społecznego.

Art. 20. Wojewoda, w celu realizacji przepisów niniejszej ustawy, jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych członków, członków organów oraz osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie społecznym, w tym także dotyczących osób, o których mowa w art. 2 pkt 4, danych osobowych wymienionych w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia 2016/679.

Art. 21. 1. Wojewoda może zarządzić w przedsiębiorstwie społecznym kontrolę z urzędu lub na wniosek innego organu administracji publicznej w zakresie spełniania wymogów, o których mowa w art. 3-14.

2. Do kontroli przedsiębiorstwa społecznego stosuje się przepisy art. 14-57 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

Art. 22. 1. Wojewoda, po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w art. 18 ust. 1, wydaje decyzję administracyjną w sprawie pozbawienia statusu przedsiębiorstwa społecznego w przypadku, gdy:

- 1) przedsiębiorstwo społeczne przestało spełniać wymagania określone w art. 3-14;
- 2) przedsiębiorstwo społeczne nie zastosowało się do zaleceń pokontrolnych wydanych w ramach kontroli, o której mowa w art. 21 ust. 1;
- 3) ogłoszono upadłość przedsiębiorstwa społecznego albo oddalono wniosek o ogłoszenie upadłości przedsiębiorstwa społecznego z uwagi na fakt, że jego majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania;
- 4) otwarto likwidację przedsiębiorstwa społecznego;
- 5) przedsiębiorstwo społeczne wystąpiło z wnioskiem o pozbawienie tego statusu.

2. Wojewoda może wydać decyzję, o której mowa w ust. 1, również w przypadku rażącego naruszenia prawa stwierdzonego w wyniku kontroli lub uzyskania informacji od innego organu o takich nieprawidłowościach.

Art. 23. Podmiot ekonomii społecznej, który utracił status przedsiębiorstwa społecznego na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2, może ponownie uzyskać ten status nie wcześniej niż po upływie 1 roku od dnia, w którym decyzja administracyjna, o której mowa w art. 22 ust. 1, stała się ostateczna.

Art. 24. 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego zamieszcza na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego elektroniczny wykaz przedsiębiorstw społecznych.

2. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, w odniesieniu do każdego przedsiębiorstwa społecznego, zawiera:

- 1) nazwę i formę prawną;
- 2) cel działalności, o którym mowa w art. 5;
- 3) siedzibę;
- 4) datę uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego;
- 5) numer NIP, REGON i KRS;
- 6) przedmiot podstawowej działalności.

3. Wojewoda niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja, o której mowa w art. 16 ust. 1, stała się ostateczna, informuje ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego o przyznaniu statusu przedsiębiorstwa społecznego i dostarcza informacje, o których mowa w ust. 2.

4. Wojewoda niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja, o której mowa w art. 22 ust. 1 stała się ostateczna, informuje ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego o utracie statusu przedsiębiorstwa społecznego.

Art. 25. Odwołanie od decyzji administracyjnych wydanych w ramach postępowań w sprawach, o których mowa w art. 9 ust. 2, art. 16 ust. 1, art. 18 ust. 2 i art. 22 ust. 1, rozpatruje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Rozdział 3

Instrumenty wsparcia przedsiębiorstwa społecznego

Art. 26. 1. W stosunku do pracowników przedsiębiorstwa społecznego, będących osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, część wynagrodzenia odpowiadająca składce należnej od zatrudnionego na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe, oraz część kosztów osobowych pracodawcy odpowiadająca składce na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe za zatrudnionego, może podlegać finansowaniu ze środków Funduszu Pracy przez okres realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego, o którym mowa w art. 8 ust. 1.

2. Finansowanie, o którym mowa w ust. 1, następuje na podstawie umowy zawartej pomiędzy przedsiębiorstwem społecznym a starostą właściwym dla siedziby tego przedsiębiorstwa do wysokości odpowiadającej miesięcznie wysokości składki, której podstawą wymiaru jest kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę.

3. Okres finansowania nie ulega wydłużeniu w przypadkach, o których mowa w art. 6 ust. 4 oraz w art. 9 ust. 2.

4. Zwrotu opłaconych składek, o których mowa w ust. 1, dokonuje starosta, w okresach kwartalnych na podstawie udokumentowanego wniosku przedsiębiorstwa społecznego, w terminie 30 dni od dnia jego złożenia.

5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku, o którym mowa w ust. 4, oraz tryb dokonywania zwrotu opłaconych składek, uwzględniając rodzaj niezbędnej dokumentacji, którą należy dołączyć do

wniosku, oraz konieczność zapewnienia zgodności udzielania wsparcia z warunkami dopuszczalności pomocy *de minimis*.

Art. 27. 1. Przedsiębiorstwu społecznemu można udzielić z Funduszu Pracy lub Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wsparcia w formie:

- 1) jednorazowych środków na utworzenie stanowiska pracy,
 - 2) środków na finansowanie kosztów wynagrodzenia
- na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

2. Wsparcie, o którym mowa w ust. 1, może być finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Art. 28. Przedsiębiorstwu społecznemu przysługuje dofinansowanie oprocentowania zaciągniętych kredytów bankowych na zasadach określonych w art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz zwrot kosztów, o których mowa w art. 32 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 tej ustawy.

Art. 29. Podmiotom dokonującym zakupu produkcji lub usługi, z wyłączeniem handlu, odpowiednio wytworzonej lub świadczonej przez przedsiębiorstwa społeczne przysługuje obniżenie wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, na zasadach określonych w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Art. 30. Przedsiębiorstwu społecznemu przysługuje zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych, na zasadach określonych w art. 17 ust. 1 pkt 43a ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1406, z późn. zm.³⁾).

Art. 31. Wojewoda, na wniosek przedsiębiorstwa społecznego wydaje na podstawie wykazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1, zaświadczenie o spełnianiu przez przedsiębiorstwo społeczne przesłanek, o których mowa w art. 361 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 11 września

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 1492, 1565, 2122, 2123 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 11 i 255.

2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. poz. 2019, z 2020 r. poz. 288, 1517 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 464).

DZIAŁ III

Realizacja usług społecznych

Rozdział 1

Realizacja usług społecznych przez podmioty ekonomii społecznej

Art. 32. 1. Jednostka samorządu terytorialnego zapewnia realizację usług społecznych, uwzględniając cele społeczne, w szczególności:

- 1) wzmocnienie spójności społecznej;
- 2) promocję zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 3) budowanie partnerskiej współpracy organów administracji publicznej i podmiotów ekonomii społecznej.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli jednostka samorządu terytorialnego realizuje usługi społeczne samodzielnie lub na podstawie art. 214 ust. 1 pkt 11, 13 i 14 oraz art. 216 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

3. Organ administracji rządowej może zapewniać realizację usług społecznych przez zastosowanie procedur, o których mowa w art. 33 ust. 1 i 2.

Art. 33. 1. Organ administracji publicznej zapewnia realizację usług społecznych przez udzielenie dotacji celowej podmiotom ekonomii społecznej:

- 1) w trybie negocjacyjnym;
- 2) w formie partnerstwa publiczno-społecznego;
- 3) w formie powierzenia po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert z odpowiednim zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z zastrzeżeniem że do złożenia ofert są uprawnione podmioty ekonomii społecznej.

2. Organ administracji publicznej może zapewnić realizację usług społecznych przez udzielenie zamówienia publicznego z zastosowaniem art. 94–96 lub art. 361 ustawy z dnia 19 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

3. Jednostka samorządu terytorialnego w przypadku:

- 1) niewyłonienia wykonawcy w jednym z trybów, o których mowa w ust. 1 i 2,

2) niemożności zastosowania ust. 2

– może zapewnić realizację usługi społecznej na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 r.

– Prawo zamówień publicznych lub ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 711 i 2275).

4. Pominiecie zastosowania przepisów ust. 1 i 2 wymaga uzasadnienia.

5. Każdy może żądać uzasadnienia, o którym mowa w ust. 4.

Art. 34. Jednostka samorządu terytorialnego, zlecając realizację usługi społecznej w trybach, o których mowa w art. 33 ust. 1, może ograniczyć udział wykonawców do podmiotów ekonomii społecznej:

- 1) mających siedzibę na terenie zlecającej jednostki samorządu terytorialnego lub
- 2) zatrudniających przy realizacji tego zlecenia co najmniej 50% pracowników zamieszkałych na terenie zlecającej jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 35. 1. Jednostka sektora finansów publicznych, udzielając zamówienia, które nie podlega, ze względu na jego wartość, ustawie z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych, może zastrzec, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie przedsiębiorstwa społeczne, działające na podstawie ustawy lub właściwych przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, z uwzględnieniem przepisów art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305).

2. Informację o zastrzeżeniu, o którym mowa w ust. 1, zamieszcza się we wniosku o uruchomienie procedury udzielenia zamówienia publicznego oraz w odpowiednich dokumentach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Rozdział 2

Zlecenie usług społecznych w trybie negocjacyjnym

Art. 36. 1. Organ administracji publicznej może powierzyć podmiotom ekonomii społecznej realizację usługi społecznej w trybie negocjacyjnym.

2. Ogłoszenie o zleceniu realizacji usługi społecznej w trybie negocjacyjnym stanowi zaproszenie podmiotów ekonomii społecznej do wzięcia udziału w negocjacjach w celu doprecyzowania lub uzupełnienia opisu przedmiotu zlecenia lub warunków umowy i złożenia ostatecznych ofert.

3. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 2, zawiera:

- 1) określenie rodzaju usługi społecznej;
- 2) wysokość środków przeznaczonych na realizację usługi społecznej;
- 3) wzór zgłoszenia do wzięcia udziału w negocjacjach, określający minimalny zakres informacji o sposobie realizacji usługi społecznej;
- 4) informacje o terminie składania zgłoszeń;
- 5) tryb wyłonienia podmiotów ekonomii społecznej do negocjacji;
- 6) kryteria oceny złożonych zgłoszeń.

4. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 2, zamieszcza się:

- 1) w Biuletynie Informacji Publicznej;
- 2) w siedzibie organu administracji publicznej w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń;
- 3) na stronie internetowej organu administracji publicznej.

Art. 37. 1. Organ administracji publicznej powołuje komisję w celu oceny złożonych zgłoszeń i przeprowadzenia negocjacji.

2. W skład komisji powołanej przez organ jednostki samorządu terytorialnego wchodzi przedstawiciele organu wykonawczego tej jednostki.

3. W skład komisji powołanej przez organ administracji rządowej wchodzi przedstawiciele tego organu.

Art. 38. 1. Komisja zaprasza do negocjacji podmioty ekonomii społecznej, które spełniają kryteria określone w ogłoszeniu, nie więcej niż 5 podmiotów.

2. Negocjacje nie mogą prowadzić do zmiany minimalnych wymagań oraz kryteriów oceny ofert określonych w ogłoszeniu.

3. Prowadzone negocjacje mają charakter poufny. Żadna ze stron nie może bez zgody drugiej strony ujawnić informacji związanych z negocjacjami.

4. Informacje związane z negocjacjami, w szczególności o wymaganiach oraz o zmianach istotnych warunków realizacji usługi społecznej wprowadzonych podczas negocjacji, a także dokumenty i wyjaśnienia związane z negocjacjami są przekazywane na równych zasadach.

5. Po zakończeniu negocjacji organ administracji publicznej może doprecyzować lub uzupełnić warunki realizacji usługi społecznej wyłącznie w zakresie, w jakim były one przedmiotem negocjacji.

Art. 39. 1. Po przeprowadzonych negocjacjach organ administracji publicznej zaprasza biorących udział w negocjacjach do złożenia oferty realizacji usługi społecznej.

2. Organ administracji publicznej wyznacza termin składania ofert, z uwzględnieniem czasu niezbędnego do przygotowania i złożenia oferty, z tym że termin ten nie może być krótszy niż 14 dni od dnia przekazania zaproszenia do złożenia oferty.

3. Zaproszenie do złożenia oferty, o którym mowa w ust. 1, zawiera co najmniej:

- 1) termin składania ofert i adres, na który oferty muszą zostać wysłane;
- 2) wagę przypisaną kryterium oceny złożonych ofert.

Art. 40. 1. W przypadku uzasadniającym realizację usługi społecznej przez więcej niż jeden podmiot ekonomii społecznej podmioty biorące udział w negocjacjach mogą złożyć ofertę wspólną w terminie określonym przez komisję, nie krótszym jednak niż 7 dni.

2. W przypadku uzasadniającym realizację usługi społecznej w partnerstwie publiczno-społecznym w wyniku prowadzonych negocjacji może zostać zawarte partnerstwo publiczno-społeczne, o którym mowa w art. 43 ust. 1.

3. Do partnerstwa publiczno-społecznego zawartego w wyniku prowadzonych negocjacji nie stosuje się art. 44 ust. 1.

Art. 41. 1. Organ administracji publicznej, po przeprowadzeniu przez komisję oceny złożonych ofert, dokonuje wyboru oferty zapewniającej najlepszą relację jakości usługi społecznej do kosztów jej realizacji.

2. Informacje związane z negocjacjami, w szczególności ich wynik, zmiany wprowadzone po negocjacjach, a także dokumenty i wyjaśnienia związane z negocjacjami są publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej organu administracji publicznej.

Art. 42. 1. Przekazanie dotacji następuje na podstawie umowy o zlecenie realizacji usługi społecznej sporządzonej z uwzględnieniem art. 150, art. 151 lub art. 221 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

2. Sprawozdanie z realizacji usługi społecznej sporządza się w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji usługi społecznej.

3. Minister do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, ramowy wzór:

- 1) oferty, o której mowa w art. 39 ust. 1,
- 2) umowy, o której mowa w ust. 1,
- 3) sprawozdania, o którym mowa w ust. 2

– uwzględniając konieczność uzyskania niezbędnych informacji dotyczących wykonania usługi społecznej oraz biorąc pod uwagę prawidłową realizację tej usługi.

Rozdział 3

Partnerstwo publiczno-społeczne

Art. 43. 1. Organ administracji publicznej wspólnie z podmiotem ekonomii społecznej mogą utworzyć partnerstwo publiczno-społeczne w celu realizacji usług społecznych.

2. Partnerstwo publiczno-społeczne może zostać zawarte z inicjatywy podmiotu ekonomii społecznej.

Art. 44. 1. Organ administracji publicznej w Biuletynie Informacji Publicznej:

- 1) zamieszcza informację o planowanym partnerstwie;
- 2) wyznacza termin na złożenie zgłoszeń;
- 3) podaje kryteria oceny złożonych zgłoszeń;
- 4) zamieszcza informację o wyborze partnera.

2. Organ administracji publicznej przy rozpatrywaniu złożonych ofert uwzględnia:

- 1) planowany udział środków finansowych własnych, wkład rzeczowy i osobowy;
- 2) dotychczasowe doświadczenie w zakresie realizacji usług społecznych;
- 3) dotychczasową współpracę.

3. Organ administracji publicznej może wybrać więcej niż 1 partnera do zawarcia partnerstwa publiczno-społecznego.

Art. 45. 1. Umowa partnerstwa publiczno-społecznego określa w szczególności:

- 1) przedmiot umowy;
- 2) zadania poszczególnych partnerów, w tym lidera partnerstwa;
- 3) zakres praw i obowiązków partnerów;
- 4) zasady rozliczania płatności;
- 5) sankcje za naruszenie postanowień umowy.

2. Umowa partnerstwa publiczno-społecznego nie może być zawarta z podmiotem ekonomii społecznej, nad którym organ administracji publicznej, o którym mowa w art. 43 ust. 1, posiada kontrolę, o której mowa w art. 4 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, z wyłączeniem spółdzielni socjalnych, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.

Art. 46. 1. Organ administracji publicznej ma prawo do bieżącej kontroli realizacji umowy partnerstwa publiczno-społecznego przez partnera.

2. Zasady i szczegółowy tryb przeprowadzania kontroli określa umowa o partnerstwie publiczno-społecznym.

DZIAŁ IV

Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej przez władze publiczne

Art. 47. Rozwój ekonomii społecznej jest wspierany przez władze publiczne w szczególności za pomocą:

- 1) programu na rzecz rozwoju ekonomii społecznej oraz regionalnych programów na rzecz rozwoju ekonomii społecznej tworzonych na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 oraz z 2020 r. poz. 1378 i 2327);
- 2) dostarczania usług wspierających rozwój podmiotów ekonomii społecznej;
- 3) tworzenia nowych inicjatyw w zakresie ekonomii społecznej, w szczególności w zakresie usług wspierających rozwój przedsiębiorstw społecznych;
- 4) instrumentów wsparcia działań reintegracyjnych.

Art. 48. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego prowadzi działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, w szczególności:

- 1) określa kierunki rozwoju w obszarze ekonomii społecznej;
- 2) koordynuje działania w zakresie ekonomii społecznej;
- 3) opracowuje, realizuje i monitoruje, na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, program na rzecz rozwoju ekonomii społecznej;
- 4) prowadzi działania z zakresu upowszechniania ekonomii społecznej;
- 5) organizuje realizację usług wsparcia podmiotów ekonomii społecznej na poziomie ponadregionalnym;
- 6) monitoruje funkcjonowanie sektora ekonomii społecznej we współpracy z Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego.

Art. 49. 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może opracować rządowe lub resortowe programy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej oraz finansowo wspiera te programy.

2. W ramach programów, o których mowa w ust. 1, są finansowane w szczególności działania wspierające:

- 1) rozwój ekonomii społecznej;
- 2) tworzenie i rozwój przedsiębiorstw społecznych oraz wzmocnienie ich potencjału innowacyjnego i rozwojowego;
- 3) zatrudnienie w przedsiębiorstwach społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 4) podnoszenie wiedzy, kompetencji i kwalifikacji osób zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej;
- 5) budowanie wspólnych przedsięwzięć przedsiębiorstw społecznych oraz podmiotów ekonomii społecznej na rzecz rozwoju ich potencjału oraz rozwoju lokalnego;
- 6) realizację usług społecznych.

3. Realizacja programów, o których mowa w ust. 1, następuje w trybach, o których mowa w art. 33 ust. 1 i 2, lub w trybie naboru wniosków.

4. Programy, o których mowa w ust. 1, mogą być finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Art. 50. 1. W ramach programów, o których mowa w art. 49, może zostać wsparta działalność gospodarcza podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności przedsiębiorstw społecznych, przez udzielenie dotacji przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Wsparcie, o którym mowa w ust. 1, jest udzielane jako pomoc *de minimis* zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1, z późn. zm.), zaś w przypadku gdy podmiot ekonomii społecznej wykonuje usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym zgodnie

z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (Dz. Urz. UE L 114 z 26.4.2012, str. 8, z późn. zm.).

3. Zaświadczenie o udzieleniu wsparcia, o którym mowa w ust. 1, wydaje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego na zasadach określonych w ustawie z dnia 30

kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 743).

Art. 51. 1. Nabór wniosków, o którym mowa w art. 49 ust. 3, jest dokonywany przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Ogłoszenie o naborze wniosków jest umieszczane na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

3. Ogłoszenie o naborze wniosków określa w szczególności:

- 1) rodzaj zadań;
- 2) podmioty uprawnione do składania wniosków;
- 3) wysokość środków przeznaczonych na realizację zadań;
- 4) kryteria oceny wniosków;
- 5) termin i warunki realizacji zadań;
- 6) termin i miejsce składania wniosków;
- 7) termin rozpatrzenia wniosków.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może powołać zespół do weryfikacji wniosków.

5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego zamieszcza listę podmiotów, których wnioski zostały zatwierdzone, wraz z kwotą przyznaną środków na swojej stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przekazuje środki finansowe podmiotom, których wnioski zostały zatwierdzone, na podstawie umowy o wsparcie działalności podmiotów ekonomii społecznej.

7. Umowa, o której mowa w ust. 6, określa w szczególności wysokość środków oraz sposób ich przekazywania, obowiązki sprawozdawcze, a także sposób rozliczenia otrzymanych środków i zwrotu niewykorzystanej ich części.

8. Do środków przekazanych jednostkom samorządu terytorialnego w trybie naboru wniosków stosuje się odpowiednio art. 60-67 i art. 169 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, z tym że organem właściwym do umarzania, odraczania terminów lub rozkładania na raty spłat należności, a także wydania decyzji o zwrocie w związku

z wykorzystaniem środków niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrania ich nienależnie lub w nadmiernej wysokości jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 52. 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego udziela akredytacji podmiotom świadczącym usługi wsparcia podmiotów ekonomii społecznej oraz prowadzi wykaz tych podmiotów.

2. Koszty związane z działaniami, o których mowa w ust. 1, pokrywa się z części budżetu, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, lub mogą być finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

3. Usługi wsparcia podmiotów ekonomii społecznej, o których mowa w ust. 1, obejmują w szczególności działania w zakresie:

- 1) animacji lokalnej, polegającej na upowszechnianiu idei i zasad ekonomii społecznej pobudzaniu aktywności społecznej w społecznościach lokalnych oraz inicjowaniu i rozwoju międzysektorowych partnerstw lokalnych;
- 2) tworzenia podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz wspierania prowadzonej przez nie działalności odpłatnej pożytku publicznego lub działalności gospodarczej;
- 3) podejmowanych przez przedsiębiorstwo społeczne działań reintegracyjnych, określonych w planie reintegracyjnym, o którym mowa w art. 7 ust. 1;
- 4) wzmacniania potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego oraz udzielania wsparcia biznesowego.

4. Wykaz podmiotów akredytowanych uprawnionych do świadczenia na rzecz podmiotów ekonomii społecznej usług, o których mowa w ust. 3, w odniesieniu do każdego podmiotu, zawiera w szczególności:

- 1) nazwę;
- 2) siedzibę;
- 3) okres obowiązywania akredytacji;
- 4) dane kontaktowe.

5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, warunki oraz tryb przyznawania i utraty akredytacji przez podmioty świadczące usługi, o których mowa w ust. 1, mając na uwadze potrzebę zapewnienia dostępności i wysokiej jakości tych usług.

Art. 53. 1. Tworzy się Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, zwany dalej „Krajowym Komitetem”, jako organ opiniodawczo-doradczy ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Do zadań Krajowego Komitetu należy:

- 1) wyrażanie opinii o programie na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, programach rządowych oraz projektach aktów prawnych i innych dokumentach związanych z funkcjonowaniem podmiotów ekonomii społecznej oraz o funkcjonowaniu ustawy;
- 2) opracowywanie propozycji działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej o charakterze innowacyjnym;
- 3) monitorowanie realizacji polityki na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.;

3. Termin wyrażenia przez Krajowy Komitet opinii wynosi 30 dni od dnia doręczenia projektów aktów prawnych lub programów rządowych związanych z funkcjonowaniem podmiotów ekonomii społecznej. Nieprzedstawienie opinii w terminie oznacza rezygnację z prawa do jej wyrażenia.

Art. 54. 1. Krajowy Komitet składa się z co najmniej 15 członków, w szczególności z przedstawicieli:

- 1) organów administracji rządowej i jednostek im podległych lub przez nie nadzorowanych;
- 2) jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) podmiotów ekonomii społecznej;
- 4) związków zawodowych i organizacji pracodawców;
- 5) instytucji finansowych;
- 6) nauki i edukacji.

2. Członków Krajowego Komitetu powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 55. 1. Posiedzenia Krajowego Komitetu są zwoływane przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może zapraszać do uczestnictwa w posiedzeniach Krajowego Komitetu ekspertów oraz przedstawicieli organów administracji publicznej i podmiotów ekonomii społecznej niereprezentowanych w Krajowym Komitecie.

Art. 56. Kadencja Krajowego Komitetu trwa 3 lata.

Art. 57. 1. Koszty funkcjonowania Krajowego Komitetu związane z obsługą oraz uczestnictwem w jego posiedzeniach ekspertów, członków Krajowego Komitetu i osób niebędących jego członkami, pokrywa się z części budżetu, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Koszty, o których mowa w ust. 1, mogą być finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

3. Członkom Komitetu, o których mowa w art. 54 ust. 1 pkt 3, biorącym udział w posiedzeniach Krajowego Komitetu przysługuje zwrot kosztów podróży na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320).

Art. 58. Obsługę administracyjno-biurową Krajowego Komitetu zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 59. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb zgłaszania kandydatów na członków Krajowego Komitetu, organizację oraz tryb działania Krajowego Komitetu, mając na względzie zapewnienie kolegialności oraz pomocniczości prac Krajowego Komitetu.

Art. 60. 1. Samorząd województwa koordynuje w województwie działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, w szczególności:

- 1) opracowuje, realizuje i monitoruje regionalny program na rzecz rozwoju ekonomii społecznej zgodny ze strategią wojewódzką w zakresie polityki społecznej;
- 2) konsultuje programy oraz inne dokumenty w zakresie ekonomii społecznej, w szczególności służące realizacji umowy partnerstwa, o której mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 3) monitoruje działania podmiotów ekonomii społecznej w województwie;
- 4) wspiera tworzenie wspólnych przedsięwzięć podmiotów ekonomii społecznej w celu zwiększenia ich potencjału oraz wspólnej realizacji usług społecznych.

2. Działania, o których mowa w ust. 1, są wykonywane przy pomocy regionalnego ośrodka polityki społecznej.

Art. 61. 1. Marszałek województwa tworzy Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, zwany dalej „Regionalnym Komitetem”.

2. Do zadań Regionalnego Komitetu należy w szczególności:

- 1) wyrażanie opinii o regionalnym programie na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, projektach uchwał samorządu województwa i aktów prawa miejscowego dotyczących funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej;
 - 2) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących planowania usług społecznych;
 - 3) monitorowanie realizacji regionalnego programu na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.
3. Kadencja Regionalnego Komitetu trwa 3 lata.

Art. 62. 1. Regionalny Komitet składa się w szczególności z przedstawicieli:

- 1) marszałka województwa;
- 2) wojewody;
- 3) jednostek samorządu terytorialnego z danego regionu;
- 4) podmiotów ekonomii społecznej prowadzących działalność na terenie województwa;
- 5) nauki i edukacji;
- 6) związków zawodowych i organizacji pracodawców.

2. Członków Regionalnego Komitetu powołuje i odwołuje marszałek województwa.

3. Zarząd województwa określi, w drodze uchwały, organizację oraz tryb powołania członków i działania Regionalnego Komitetu.

Art. 63. 1. Marszałek województwa zapewnia realizację usług:

- 1) wsparcia, o których mowa w art. 52 ust. 3, na rzecz podmiotów ekonomii społecznej;
- 2) w zakresie zapewnienia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym indywidualnego wsparcia w celu reintegracji zawodowej i społecznej tych osób na rzecz przedsiębiorstw społecznych.

2. Marszałek województwa zleca podmiotowi akredytowanemu usługi, o których mowa w ust. 1, w trybie, o którym mowa w art. 38 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818), lub w trybach, o których mowa w art. 33 ust. 1 i 2.

3. Zadanie, o którym mowa w ust. 1, jest finansowane ze środków budżetu samorządu województwa oraz może być finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

4. Marszałek województwa określa w regionalnym programie na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 1, sposób dostarczania usług,

o których mowa w art. 52 ust. 3, mając na względzie potrzebę zapewnienia na terenie całego województwa równego dostępu do tych usług.

DZIAŁ V

Przepisy zmieniające, dostosowujące, przejściowe i końcowe

Rozdział 1

Przepisy zmieniające

Art. 64. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1406, z późn. zm.⁴⁾) w art. 17 w ust. 1 po pkt 43 dodaje się pkt 43a w brzmieniu:

„43a) dochody przedsiębiorstw społecznych, działających w celu, o którym mowa w art. 5 pkt 1 ustawy z dnia..... o ekonomii społecznej (Dz. U.) wydatkowane w roku podatkowym na cele związane z reintegracją zawodową i społeczną swoich pracowników, o których mowa w art. 6 ust. 2 tej ustawy.”.

Art. 65. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10a ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji uczestnik warsztatu może brać udział w nieodpłatnych praktykach zawodowych u pracodawcy, w tym w spółdzielni socjalnej lub w przedsiębiorstwie społecznym, o którym mowa w ustawie z dnia.... o ekonomii społecznej (Dz. U.), zwanym dalej „przedsiębiorstwem społecznym”, w wymiarze do 15 godzin tygodniowo, przez okres do 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia do 6 miesięcy.”;

2) w art. 22 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wpłaty na Fundusz, o których mowa w art. 21, ulegają obniżeniu z tytułu zakupu produkcji lub usługi, z wyłączeniem handlu, odpowiednio wytworzonej lub świadczonej przez: zakłady aktywności zawodowej, przedsiębiorstwa społeczne zatrudniające co najmniej 10 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 1492, 1565, 2122, 2123 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 11 i 255.

lub innych pracodawców zatrudniających co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy – którzy osiągną wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do:

- 1) znacznej stopnia niepełnosprawności lub
- 2) umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, w odniesieniu do których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję oraz niewidomych

– w wysokości co najmniej 30%, zwanych dalej „sprzedającymi”.”;

3) art. 26g otrzymuje brzmienie:

„Art. 26g. 1. Przedsiębiorstwo społeczne lub spółdzielnia socjalna mogą otrzymać ze środków Funduszu:

- 1) jednorazowo środki na utworzenie stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej, o której mowa w art. 11 ust. 1, w wysokości określonej w umowie zawartej ze starostą:
 - a) nie wyższej niż sześciokrotność przeciętnego wynagrodzenia, w przypadku zobowiązania do utrzymania zatrudnienia tej osoby na utworzonym stanowisku pracy przez okres 12 miesięcy,
 - b) wynoszącej powyżej sześciokrotności do piętnastokrotności przeciętnego wynagrodzenia, w przypadku zobowiązania do utrzymania zatrudnienia tej osoby na utworzonym stanowisku pracy przez okres powyżej 12 miesięcy do 24 miesięcy
– pod warunkiem nieotrzymania bezzwrotnych środków publicznych na ten cel;
- 2) środki na finansowanie kosztów płacy dla zatrudnionej osoby niepełnosprawnej, o której mowa w art. 11 ust. 1, w okresie do 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy ze starostą, wypłacane miesięcznie w wysokości nie wyższej niż kwota najniższego wynagrodzenia przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

2. Przedsiębiorstwo społeczne lub spółdzielnia socjalna, w przypadku zatrudnienia osoby niepełnosprawnej, o której mowa w art. 11 ust. 1, która odbyła nieodpłatną praktykę zawodową, o której mowa w art. 10a ust. 3a, może otrzymać wsparcie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, w okresie do 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy ze starostą, wypłacanego miesięcznie w wysokości nie wyższej niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

3. Jeżeli okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej, o której mowa w art. 11 ust. 1, będzie krótszy niż wskazany w ust. 1 pkt 1, przedsiębiorstwo społeczne lub spółdzielnia socjalna są obowiązane zwrócić Funduszowi za pośrednictwem starosty środki w wysokości proporcjonalnej do okresu pozostałego do upływu tego okresu, jednak w wysokości nie mniejszej niż 1/6 ogólnej kwoty przyznanych środków. Przedsiębiorstwo społeczne lub spółdzielnia socjalna dokonują zwrotu w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną albo utraty ważności orzeczenia potwierdzającego jej niepełnosprawność.

4. Przedsiębiorstwo społeczne lub spółdzielnia socjalna nie zwracają środków, o których mowa w ust. 1 pkt 1, jeżeli zatrudnią w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną inną osobę niepełnosprawną, zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna lub poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu, przy czym wynikająca z tego powodu przerwa nie jest wliczana do okresów, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb i warunki przyznawania, wypłaty, rozliczania i zwrotu przedsiębiorstwu społecznemu lub spółdzielni socjalnej środków, o których mowa w ust. 1 i 2,
- 2) wzory wniosków o przyznanie, wypłatę oraz rozliczenie środków, o których mowa w ust. 1 i 2,
- 3) elementy umów dotyczących przyznania środków, o których mowa w ust. 1 i 2, oraz dokumentację niezbędną do ich realizacji,
- 4) formy zabezpieczenia zwrotu środków, o których mowa w ust. 1 i 2

– mając na względzie: zwiększenie mobilności oraz poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o których mowa w art. 11 ust. 1, zapewnienie zgodności udzielania pomocy z zasadami przyznawania pomocy *de minimis*, racjonalne gospodarowanie środkami Funduszu, z uwzględnieniem efektywności przyznawania środków, w tym w zakresie odpowiedniego wykorzystania i utrzymania rzeczy i zwierząt finansowanych z przyznanych środków, a także zapewnienie dostępności postępowania w sprawie udzielania, wypłaty i rozliczania środków.”;

- 4) w art. 32 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Pracodawca prowadzący zakład pracy chronionej lub będący przedsiębiorstwem społecznym może otrzymać ze środków Funduszu:

- 1) dofinansowanie w wysokości do 50% oprocentowania zaciągniętych kredytów bankowych, pod warunkiem wykorzystania tych kredytów na cele związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych;
- 2) zwrot kosztów:
 - a) budowy lub przebudowy związanej z modernizacją obiektów i pomieszczeń zakładu,
 - b) transportowych,
 - c) administracyjnych.

2. Zwrot kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 2:

- 1) dotyczy wyłącznie dodatkowych kosztów wnioskodawcy wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- 2) może być przyznany wnioskodawcy, u którego wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 50%;
- 3) jest udzielany na wniosek.”;

5) art. 32a otrzymuje brzmienie:

„Art. 32a. Fundusz, na podstawie umowy zawartej z pracodawcą prowadzącym zakład pracy chronionej lub będącym przedsiębiorstwem społecznym, udziela pomocy, o której mowa w art. 32 ust. 1.”;

6) w art. 36 ust. 1-3 otrzymują brzmienie:

„1. Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych mogą być realizowane na zlecenie Funduszu przez podmioty ekonomii społecznej, o których mowa w ustawie z dnia o ekonomii społecznej (Dz. U.....).

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, mogą być realizowane ze środków Funduszu przez podmioty ekonomii społecznej również na zlecenie samorządu województwa lub powiatowego.

3. Do zlecania zadań, o którym mowa w ust. 1 i 2, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub ustawy z dnia o ekonomii społecznej.”.

Art. 66. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057) w art. 4 w ust. 1 w pkt 33 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 34 w brzmieniu:

„34) działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, o których mowa w ustawie z dnia.... o ekonomii społecznej (Dz. U.).”.

Art. 67. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 794 i 803) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 16b:

a) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) diagnozę sytuacji społecznej, w tym potencjał podmiotów ekonomii społecznej w zakresie realizacji usług społecznych,”

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Strategia, o której mowa w ust. 1 opracowana przez gminę i powiat określa zadania publiczne i usługi społeczne zlecane w trybach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i ustawie z dnia.... o ekonomii społecznej.”;

2) w art. 25:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organy administracji rządowej i samorządowej, zwane dalej „organami”, mogą zlecać realizację zadania z zakresu pomocy społecznej podmiotom ekonomii społecznej, o których mowa w art. 2 pkt 3 ustawy z dnia.....o ekonomii społecznej (Dz. U.), prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej, zwanym dalej „podmiotami uprawnionymi.”

b) uchyla się ust. 4,

c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Do zlecania zadań, o których mowa w ust. 1 stosuje się ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub ustawę z dnia.....o ekonomii społecznej.”.

Art. 68. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, 2023, 2369 i 2400) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) podmiotom ekonomii społecznej, o których mowa w ustawie z dnia o ekonomii społecznej statutowo zajmującym się problematyką rynku pracy;”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zlecenie wykonywania usług rynku pracy lub usług i instrumentów rynku pracy odbywa się na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub w ustawie z dnia..... o ekonomii społecznej lub przez zakup tych usług, na zasadach i w trybie określonych w przepisach o zamówieniach publicznych, z uwzględnieniem sposobu ich realizacji zgodnie ze standardami usług rynku pracy.”;

2) w art. 46:

a) w ust. 1:

– pkt 1d otrzymuje brzmienie:

„1d) przyznać przedsiębiorstwu społecznemu lub spółdzielni socjalnej jednorazowo środki na utworzenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego lub skierowanego poszukującego pracy, o którym mowa w art. 49 pkt 7, lub skierowanego poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia;”;

– pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) przyznać przedsiębiorstwu społecznemu lub spółdzielni socjalnej środki na finansowanie kosztów wynagrodzenia, w okresie do 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy, wypłacane miesięcznie w wysokości nie wyższej niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, dla zatrudnionego skierowanego bezrobotnego lub zatrudnionego skierowanego poszukującego pracy, o którym mowa w art. 49 pkt 7, lub zatrudnionego skierowanego poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej;”;

b) ust. 2d otrzymuje brzmienie:

„2d. Przedsiębiorstwo społeczne, o którym mowa w ustawie z dnia.... o ekonomii społecznej, lub spółdzielnia socjalna, które otrzymały z Funduszu Pracy jednorazowo środki, o których mowa w ust. 1 pkt 1d, są obowiązani, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania starosty, dokonać zwrotu otrzymanych środków wraz z odsetkami ustawowymi, jeżeli zatrudniały na utworzonym stanowisku pracy skierowanego

bezrobotnego lub skierowanego poszukującego pracy, o którym mowa w art. 49 pkt 7, lub skierowanego poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej, w pełnym wymiarze czasu pracy łącznie przez okres krótszy niż 24 miesiące albo naruszyły inne warunki umowy dotyczące przyznania tych środków.”,

c) ust. 3b otrzymuje brzmienie:

„3b. Przedsiębiorstwo społeczne, o którym mowa w ustawie z dnia... o ekonomii społecznej, lub spółdzielnia socjalna, które otrzymały z Funduszu Pracy środki, o których mowa w ust. 1 pkt 4, są obowiązane dokonać ich zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi, jeżeli zatrudniały skierowanego bezrobotnego lub skierowanego poszukującego pracy, o którym mowa w art. 49 pkt 7, lub skierowanego poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej w pełnym wymiarze czasu pracy łącznie przez okres krótszy niż 12 miesięcy od dnia przyznania tych środków albo naruszyły inne warunki umowy o finansowanie kosztów wynagrodzenia.”,

d) ust. 6a otrzymuje brzmienie:

„6a. Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe warunki i tryb przyznawania przedsiębiorstwu społecznemu lub spółdzielni socjalnej jednorazowo środków, o których mowa w ust. 1 pkt 1d;
- 2) szczegółowe warunki i tryb przyznawania osobom, o których mowa w ust. 1 pkt 3 oraz w ust. 1b, jednorazowo środków, o których mowa w ust. 1 pkt 3;
- 3) szczegółowe warunki i tryb przyznawania przedsiębiorstwu społecznemu lub spółdzielni socjalnej środków, o których mowa w ust. 1 pkt 4;
- 4) formy zabezpieczenia zwrotu środków na założenie spółdzielni socjalnej lub przystąpienie do niej po jej założeniu, utworzenie stanowiska pracy lub finansowanie kosztów wynagrodzenia w przedsiębiorstwie społecznym lub spółdzielni socjalnej w przypadku niedotrzymania warunków umowy dotyczącej ich przyznania – mając na względzie zwiększenie mobilności osób określonych w ust. 1 pkt 1b, 3 i 4 oraz w ust. 1b, racjonalne gospodarowanie środkami Funduszu Pracy, a także konieczność zapewnienia zgodności udzielania pomocy z zasadami przyznawania pomocy *de minimis* w przypadku wypłaty środków, o których mowa w ust. 1 pkt 1d, 3 i 4.”;

3) w art. 62a ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Zlecenie realizacji działań w zakresie integracji społecznej bezrobotnych odbywa się na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub w ustawie z dniao ekonomii społecznej.”;

4) w art. 108 w ust. 1:

a) pkt 41 otrzymuje brzmienie:

„41) zatrudnienia wspieranego, w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o zatrudnieniu socjalnym, oraz wsparcia, o którym mowa w art. 12 ust. 3a ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych i w art. 26 ustawy z dnia.....o ekonomii społecznej;”;

b) po pkt 63 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 64 w brzmieniu:

„64) kosztów programów, o których mowa w art. 49 ust. 1 ustawy z dnia
o ekonomii społecznej.”;

5) po art. 109l dodaje się art. 109m w brzmieniu:

„Art. 109m. 1. Minister właściwy do spraw pracy, na podstawie umowy zawartej z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, może przekazać na wyodrębniony rachunek urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, środki Funduszu Pracy na realizację programów, o których mowa w art. 49 ust. 1 ustawy z dnia o ekonomii społecznej, w wysokości nie wyższej niż 20 mln zł rocznie.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, określa w szczególności wysokość i tryb przekazywania środków oraz sposób ich rozliczenia.”.

Art. 69. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) w art. 5 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W realizacji zadań, o których mowa w art. 2 ust. 1, mogą uczestniczyć organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057), których działalność statutowa obejmuje zadania należące do sfery zadań publicznych w zakresie ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej, działalności charytatywnej, nauki, edukacji, oświaty i wychowania, kultury fizycznej, porządku i bezpieczeństwa publicznego lub przeciwdziałania patologiom społecznym, promocji i organizacji wolontariatu, po przeprowadzeniu konkursu, o którym mowa w art. 11

ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a także samorzady zawodów medycznych, rodziny osób uzależnionych, oraz grupy samopomocy osób uzależnionych i ich rodzin.”.

Art. 70. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2085) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Spółdzielnię socjalną mogą założyć osoby, o których mowa w art. 2 pkt 4 ustawy z dniao ekonomii społecznej (Dz. U.).”;

2) po art. 5a dodaje się art. 5b w brzmieniu:

„Art. 5b. Spółdzielnia socjalna tworzy program reintegracyjny, o którym mowa w ustawie z dnia..... o ekonomii społecznej w celu realizacji działań na rzecz zawodowej i społecznej reintegracji członków i pracowników, będących osobami, o których mowa w art. 4 ust. 1.”;

3) w art. 15b ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Do konsorcjum spółdzielczego mogą przystąpić podmioty ekonomii społecznej, o których mowa w art. 2 pkt 3 ustawy z dnia.....o ekonomii społecznej.”;

4) art. 19a otrzymuje brzmienie:

„Art. 19a. Rada Ministrów przedkłada Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej w okresach dwuletnich, najpóźniej do dnia 30 listopada informacje o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych, w oparciu o dane przekazane ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego przez związki rewizyjne właściwe dla spółdzielczości socjalnej do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rok złożenia informacji.”.

Art. 71. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1546, 1565, 2023 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 72 i 694) w załączniku do ustawy w części II w ust. 21 w kolumnie 4 dodaje się pkt 18 w brzmieniu:

„18) zaświadczenie wydawane przedsiębiorstwu społecznemu na podstawie art. 30 ustawy z dnia o ekonomii społecznej (Dz. U.)”.

Art. 72. W ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75) w art. 61 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do wyłaniania podmiotów mających organizować opiekę, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności

pożytku publicznego i o wolontariacie lub ustawy z dnia..... o ekonomii społecznej (Dz. U.).”.

Art. 73. W ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 oraz z 2021 r. poz. 159) art. 190 otrzymuje brzmienie:

„Art. 190. 1. Organy jednostek samorządu terytorialnego mogą zlecić realizację zadań, o których mowa w art. 10 ust. 1, art. 18 ust. 2 i 3, art. 60 ust. 1, art. 76 ust. 1, art. 93 ust. 2 i 3 i art. 154 ust. 2 podmiotom ekonomii społecznej, o których mowa w ustawie z dnia..... o ekonomii społecznej (Dz. U.), jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej.

2. Do zlecenia realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, stosuje się ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub ustawę z dnia ... o ekonomii społecznej.”.

Art. 74. W ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 183 i 694) w art. 3 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego mogą uczestniczyć podmioty, których cele statutowe lub przedmiot działalności dotyczą spraw objętych zadaniami określonymi w art. 2, w tym podmioty ekonomii społecznej, o których mowa w art. 2 pkt 3 ustawy z dnia..... o ekonomii społecznej (Dz. U.).”.

Art. 75. W ustawie z dnia z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818) w art. 7 w ust. 2 w pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) podmiot ekonomii społecznej, o którym mowa w art. 2 pkt 3 ustawy z dnia o ekonomii społecznej (Dz. U.) wyłoniony na podstawie tej ustawy, lub”.

Art. 76. W ustawie z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2019, z 2020 r. poz. 288, 1517 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 464) w art. 94 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zamawiający może zastrzec w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy mający status zakładu pracy chronionej, spółdzielnie socjalne, przedsiębiorstwa społeczne oraz inni wykonawcy, których głównym celem działalności lub głównym celem działalności ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, jeżeli to jednostki te będą realizowały

zamówienie, jest społeczna i zawodowa integracja osób społecznie marginalizowanych, w szczególności:

- 1) bezrobotnych, w szczególności bezrobotnych długotrwale, w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, 2023, 2369 i 2400),
- 2) posiadających status poszukujących pracy w wieku do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, bez zatrudnienia w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 3) osób poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu lub niewykonyjących innej pracy zarobkowej, w tym rodziców dzieci z rodzin wielodzietnych poszukujący pracy po okresie wykonywania pracy domowej,
- 4) niepełnosprawnych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 5) osób, o których mowa w art. 2 pkt 1a i 1b ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- 6) osób spełniających kryteria, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 794 i 803),
- 7) osób, o których mowa w art. 16a ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
- 8) osób usamodzielnianych, o których mowa w art. 140 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 oraz z 2021 r. poz. 159) oraz w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 9) osób z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
- 10) osób opuszczających zakłady karne oraz pełnoletnich osób opuszczających zakłady poprawcze,
- 11) osób starszych w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. poz. 1705),
- 12) osób, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu

- cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1666 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 322 i 2023),
- 13) osób będących członkami mniejszości znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, w szczególności będących członkami mniejszości narodowych i etnicznych w rozumieniu ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 823)
- pod warunkiem, że procentowy wskaźnik zatrudnienia osób należących do jednej lub więcej kategorii, o których mowa w pkt 1–13, jest nie mniejszy niż 30% osób zatrudnionych u wykonawcy albo w jego jednostce, która będzie realizowała zamówienie.”.

Rozdział 2

Przepisy dostosowujące, przejściowe i końcowe

Art. 77. 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego powoła członków Krajowego Komitetu, o którym mowa w art. 53 ust. 1, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Marszałek województwa powoła członków Regionalnego Komitetu, o którym mowa w art. 61 ust. 1, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 78. Podmioty ekonomii społecznej, które uzyskały status przedsiębiorstwa społecznego w zakresie projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój i Regionalnego Programu Operacyjnego współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, zachowują ten status na potrzeby realizowanych projektów do zakończenia perspektywy finansowej 2014–2020.

Art. 79. Rada Ministrów, na podstawie informacji uzyskanych od organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, przedstawia po upływie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdanie z wykonania ustawy w terminie do dnia 30 listopada roku następnego.

Art. 80. 1. Maksymalny limit wydatków budżetu państwa będący skutkiem finansowania ustawy na lata 2022–2031 wyniesie 5560 tys. zł, z tego w części 44 – Zabezpieczenie społeczne w roku:

- 1) 2022 – 72 tys. zł;
- 2) 2023 – 72 tys. zł;
- 3) 2024 – 677 tys. zł;
- 4) 2025 – 677 tys. zł;
- 5) 2026 – 677 tys. zł;
- 6) 2027 – 677 tys. zł;
- 7) 2028 – 677 tys. zł;
- 8) 2029 – 677 tys. zł;
- 9) 2030 – 677 tys. zł;
- 10) 2031 – 677 tys. zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków, o których mowa w ust. 1, zostanie zastosowany mechanizm korygujący, polegający na zmianie kosztów realizacji zadań publicznych wykonywanych na rzecz obywateli, w tym zmniejszeniu kosztów rzeczowych, związanych z obsługą realizacji zadań wynikających z ustawy.

3. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

4. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2 w zakresie części 44 – Zabezpieczenie społeczne jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 81. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 21 ust. 2f, art. 22 ust. 12, art. 26g ust. 8, art. 32 ust. 3 oraz art. 36 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 65 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 21 ust. 2f, art. 22 ust. 12, art. 26g ust. 7, art. 32 ust. 3 oraz art. 36 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 65, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 82. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 46 ust. 6a ustawy zmienianej w art. 68 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 46 ust. 6a ustawy zmienianej w art. 68, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 83. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia z wyjątkiem art. 64 i art. 67 pkt 1, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

Za zgodność pod względem prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym

Iwona Szulc

Dyrektor Departamentu Prawnego

w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej

/-podpisano elektronicznie/

Uzasadnienie

Konstytucyjne zasady społecznej gospodarki rynkowej, idee i wartości solidarności społecznej, a także dążenie do pełnego i produktywnego zatrudnienia, stoją u podstaw działań, których celem jest łączenie aktywności ekonomicznej z dążeniem do przezwyciężania problemów społecznych oraz do zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Działania te w szczególności obejmują aktywizację oraz reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych) oraz zapewnianie obywatelom dostępu do efektywnych i wysokiej jakości usług społecznych. Aktywność ta podejmowana i realizowana jest najczęściej przez podmioty pozarządowe i wytycza ona granice obszaru ekonomii społecznej. Działalność w tym obszarze, dzięki wsparciu władz publicznych, skutecznie integruje wspólnoty lokalne i działa na rzecz ich rozwoju oraz wzrostu spójności społecznej, nie naruszając jednocześnie reguł konkurencji.

Celem projektowanej regulacji jest zatem aktywne włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności: bezrobotnych, czy też osób niepełnosprawnych, poprzez tworzenie wysokiej jakości, stabilnych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych. Ekonomia społeczna ma stanowić narzędzie reintegracji społecznej i zawodowej, realizować cele zatrudnieniowe, a także wspierać szeroko rozumiany rozwój lokalny w jednostkach samorządu terytorialnego. Wsparcie rozwoju lokalnego wydaje się być w szczególności pożądane w sytuacji rosnącego zapotrzebowania na usługi społeczne wiążące się przede wszystkim ze zmianami demograficznymi w Polsce.

Kierunki rozwoju ekonomii społecznej zostały wyznaczone w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), będącej obecnie kluczowym dokumentem o charakterze strategicznym na poziomie kraju. Doprecyzowanie i rozwinięcie zapisów SOR dotyczących rozwoju ekonomii społecznej, włączania jej w główny nurt polityk publicznych, a także nadania charakteru istotnego instrumentu aktywnej polityki społecznej oraz stymulującego rozwój społeczno-gospodarczy, ma miejsce w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 r. Ekonomia solidarności społecznej (KPRES)¹. Rozwiązania przyjęte w

¹ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 r. Ekonomia solidarności społecznej. jest programem rozwoju w rozumieniu ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju i

projekcie ustawy wynikają bezpośrednio z zapisów KPRES. Projekt stanowi także realizację programu *Dostępność+* w którym, założono zwiększenie dostępności usług społecznych, charakteryzujących się wysoką jakością oraz zindywidualizowanym podejściem do odbiorców, poprzez wzmocnienie potencjału podmiotów ekonomii społecznej i podkreśleniu ich istotnej roli w świadczeniu usług społecznych.

Zgodnie z wyznaczanymi w dokumentach programowych i strategicznych założeniami ustawa kompleksowo reguluje sferę ekonomii społecznej. Zakres regulacji obejmuje kwestie: przedsiębiorstw społecznych, zasady realizacji przez podmioty ekonomii społecznej (PES) usług społecznych, a także zasad i form wsparcia rozwoju sektora ekonomii społecznej. Niektóre aspekty aktywności w obszarze ekonomii społecznej uregulowana są już w innych przepisach. Dotyczy to chociażby zasad prowadzenia przez PES działalności gospodarczej i odpłatnej działalności pożytku publicznego, czy też funkcjonowania podmiotów zatrudnienia socjalnego i spółdzielni socjalnych. Nie zmienia to jednak faktu, że ustawa uzupełnia istniejącą lukę legislacyjną, stając się jednocześnie podstawowym aktem prawnym regulującym tę sferę aktywności.

Na kształt rozwiązań ujętych w projekcie ustawy istotny wpływ miały również doświadczenia z wspierania rozwoju ekonomii społecznej w ramach działań współfinansowanych ze środków europejskich. W ten sposób wypracowano m.in. definicję przedsiębiorstwa społecznego, nadano kształt podstawowym instrumentom wsparcia, a także określono ramy organizacyjne na szczeblu krajowym i regionalnym. Rozwiązania te, po dopasowaniu do krajowych uwarunkowań organizacyjnych i legislacyjnych obecne są w projekcie ustawy. Dzięki temu możliwe będzie utrwalenie mechanizmów, które sprawdzały się do tej pory na gruncie przedsięwzięć współfinansowanych z budżetu UE. W przypadku instrumentów wsparcia, możliwe będzie ich równoległe funkcjonowanie i finansowanie w oparciu o środki europejskie i krajowe. Dzięki temu możliwe będzie zachowanie zwiększanie skali oddziaływania, ale również komplementarności tych instrumentów.

Ekonomia społeczna to pojęcie o szerokim zakresie znaczeniowym. Obejmuje ono zróżnicowane formy aktywności zarówno ze sfery gospodarczej jak i społecznej. Aktywność

stanowi załącznik do uchwały nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (M.P. poz. 214).

ta oznacza przede wszystkim działania oddolne działania obywateli realizowane wspólnie w określonym społecznym celu. Jednocześnie ekonomia społeczna jest również w istotny sposób powiązana z zadaniami realizowanymi przez administrację publiczną, zwłaszcza samorządową, w sferze usług społecznych i rozwoju lokalnego. Definiowanie w ustawie tak szerokiego pojęcia odnoszącego się do bardzo różnorodnych form społecznej działalności nie jest konieczne. Co więcej mogłoby prowadzić do wątpliwości interpretacyjnych przy stosowaniu zawartych w tej regulacji rozwiązań. Z tego względu w ustawie zawarto regulacje dotyczące podmiotów i instrumentów sprzyjających rozwojowi ekonomii społecznej bez przesądzania o kształcie tego pojęcia. Nie mniej jednak na bazie zaproponowanych rozwiązań legislacyjnych, a także dokumentów programowych odnoszących się do tego obszaru należy przyjąć, że ekonomia społeczna to działalność społeczna lub ekonomiczna, która służy zwiększaniu spójności i solidarności społecznej i jest prowadzona przez podmioty ekonomii społecznej. W projekcie ustawy wyznaczono charakterystyczne dla ekonomii społecznej sfery aktywności społecznej, w których może się ona realizować. Pierwszą z nich to sfera usług społecznych. Działania w tym obszarze dotyczą odpowiadania na potrzeby lokalnych społeczności i świadczone są w interesie i na rzecz osób je tworzących. Drugą z kluczowych sfer odnosi się do wymiaru solidarnościowego i realizowany jest przez te podmioty ekonomii społecznej, w szczególności **przedsiębiorstwa społeczne**, które w ramach swojej działalności przyjmują funkcje tworzenia miejsc pracy w celu aktywizacji oraz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ekonomia społeczna pozostaje na pograniczu sektora przedsiębiorczości oraz sektora organizacji pozarządowych niedziałających w celu maksymalizacji zysku. Nie mniej istotnym aspektem ekonomii społecznej jest jej ekonomiczny charakter, oznaczający w praktyce możliwość prowadzenia działalności gospodarczej lub innej działalności generującej przychód, służącej realizacji priorytetowych celów społecznych. Samo pojęcie ekonomii społecznej, mające wiele odniesień i definicji zarówno w wymiarze międzynarodowym jak i krajowym, zostało dotąd wielokrotnie określone, w tym w KPRES. Kategoria ta opisywana jest za pomocą cech wspólnych oraz zasad funkcjonowania identyfikujących różne podmioty działające w obszarze ekonomii społecznej. Za zasady wyróżniające podmioty ekonomii społecznej uznaje się:

- nadrzędność celów społecznych nad celami ekonomicznymi;
- nadrzędność świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty nad kategoriami bezwzględnego zysku;

- autonomiczne zarządzanie i partycypacyjny proces decyzyjny;
- prowadzenie w sposób regularny działalności w oparciu o instrumenty ekonomiczne oraz ponoszeniu w związku z tą działalnością ryzyka ekonomicznego.²

Definicje ustawowe

Podmioty ekonomii społecznej.

Pojęcie ekonomii społecznej recypowane jest do ustawy z doktryny nauk społecznych. Jednym z aspektów ekonomii społecznej jest rozumienie jej jako sfery z pogranicza działalności *not for profit* realizującej przede wszystkim cele społeczne oraz działalności o charakterze „zekonomizowanym”, której niezbędnym elementem jest pobieranie odpłatności za świadczone usługi. Podmioty zaliczane do sektora ekonomii społecznej łączą te pozornie rozbieżne cechy na różne sposoby i w różnych proporcjach. Wyróżnienie stosunkowo szerokiej grupy PES ma na celu zawarcie w tym katalogu możliwie pełnego spektrum form prawnych, które wymieniane są jako przedstawiciele tego sektora w literaturze przedmiotu. Są tu więc zaliczane zarówno podmioty *not for profit* a nawet *non-profit*, dla których pierwiastek „zekonomizowania” ogranicza się w istocie do faktu świadczenia jakiegoś typu usług (np. organizacje pozarządowe prowadzące jedynie działalność nieodpłatną pożytku publicznego), jak i podmioty, u których w sensie formalnym przeważa pierwiastek gospodarczy. Do tych drugich zaliczyć można np. spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, nieprowadzące innej działalności niż gospodarcza, jednak realizujące doniosłą funkcję społeczną przez dobór osób zatrudnionych. Pomiędzy nimi znajdują się takie podmioty, które łączą działalność pożytku publicznego z typową działalnością gospodarczą – jak spółdzielnie socjalne oraz spółki kapitałowe nienastawione na osiągnięcie zysku, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, z późn. zm.), z zasady wpisywane są do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego.

² Z kolei według definicji sformułowanej przez europejską sieć badawczą EMES (European Research Network) inicjatywy wpisujące się w przedsiębiorczość społeczną powinny charakteryzować się spełnianiem kryteriów ekonomicznych (prowadzeniem w sposób względnie ciągły, regularny działalności w oparciu o instrumenty ekonomiczne, niezależnością, suwerennością instytucji w stosunku do instytucji publicznych; ponoszeniem ryzyka ekonomicznego; istnieniem choćby nielicznego płatnego personelu) i społecznych (wyraźną orientacją na społecznie użyteczny cel przedsięwzięcia; oddolnym, obywatelskim charakterem inicjatywy; specyficznym, możliwie demokratycznym systemem zarządzania; możliwie wspólnotowym charakterem działania; ograniczoną dystrybucją zysków).

Należy również pamiętać o kołach gospodyń wiejskich, których funkcjonowanie uregulowano w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 165). Podmioty te uzyskały nie tylko osobowość prawną, ale mogą one również prowadzić działalność zarobkową, w tym działalność gospodarczą, a także otrzymywać dotacje celowe. Ze względu na ich społeczny charakter, a także gospodarczy rys, zostały one uwzględnione w katalogu podmiotów ekonomii społecznej.

Powyższa różnorodność wskazuje na to, że katalog PES nie może w żadnym razie ograniczać się do podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego. Materia ekonomii społecznej wymaga regulacji dostosowanej do złożoności zjawiska. Jednocześnie szerokie ujęcie tego katalogu jest możliwe także z uwagi na relatywnie niewielki zawarty w projekcie ustawy zakres unormowań adresowany do wszystkich PES. Ponadto, do podmiotów działających *stricte non-profit* adresowana jest ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, stąd też nie ma potrzeby, aby niniejsza ustawa w szerszym zakresie normowała tę problematykę.

Szeroki katalog PES obejmuje także jednostki, w których szczególne znaczenie ma aspekt solidarności społecznej z osobami najbardziej potrzebującymi wsparcia. Z tego względu w ustawowym zestawieniu PES uwzględniono także jednostki reintegracyjne, których podstawowym celem jest realizacja działań reintegracyjnych w stosunku do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tj.: warsztaty terapii zajęciowej (WTZ), zakłady aktywności zawodowej (ZAZ), centra integracji społecznej (CIS), kluby integracji społecznej (KIS).

Sformułowany w ustawie katalog podmiotów ekonomii społecznej nie jest jednorodny. Obejmuje on podmioty różniące się między sobą kwestiami osobowości prawnej, prowadzenia działalności gospodarczej czy członkostwa. Nie mniej jednak właśnie takie podejście pozwala na całościowe ujęcie specyfiki tej formy społecznej aktywności. Wskazanie w ustawie katalogu podmiotów ekonomii społecznej ma także określony wymiar praktyczny. Dzięki temu możliwe jest sprawne zidentyfikowanie tych podmiotów bez potrzeby sprawdzania ich indywidualnej sytuacji. Służy to innym podmiotom gospodarczym, ale także podmiotom publicznym, które korzystać będą z przewidzianych w ustawie rozwiązań. Alternatywą dla tego rozwiązania byłoby zdefiniowanie PES przez zestaw cech charakterystycznych dla aktywności w sferze ekonomii społecznej. Z uwagi na fakt, że samo zjawisko ekonomii społecznej ma charakter dynamiczny, próba sformułowania takiej definicji

na gruncie prawnym byłaby źródłem wątpliwości interpretacyjnych narastających wraz z postępem w stosowaniu ustawy oraz rozwojem samego sektora. Jednocześnie utracony zostałby wskazany powyżej wymiar praktyczny. Oznaczałoby to bowiem konieczność zaangażowania dodatkowych nakładów czasu i środków w proces weryfikowania sytuacji i statusu poszczególnych podmiotów. Mogłoby to również stanowić barierę dla stosowania rozwiązań zawartych w projekcie, nie przynosząc dodatkowych korzyści. Warto również zauważyć, że w pracach nad przygotowaniem projektu ustawy, toczących się przy udziale PES, nie wskazywano na potrzebę uzupełnienia tego katalogu o konkretną grupę podmiotów, czy też organizacji.

Reintegracja społeczna i zawodowa.

Mianem reintegracji zawodowej określa się działania służące zdobyciu nowych kwalifikacji w celu odbudowania lub uzyskania i podtrzymania zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy i awansu zawodowego. Przez reintegrację społeczną rozumie się natomiast działania, mające na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu. Oba pojęcia pojawiają się na gruncie różnych regulacji prawnych w podobnym ujęciu, w szczególności w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176), do której odwołują się inne akty prawne, jak choćby ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277, z późn. zm.). Przepisy o zatrudnieniu socjalnym definiują reintegrację społeczną jako „działania, w tym również o charakterze samopomocowym, mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej, klubie integracji społecznej lub zatrudnionej u pracodawcy, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu”. Reintegracja zawodowa opisana jest jako „działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej i klubie integracji społecznej zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy”. Z uwagi na odniesienie tych definicji wprost do działań prowadzonych w określonych placówkach, niezasadne było zawarcie w projekcie ustawy odwołania do istniejących wcześniej definicji. Przejmując zasadnicze elementy pojęć, niniejszy projekt ustawy definiuje oba typy reintegracji w sposób nieco bardziej ogólny, co ma uzasadnienie w szerszym, aniżeli w przepisach o zatrudnieniu socjalnym, zakresie regulacji ustawowej. Ponadto, w niniejszym projekcie, do zakresu reintegracji społecznej i zawodowej włączona

zostaje również rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. Takie rozwiązanie pozwoli uporządkować definiowaną sferę. Ze względu na fakt, iż reintegracja na gruncie ustawy o ekonomii społecznej odnosić się będzie do całego katalogu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym określonego tą ustawą, zasadne jest włączenie rehabilitacji, dotyczącej osób niepełnosprawnych, w zakres pojęcia reintegracji stanowiącej działania skierowane do najszerszego katalogu podmiotowego. Takie włączenie będzie miało walor porządkujący i pozwoli na wprowadzenie do porządku prawnego definicji legalnej pojęcia, którego zakres aktualnie należy odkodowywać z kilku różnych przepisów.

Readaptacja.

Na potrzeby ustawy zdefiniowano także pojęcie readaptacji. Działania w tym zakresie mogą być adresowane do osób opuszczających zakłady karne, a także do pełnoletnich osób opuszczających zakłady poprawcze. Dzięki nim możliwe będzie zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych takich osób, które może okazać się niezbędne dla efektywnego prowadzenia procesu reintegracji.

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczone możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, politycznym, kulturalnym lub gospodarczym.

Projekt ustawy określa kategorie osób, które ustawodawca na potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznaje za zagrożone wykluczeniem społecznym. Celem przepisów było możliwie szerokie uwzględnienie czynników tego zagrożenia. Większość wskazanych w wyliczeniu grup jest uznawana za zagrożone wykluczeniem społecznym także na gruncie innych ustaw. Szerokie ujęcie „osób społecznie marginalizowanych” reprezentuje chociażby prawo zamówień publicznych w ramach regulacji dotyczących tzw. zamówień zastrzeżonych. Jednocześnie wprowadzenie definicji ustawowej ma ścisły związek z wprowadzaniem w ustawie statusem przedsiębiorstwa społecznego. Z tego względu nie odnosi się ona do całej złożonej rzeczywistości społecznej, w której próba wyliczenia określonych grup mogłaby okazać się niewystarczające do objęcia całego zjawiska wykluczenia społecznego.

Do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zalicza się przede wszystkim osoby niepełnosprawne, których potrzebę reintegracji projekt ustawy uwzględnia w sposób szczególny przede wszystkim w rozwiązaniach dotyczących przedsiębiorstwa społecznego.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności wskazują, że po okresowej stabilizacji wartości wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym, oscylującej w granicach 22-23% na przestrzeni lat 2013-2015, od 2016 r. systematycznie rosła i w III kw. 2019 r. wynosiła już 27,7%. Podobnie rosła także wartość współczynnika aktywności zawodowej, która w III kw. 2019 r. wyniosła 29,2%. Odwrotny trend można zauważyć w przypadku bezrobocia osób niepełnosprawnych, które spadło do poziomu 5,4%. Mimo pozytywnych zmian w zakresie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych na przestrzeni lat – ich aktywność zawodowa nadal znacząco odbiega od aktywności zawodowej osób sprawnych. W III kw. 2019 r. współczynnik aktywności zawodowej osób sprawnych w wieku produkcyjnym wynosił 81,7%, wskaźnik zatrudnienia 79,1% a stopa bezrobocia 3,1%. Porównując powyższe wskaźniki wyraźnie widać, że osoby niepełnosprawne w dalszym ciągu są grupą szczególnie narażoną na wykluczenie społeczne. Dane z Systemu Obsługi Dofinansowań i Refundacji Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wskazują, że w styczniu br. liczba pracodawców składających wnioski oraz objętych nimi pracowników niepełnosprawnych spadła o 2% w stosunku do stycznia 2019 r.. Przyczyny takiego zjawiska są złożone, nie mniej jednak biorąc pod uwagę stosunkowo niski wskaźnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych oraz negatywne konsekwencje dla rynku pracy wywołane epidemią koronawirusa, podejmowanie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne może być utrudnione.

Nie da się zaprzeczyć, że prócz niepełnosprawności istnieją także inne, trwałe bądź okresowe, czynniki zagrożenia wykluczeniem na różnych płaszczyznach życia społecznego i zawodowego. Za osoby zagrożone wykluczeniem społecznym uznaje się osoby bezrobotne, a w szczególności osoby długotrwale bezrobotne.

Wg stanu na koniec czerwca 2020 r. w ewidencji urzędów pracy zarejestrowanych jako bezrobotnych było ponad 1 026 tys. osób, a stopa bezrobocia wyniosła 6,1%. Status osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy posiadało blisko 826 tys. osób, co oznaczało, że około 80 na 100 bezrobotnych spełniało kryteria by być zaliczonym do tej kategorii. Najliczniejszą zbiorowość w tej grupie stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Status taki posiadało ponad 464 tys. osób tj. 45,3 % ogółu bezrobotnych.

Nie wszystkie osoby pozostające bez pracy posiadają status długotrwale bezrobotnego, co nie oznacza, że ich sytuacja życiowa jest łatwiejsza. Stąd też, obok bezrobotnych, wskazano na osoby poszukujące pracy, niepozostające w zatrudnieniu lub niewykonujące innej pracy

zarobkowej. Wśród nich najtrudniejsza bywa sytuacja osób młodych, wchodzących dopiero na rynek pracy (często zatrudnianych na podstawie umów cywilno-prawnych) oraz osób powyżej 50 roku życia, do których ustawa nie przewiduje wymogu nieposiadania innych źródeł dochodu.

Istotną, z perspektywy reintegracyjnych aspektów ekonomii społecznej, grupą są absolwenci centrów integracji społecznej oraz absolwenci klubów integracji społecznej. Ujęcie ich w ustawowym katalogu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym wskazuje na współzależności występującej w sektorze ekonomii społecznej. W tym kontekście dotyczy ona podmiotów zatrudnienia socjalnego, w których często rozpoczyna się proces społecznej i zawodowej reintegracji osób w najtrudniejszej sytuacji życiowej oraz przedsiębiorstw społecznych, w których proces ten może być kontynuowany, zwłaszcza w odniesieniu do osób, dla których zatrudnienie na otwartym rynku pracy pozostaje niedostępne.

Wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ujęto także grupę opiekunów osób niepełnosprawnych (określonych zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111), które ze względu na konieczność sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną zmuszone były zrezygnować z aktywności zawodowej. Zatrudnienie w przedsiębiorstwie społecznym może się dla nich wiązać z szansą na pogodzenie obowiązków opiekuńczych z powrotem do zawodowej aktywności.

Ponadto za osoby zagrożone wykluczeniem społecznym uznano także osoby opuszczające po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi, a także pełnoletnie osoby opuszczające zakłady poprawcze oraz zakłady karne.

Ponieważ zdarza się, że w krytycznej sytuacji życiowej (z uwagi na złą sytuację materialną) znajdują się osoby niespełniające żadnych powyższych kryteriów, w szczególności osoby pracujące, projekt ustawy określa jako zagrożone wykluczeniem społecznym także osoby spełniające kryteria dochodowa, umożliwiające korzystanie ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym uwzględniono również osoby starsze w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. poz. 1705) to jest osoby po 60. roku życia. Biorąc pod uwagę znaczenie definicji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym dla innych rozwiązań ustawowych, ujęcie w katalogu tj. grupy

służyć będzie przede wszystkim integracji zawodowej i społecznej możliwej dzięki zatrudnieniu w przedsiębiorstwie społecznym. Rozwiązanie to może skłonić osoby starsze do dłuższej aktywności zawodowej.

Usługi społeczne.

Z pojęciem ekonomii społecznej, a zwłaszcza przedsiębiorstwa społecznego, łączy się kwestia usług społecznych. Są to usługi, których dostępność jest niezwykle istotna nie tylko z uwagi na indywidualny interes odbiorców, ale także z uwagi na interes społeczny. Nakierowane są na rozwiązywanie problemów społecznych, odpowiadając na ważne potrzeby, których członkowie społeczności lokalnych często nie są w stanie zaspokoić samodzielnie. Usługi te mają często deficytowy charakter, który z jednej strony oznacza niezaspokojone potrzeby społeczne w tych dziedzinach, a z drugiej ograniczone zainteresowanie przedsiębiorców podejmowaniem tej działalności. Ustawa odwołuje się wprost do definicji tych usług określonej w ustawie z dnia 19 lipca 2019 o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818).

Partnerstwo publiczno-społeczne

Partnerstwo publiczno-społeczne to forma współdziałania samorządu z podmiotami ekonomii społecznej, które służy realizacji usługi społecznej. Szerzej zagadnienie to omówione zostało w części poświęconej zasadom realizacji usług społecznych.

Przedsiębiorstwo społeczne

Uzyskiwanie statusu przedsiębiorstwa społecznego.

W literaturze przedmiotu jako przedsiębiorstwa społeczne wskazuje się podmioty posiadające wyróżniający zestaw cech, takich jak cele społeczne, ekonomiczny charakter działalności, partycypacja pracownicza, zatrudnianie osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, realizacja usług społecznych. Mogą one działać w różnych formach prawnych. Należy zauważyć, że prawie żadna z osób prawnych działających na gruncie prawa polskiego nie posiada z mocy samego prawa wszystkich tych cech. O tym, czy za przedsiębiorstwo społeczne można uznać np. spółkę lub fundację decydują okoliczności konkretnego stanu faktycznego – jej zapisy statutowe, podejmowane uchwały, zatrudnianie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponieważ cechy przedsiębiorstwa społecznego są zróżnicowane, analiza, czy w konkretnym przypadku mamy do czynienia z takim podmiotem, może

następnie trudności. Z tego powodu w niniejszym projekcie ustawy zdecydowano się nie na wskazanie ogólnej definicji, ani na wyliczenie istniejących form prawnych, ale na model przyznawania formalnego statusu przedsiębiorstwa społecznego. Dzięki temu przesłanki posiadania statusu oceniać się będzie podczas postępowania o jego nadanie (oczywiście będą mogły być następnie weryfikowane podczas kontroli). Natomiast w dalszym obrocie prawnym podmiot ten będzie już jednoznacznie identyfikowany jako przedsiębiorstwo społeczne – np. przez kontrahentów lub organy administracji publicznej pragnące zlecić usługę społeczną.

Zrezygnowano z mechanizmu nadawania statusu przez sądy rejestrowe, jak ma to miejsce w przypadku statusu organizacji pożytku publicznego. Rozdzielenie mechanizmu nadawania statusu od funkcji organu nadzoru ma w praktyce szereg istotnych wad. Przede wszystkim ograniczony jest zakres kognicji sądów rejestrowych. Sądy te, co do zasady, prowadzą zresztą postępowania dotyczące zupełnie innej materii. Ponadto ewentualne rozbieżności interpretacyjne przepisów nie mają szans być rozstrzygane na poziomie sądu o charakterze centralnym. W postępowaniu rejestrowym skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego nie przysługuje od postanowień w przedmiocie zmiany wpisu, takich jak np. nadawanie i odbieranie statusu organizacji pożytku publicznego. Z tego powodu orzecznictwo jest rozproszone i sięga zaledwie poziomu sądów okręgowych. Nie jest to sytuacja korzystna z punktu widzenia jednolitości stosowania prawa.

Z tego powodu ważne jest, aby status był nadawany i odbierany przez organ nadzoru, który specjalizowałby się w materii polityki społecznej. Od decyzji organów administracji publicznej przysługują skargi do sądów administracyjnych, które rozpatrywane są w ramach dwuinstancyjnego postępowania. Zatem w praktyce wnioskodawca będzie miał, w razie niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, więcej środków prawnych niż to ma miejsce w modelu przewidzianym dla nadawania statusu organizacji pożytku publicznego. Możliwość poddania ewentualnych wątpliwości w zakresie stosowania prawa pod rozstrzygnięcie Naczelnego Sądu Administracyjnego sprzyjać będzie jednolitości stosowania przepisów.

Jednocześnie przesłanki nabycia statusu przedsiębiorstwa społecznego są w projekcie formalnie dookreślone, tak aby organ mógł jednoznacznie stwierdzić, czy zostały przez dany podmiot spełnione.

W przypadku podmiotów ekonomii społecznej nieposiadających podmiotowości prawnej warunki przyznania statusu przedsiębiorstwa społecznego spełniać musi podmiot prowadzący.

Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego statusu przedsiębiorstwa społecznego ma także istotne znaczenie dla realizowanych do tej pory przedsięwzięć w zakresie wspierania rozwoju ekonomii społecznej finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Zarówno definicja PS jak i niektóre istotne elementy systemu wsparcia tych podmiotów funkcjonowały do tej pory w ramach projektów współfinansowanych z budżetu UE. Wejście w życie zaproponowanych w ustawie przepisów umożliwi zastąpienie niektórych rozwiązań ujmowanych do tej pory w dokumentach takich jak wytyczne, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818, z późn. zm.). Dzięki temu możliwe będzie zachowanie większej spójności we wsparciu finansowanym ze środków europejskich i krajowych. Jednocześnie niektóre rozwiązania stworzone na potrzeby projektowe (np. lista przedsiębiorstw społecznych) po wejściu w życie ustawy powinny być wygaszane w sposób stopniowy, aby zapewnić odpowiedni czas dla podmiotów ekonomii społecznej na zaadaptowanie się do nowych warunków prawnych.

Przesłanki nabycia statusu przedsiębiorstwa społecznego.

Przesłanki nabycia statusu przedsiębiorstwa społecznego polegają na wypełnieniu jego niezbędnych cech konstytutywnych. Tak więc przedsiębiorstwo społeczne to podmiot, który prowadzi jakąś formę działalności odpłatnej. W polskim systemie prawnym jest to działalność odpłatna pożytku publicznego oraz działalność gospodarcza. Ponadto może być to np. prowadzona odpłatnie działalność oświatowa, o której mowa w art. 170 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910, z późn. zm.), czy też działalność kulturalna w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 194, z późn. zm.).

Przedsiębiorstwo społeczne nie jest przedsiębiorstwem w rozumieniu kodeksu cywilnego. Kodeks cywilny stanowi, że przedsiębiorstwo to zespół składników majątkowych i niemajątkowych służących prowadzeniu działalności gospodarczej. W projekcie ustawy przedsiębiorstwem społecznym jest zaś podmiot posiadający określony formalnoprawny status. Znaczenie słowa „przedsiębiorstwo” użyte w projekcie jest różne od pojęcia „przedsiębiorstwo” ugruntowanego w prawie cywilnym. Jednakże niezasadne byłoby poszukiwanie w związku z tą różnicą znaczeniową innego określenia, bowiem pojęcie „przedsiębiorstwa społecznego” utrwaliło się już w literaturze dotyczącej gospodarki

społecznej. Jest to określenie używane w szeregu dokumentów oficjalnych, polskich i unijnych. Sam termin „przedsiębiorstwo” w rozumieniu niniejszego projektu ustawy bliski jest zresztą unijnemu rozumieniu tego zwrotu (ang. „enterprise”, używanego także w znaczeniu podmiotowym). Należy podkreślić, że prawo Unii Europejskiej rozumie działalność gospodarczą szerzej niż polska ustawa – Prawo przedsiębiorców, jako wszelkiego rodzaju, nawet nieodpłatne oferowanie usług na rynku. Stąd też niewątpliwie przedsiębiorstwo społeczne prowadzić będzie działalność gospodarczą w rozumieniu prawa europejskiego. Nie będzie to zresztą pierwszy przypadek użycia w ustawie pojęcia „przedsiębiorstwo” w sposób odmienny od rozumienia cywilistycznego. Choćby bowiem ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1644, z późn. zm.) użyła tego określenia w stosunku do typu osoby prawnej, a więc w sensie podmiotowym, a nie przedmiotowym (jako zespołu składników majątkowych). Działalność gospodarcza w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców może nie być w ogóle przez przedsiębiorstwo społeczne prowadzona. Z uwagi na niezbędne elementy społeczne tej struktury organizacyjnej dopuszcza się, aby przedsiębiorstwem społecznym były w gruncie rzeczy podmioty *not for profit* (choć nie *non-profit*, ponieważ muszą prowadzić co najmniej działalność odpłatną pożytku publicznego lub inną działalność odpłatną niebędącą działalnością gospodarczą).

Prócz prowadzenia działalności za odpłatnością projekt ustawy wskazuje, że podstawowym celem działania jest reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub realizacja usług społecznych. Powyższe rozróżnienie ma wpływ na katalog warunków, które podmiot aplikujący o status przedsiębiorstwa społecznego będzie zobowiązany spełnić.

Z uwagi na to, że wymiar społeczny przedsiębiorczości społecznej wyraża się nie tylko w realizacji funkcji reintegracyjnej, ale także w solidarnościowej strukturze organizacyjnej i sposobie zarządzania, projekt ustawy wprowadza następujące cechy konstytutywne przedsiębiorstwa społecznego. Musi ono być pracodawcą i zatrudniać nie mniej niż trzech pracowników na podstawie umowy o pracę albo spółdzielczej umowy o pracę. Status przedsiębiorstwa społecznego uzyskać mogą jednostki organizacyjne, a nie osoby fizyczne. Skoro zaś chodzi o podmioty zbiorowe, to należy zauważyć, że promowana powinna być wśród nich pracownicza forma zatrudnienia. Jednocześnie w stosunku do podmiotów, w których zatrudnione są mniej niż 3 osoby, trudno byłoby uzasadniać wprowadzanie relatywnie złożonego schematu organizacyjnego przedsiębiorstwa społecznego. Pracownicy,

którzy zaliczają się do minimalnego stanu zatrudnienia, powinni wykonywać pracę w wymiarze co najmniej $\frac{1}{2}$ etatu. Poniżej tego poziomu łatwo byłoby np. o fikcyjne zatrudnienie. Minimalne wymagania dotyczące liczby zatrudnionych pracowników zostały określone tak, aby możliwość uzyskania statusu była otwarta także dla lokalnych podmiotów ekonomii społecznej o niewielkiej skali działalności. Jednocześnie taki model odpowiada strukturze zatrudnienia w sektorze non-profit stanowiącego istotną część populacji podmiotów ekonomii społecznej. Z wyników wstępnych przeprowadzonego przez GUS badania pn. *Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2018 r.* wynika, że zarówno mediana liczby pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w organizacjach objętych badaniem, jak i mediana etatów w podmiotach zatrudniających pracowników na podstawie umowy o pracę wynosi odpowiednio 3 osoby i 3 etaty. Jednocześnie należy także pamiętać, że przedsiębiorstwa społeczne będą miały dostęp do usług wsparcia, które obejmować mogą m.in. pomoc w wywiązaniu się z obowiązków wynikających z przyznanego statusu. Należy także mieć na uwadze, że rozwiązanie takie było wdrażane w ramach przedsięwzięć współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, a doświadczenia z ich realizacji wskazują, że pozostawienie ustalenie minimalnego stanu zatrudnienia na zaproponowanym poziomie jest odpowiednie.

W przypadku PES zainteresowanego statusem przedsiębiorstwa społecznego działającego w celu reintegracyjnym, kluczowym warunkiem jest zachowanie odpowiedniej proporcji pracowników zagrożonych wykluczeniem społecznym do ogólnej liczby osób zatrudnionych. W projekcie zaproponowano, aby minimalny udział zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w przedsiębiorstwie społecznym wynosił 30%. Co istotne na potrzeby ustalenia, czy warunek ten jest spełniony, za osoby zatrudnione w przedsiębiorstwie społecznym uznaje się, poza osobami pracującymi na podstawie umów o pracę i spółdzielczych umów o pracę, także osoby związane z przedsiębiorstwem umowami cywilnoprawnymi oraz tzw. samozatrudnionych. Zdarza się bowiem, że np. osoba na stanowisku zarządzającym jest zatrudniona na podstawie tzw. „kontraktu menedżerskiego”, czyli umowy cywilnoprawnej. Mimo to nie ulega wątpliwości, że z organizacyjnego punktu widzenia nie jest zewnętrznym dostawcą usług, ale znajduje się wewnątrz struktury organizacyjnej i pełni podobną funkcję co pracownicy. Na umowy cywilnoprawne zatrudniane bywają często również osoby o najniższej pozycji w danej jednostce organizacyjnej. Nierzadko zresztą pozapracownicze formy zatrudnienia, tzw. „śmieciówki” są

w istocie umowami o pracę, co narusza Kodeks pracy i jest niekorzystnym zjawiskiem społecznym. Celem regulacji jest zniechęcanie do stosowania pozapracowniczych form zatrudnienia przez przedsiębiorstwa społeczne.

Z uwagi na złożoność możliwych stanów faktycznych należy jednak wprowadzić wskazówki pozwalające na rozróżnienie umów cywilnoprawnych zawieranych z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą, które mogłyby być zastąpione zatrudnieniem pracowniczym, od takich, które mają czysto cywilnoprawny charakter i jest to w ich przypadku zasadne i prawidłowe.

Nie byłoby uzasadnione traktowanie tak samo jak pracowników, osób prowadzących działalność gospodarczą, z którymi zawarto umowę cywilnoprawną tylko w celu wykonania określonej usługi – np. hydraulika, który ma wymienić instalację, informatyka, u którego zamówiono stronę internetową itp.

Ponieważ jednak ustawa nie powinna być sformułowana w sposób kazuistyczny, a jednocześnie przepisy nie mogą być nieostre, konieczne jest wskazanie jednoznacznego kryterium rozróżnienia osoby zatrudnionej w przedsiębiorstwie społecznym w formie pozapracowniczej od osoby świadczącej usługę ad hoc, którą trudno uznać za pozostającą w strukturze organizacyjnej przedsiębiorstwa. Pierwszym kryterium jest zawarcie umowy cywilnoprawnej na okres co najmniej 3 miesięcy. Jak się wydaje, większość usług o charakterze doraźnym może być wykonana w tym terminie. Po drugie nie jest zasadne traktowanie jak pracowników osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą, jeżeli same są pracodawcami, nawet jeśli świadczą usługi przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Są to bowiem niewątpliwie, w sensie gospodarczym i organizacyjnym, osoby pozostające poza przedsiębiorstwem.

Do powyższego minimalnego poziomu zatrudnienia (30%) wlicza się jedynie osoby zagrożone wykluczeniem społecznym zatrudnione na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę w wymiarze co najmniej ½ etatu. Takie rozwiązania pozwalają minimalizować ryzyko pozornego zatrudniania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (np. na niewielką część etatu). Jednocześnie gwarantują zachowanie społecznego charakteru przedsiębiorstwa poprzez utrzymanie odpowiedniego udziału pracowników znajdujących się w trudniejszej sytuacji życiowej do ogółu osób zatrudnionych bez względu na podstawę prawną. Konstrukcja taka powinna skłaniać do zatrudniania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na podstawie umów o pracę, ponieważ w wypadku zatrudnienia ich na innych

zasadach zaliczają się one do ogólnej liczby pracowników przedsiębiorstwa nie wliczając się do pracowników zagrożonych wykluczeniem społecznym, których zatrudnienie jest wymagane do uzyskania lub utrzymania statusu.

Katalog osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jest różnorodny, a czynniki zagrożenia wykluczeniem mogą mieć charakter trwały bądź nie. O ile nie ulega wątpliwości, że np. niepełnosprawność jest dla dotkniętej nią osoby stałym czynnikiem zagrożenia wykluczeniem społecznym, o tyle już na przykład status długotrwale bezrobotnego, jeżeli jest jedynym czynnikiem zagrożenia wykluczeniem, raczej będzie wiązał się z potrzebą reintegracji ograniczonej w czasie.

Z tego powodu osoby niepełnosprawne są uznawane za osoby zagrożone wykluczeniem społecznym przez cały okres zatrudnienia. Natomiast pozostałe kategorie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym co do zasady uważane są za zagrożone wykluczeniem społecznym przez okres realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego, nie dłużej jednak niż przez okres 36 miesięcy. W uzasadnionych przypadkach, po uzyskaniu pozytywnej opinii powiatowego urzędu pracy lub ośrodka pomocy społecznej lub podmiotu świadczącego usługi wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej i przy braku sprzeciwu organu nadzoru, reintegracja ta mogłaby zostać przedłużona z uwagi na osobiste cechy pracownika oraz aktualną sytuację na rynku pracy, która nie pozwala przyjąć pozytywnej prognozy co do zatrudnienia danej osoby na otwartym rynku pracy.

Bezterminowo do wymaganego poziomu zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zaliczani będą również członkowie spółdzielni socjalnej (posiadającej status przedsiębiorstwa społecznego), o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1205, z późn. zm.) (określony tam katalog osób uprawnionych do zakładania spółdzielni socjalnych w całości mieści się w katalogu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym). Takie rozwiązanie wynika z konieczności zabezpieczenia sytuacji osób będących członkami spółdzielni socjalnych, a zatem silniej związanych z podmiotem uzyskującym status przedsiębiorstwa społecznego. Jednocześnie rozwiązanie to powinno eliminować potencjalne obawy spółdzielni socjalnych dotyczące statusu przedsiębiorstwa społecznego, związane z dodatkowymi obowiązkami na rzecz członków nierzadko będących twórcami tych spółdzielni.

Ponadto w każdym przedsiębiorstwie społecznym działającym w celu reintegracyjnym i zatrudniającym powyżej 10 pracowników powinien zostać przygotowany program

reintegracyjny (zagadnienie to omówione jest szerzej w części poświęconej reintegracji w przedsiębiorstwie społecznym).

W celu ustalenia ogółu osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie społecznym nie wlicza się wolontariuszy.

Warto mieć na uwadze, że przedsiębiorstwo społeczne działające w celu realizacji usług społecznych także może zatrudniać osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. W takiej sytuacji, w stosunku do tych osób powinny zostać opracowane indywidualne plany reintegracji.

Przedsiębiorstwo społeczne nie powinno być podmiotem zależnym od organów administracji publicznej. Jest to jedna z jego cech wymienianych w literaturze. Statusu przedsiębiorstwa społecznego nie może uzyskać podmiot, nad którym Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub państwowa albo samorządowa osoba prawna posiada kontrolę, o której mowa w art. 4 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. 2021 r. poz. 275), z wyłączeniem spółdzielni socjalnych, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych. Odwołanie do powiązań określonych we wspomnianej ustawie ma na celu skorzystanie z mechanizmów sprawdzonych już w systemie prawnym. W związku z tym, że w praktyce największe znaczenie w obrocie ma definicja przewidziana w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów celowym jest zastosowanie tego modelu diagnozowania powiązań organizacyjnych i kapitałowych. Projekt przewiduje jednocześnie, że w szczególności w przedsiębiorstwie społecznym będącym spółdzielnią lub spółką prawa handlowego, jednostki sektora finansów publicznych nie mogą posiadać więcej niż 50% akcji lub udziałów. Ze spełniania tego wymogu wyłączone są spółdzielnie socjalne. Wyłączenie to jest zasadne z tej przyczyny, że podmioty te mogą być tworzone przez osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, lecz stan ten ma – zgodnie z przepisami ustawy o spółdzielniach socjalnych – charakter przejściowy, bowiem spółdzielnia taka musi przyjąć w określonym w ustawie terminie członków – osoby fizyczne, zaś osoby prawne będące założycielami siłą rzeczy stanowią mniejszość członków.

Do cech przedsiębiorstw społecznych zalicza się również partycypacyjna, demokratyczna formuła zarządzania. Wysuwany jest postulat umożliwienia pracownikom i innym osobom zaangażowanym w prowadzenie przedsiębiorstwa społecznego (np. członkom stowarzyszenia niebędącym jego pracownikami) wywierania wpływu na najważniejsze działania tej jednostki

organizacyjnej. Oczywiście nie jest zasadne wymaganie, aby wpływ ten polegał na stałym udziale w zarządzaniu czy też obligatoryjnym wyrażaniu zgody na określone działania. Dlatego też projekt ustawy przewiduje jedynie obligatoryjne tworzenie organu o cechach opiniodawczo-doradczych. Ewentualne rozszerzenie kompetencji tego ciała należy pozostawić przedsiębiorstwu społecznemu, które (jeżeli będzie miało możliwość formalną oraz organizacyjną) może rozważyć przyznanie organowi konsultacyjno-doradczemu dodatkowych kompetencji.

Ponadto organ konsultacyjno-doradczy nie musi być powoływany, jeżeli w danym podmiocie istnieje inny organ, którego kompetencje są takie same lub szersze od tych zaproponowanych w projekcie, a w skład tego organu wchodzi wszyscy zatrudnieni oraz ewentualnie członkowie. Sytuacja taka może wystąpić, np. w spółdzielni socjalnej, w przypadku, gdy wszyscy w niej zatrudnieni będą jednocześnie członkami. W takim wypadku, kompetencje szersze od zaproponowanych w projekcie, ma walne zgromadzenie. W związku z tym nie ma konieczności powoływania organu o zdublowanym zakresie praw i obowiązków. Wprowadzenie takiego mechanizmu może przełożyć się na większe zainteresowanie spółdzielni socjalnych uzyskiwaniem statusu przedsiębiorstwa społecznego.

W skład organu opiniodawczo-doradczego wchodzić będą zarówno osoby zatrudnione (w tym także na podstawie umów cywilnoprawnych), jak i członkowie podmiotu posiadającego status przedsiębiorstwa społecznego (o ile zrzesza on członków). Co istotne, w przypadku gdy liczba pracowników, osób zatrudnionych oraz członków nie przekracza 10, ustawa przyjmuje że wszyscy oni stają się członkami organu konsultacyjno-doradczego z mocy samej ustawy. Nie jest więc konieczne dokonywanie wyboru przedstawicieli. Z uwagi na to, że nie jest to organ obligatoryjny w świetle przepisów regulujących poszczególne formy prawne upoważnione do uzyskania statusu, niezbędne jest uregulowanie tych kwestii na poziomie statutowym.

Z uwagi na fakt, że regulacja dotyczy różnych form prawnych, należy pamiętać, że nie wszystkie ustawy stanowiące podstawę tworzenia osób prawnych mogących ubiegać się o status przedsiębiorstwa społecznego pozwalają na dowolność w kształtowaniu struktury organizacyjnej. W przypadku spółdzielni pracy funkcjonowanie organu zapewniającego udział pracowników w procesie decyzyjnym (walne zgromadzenie spółdzielców) jest określone w przepisach konstytuujących tę formę prawną. Co więcej kompetencje tego organu są szersze i z tego względu dopuszczalne będą przypadki przedsiębiorstw

społecznych, w których organ taki nie będzie powoływany. Jeśli chodzi o stowarzyszenie, to ustawa wyraźnie wskazuje, że jego najwyższą władzą jest walne zebranie członków. Nie byłoby więc w świetle ustawy Prawo o stowarzyszeniach prawidłowe zastrzeżenie dla organu konsultacyjno-doradczego kompetencji szerszych i dalej idących, niż przewidziane dla walnego zebrania członków.

Jeszcze bardziej ograniczone w kształtowaniu swej struktury są spółki kapitałowe. Nie mają one co do zasady prawnej możliwości tworzenia innych organów, niż określone w Kodeksie spółek handlowych. Funkcje poszczególnych organów, które spółki te posiadają z mocy prawa są zaś ściśle określone. Mając więc na względzie fakt, że przedsiębiorstwem społecznym może stać się spółka *not for profit*, która na gruncie większości ustaw zrównana jest w uprawnieniach z organizacjami pozarządowymi (a w świetle orzecznictwa spółka taka może być wręcz uznana za organizację pozarządową) – potrzebna jest wyraźna podstawa ustawowa dla tworzenia organu konsultacyjno-doradczego przez te spółki. Nie ma bowiem ani uzasadnienia dla wykluczania spółek *not for profit* z możliwości uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego, ani zwalniania ich z obowiązku zapewnienia wewnętrznych standardów partycypacji. Celowym jest więc wyraźne wskazanie w ustawie, że spółki kapitałowe w celu uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego mają prawo stworzyć organ tak, aby sąd rejestrowy nie miał podstaw takich zmian w statucie bądź umowie spółki kwestionować.

Wymagane przez ustawę kompetencje organu konsultacyjno-doradczego są ograniczone, jednak istotne z punktu widzenia kształtowania poczucia wspólnotowości i sprawstwa wśród osób zatrudnionych przedsiębiorstwie społecznym. Projekt ustawy przewiduje, że należy do nich w szczególności:

- zapoznawanie się, nie rzadziej niż raz do roku, z wynikami działalności przedsiębiorstwa społecznego oraz wyrażanie opinii w tym zakresie;
- opiniowanie regulaminu pracy lub zasad organizacji pracy ustalanych przez przedsiębiorstwo społeczne oraz zmian proponowanych w tym zakresie;
- opiniowanie planowanych działań przedsiębiorstwa społecznego, w tym działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej.

Zasady funkcjonowania organu konsultacyjno-doradczego, w szczególności sposób wyboru członków, długość kadencji oraz ustanie członkostwa określa statut lub inny dokument o tym charakterze.

Co niezwykle istotne dla celów projektowanej ustawy, status przedsiębiorstwa społecznego ma również aspekt certyfikacyjny. Wraz ze wzrostem rozpoznawalności przedsiębiorstw społecznych oznaczenie to może stać się swoistą marką, z której usług będą chcieli korzystać kontrahenci, dla których społeczna odpowiedzialność jest jednym z motywów podejmowania decyzji. Dlatego też przedsiębiorstwo społeczne, po uzyskaniu statusu, może dokonać zmiany swojej nazwy (firmy) dodając do niej oznaczenie „przedsiębiorstwo społeczne”. Podmioty nieposiadające statusu nie będą natomiast mogły określać się tym mianem.

Reintegracja w przedsiębiorstwie społecznym.

Funkcja reintegracyjna przedsiębiorstwa społecznego nie może ograniczać się do faktu zatrudniania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Nie powinna się także odbywać przez prowadzenie działań o charakterze przypadkowym czy doraźnym. Ustawodawca z uwagi na to, że celem projektu jest odpowiadanie na potrzeby wielu różnych grup wykluczonych, nie powinien przesądzać o tym, jakie konkretnie działania reintegracyjne mają być realizowane. Najlepsze rozeznanie potrzeb w konkretnym przypadku będzie miało samo przedsiębiorstwo społeczne. Projekt ustawy wymaga jednak, aby były to działania o charakterze planowym i w tym celu ustanawia wymóg przyjmowania dla przedsiębiorstwa społecznego, zatrudniającego powyżej 10 osób, programu reintegracyjnego, który określa w szczególności:

- wykaz stanowisk wraz z kompetencjami niezbędnymi i dodatkowymi na danym stanowisku;
- rodzaj podejmowanych działań w celu zdobycia bądź zwiększenia wskazanych kompetencji;
- rodzaj podejmowanych działań w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej;
- sposób monitorowania.

Podmioty ekonomii społecznej zatrudniające mniej niż 10 osób są zwolnione ze spełniania tego wymogu podczas ubiegania się o status przedsiębiorstwa społecznego. Obowiązki nakładane ustawą powinny bowiem być dostosowane do wielkości przedsiębiorstwa. Przyjęto, iż dla podmiotów zatrudniających mniej niż 10 osób wymóg tworzenia programu

reintegracyjnego byłby większym obciążeniem, niż w przypadku przedsiębiorstw o bardziej rozbudowanej strukturze. Nie zwalnia to jednak żadnych podmiotów ekonomii społecznej, ubiegających się o status przedsiębiorstwa społecznego, z obowiązku przygotowywania indywidualnych planów reintegracyjnych, o których mowa poniżej.

Podjęcie zatrudnienia w PS może mieć wpływ na uprawnienia do specjalnego zasiłku opiekuńczego, o którym mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Z tego względu przed podjęciem pracy w przedsiębiorstwie społecznym, opiekun osoby niepełnosprawnej powinien zostać poinformowany o konsekwencjach takiej decyzji.

Każdemu pracownikowi z grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym, należy stworzyć i wdrażać (opracowany w porozumieniu z nim) indywidualny plan reintegracyjny mający na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych. W odniesieniu do pracowników będących osobami opuszczającymi zakłady karne i zakłady poprawcze, plan może być poszerzony o działania readaptacyjne. Decyzja w tym zakresie zależeć będzie zarówno od zasobów, w tym pieniędzy, którymi przedsiębiorstwo społeczne dysponuje na realizację zadań reintegracyjnych, a także od potrzeb pracownika, którego wsparcie to ma dotyczyć, a także potrzeb innych osób zatrudnionych. Dzięki umożliwieniu uwzględnienia w planie działań readaptacyjnych możliwe będzie ich właściwe skoordynowanie przedsięwzięciami z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej. Plan ten powinien być realizowany przez okres co najmniej 6 miesięcy. Wydaje się, że działania reintegracyjne w stosunku do pracownika realizowane w krótszym terminie mogłyby być nieskuteczne. Co do zasady plan reintegracyjny powinien zostać zakończony w okresie nie dłuższym niż 36 miesięcy. Okres taki powinien być wystarczający dla reintegracji osób, dla których czynnik zagrożenia wykluczeniem społecznym ma charakter usuwalny, przemijający.

Dobór okresu potrzebnego do reintegracji pozostawiony jest organowi zarządzającemu przedsiębiorstwa społecznego. Gdyby organ ten stwierdził potrzebę przedłużenia realizacji programu powyżej 36 miesięcy, wymagana będzie zgoda organu nadzoru. Należy pamiętać, że realizacja planu reintegracyjnego ma przełożenie na spełnianie przez przedsiębiorstwo społeczne wymogu zatrudnienia minimalnego odsetka osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Osoby te (z wyjątkiem niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym członków spółdzielni socjalnych, które uzyskały status PS) są bowiem uznawane za zagrożone wykluczeniem społecznym tylko przez okres realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego. Niezasadne i niepodlegające kontroli przedłużanie realizacji planu

reintegracyjnego dla osoby, której jedynym czynnikiem zagrożenia wykluczeniem była na przykład przejściowa niemożność znalezienia pracy, powodować by mogło sytuacje niezgodne z celem ustanowienia ustawy. Za zagrożoną wykluczeniem społecznym uznawałoby się wtedy na przykład osobę, która była co prawda w przeszłości bezrobotna, natomiast od wielu lat pozostaje zatrudniona w przedsiębiorstwie społecznym. W przypadku takich osób trudno mówić o istnieniu czynników zagrożenia wykluczeniem społecznym i związku z tym również nie znajdowałyby uzasadnienia dalsze traktowanie ich w sposób szczególny.

Dopuszczalna jest także sytuacja, w której status przedsiębiorstwa społecznego uzyska jednostka prowadząca warsztat terapii zajęciowej, klub integracji społecznej lub centrum integracji społecznej. W każdym z tych podmiotów prowadzone są działania reintegracyjne na rzecz ich uczestników. Reintegracja ta odbywa się w oparciu o zindywidualizowany dokument tj. odpowiednio indywidualny program rehabilitacji, kontrakt socjalny, lub indywidualny program zatrudnienia socjalnego. W przypadku, w którym uczestnik takiej jednostki podejmie zatrudnienie w PS, które jednocześnie prowadzi tę jednostkę reintegracyjną, indywidualny plan reintegracji powinien być kontynuacją działań ujętych w dokumencie dotyczącym reintegracji, przygotowanym w związku ze wcześniejszym korzystaniem przez pracownika z usług tej jednostki. Rozwiązanie takie pozwoli zoptymalizować proces reintegracji pracownika, który toczyć się będzie w przedsiębiorstwie społecznym.

Możliwe jest również sytuacja, w której status przedsiębiorstwa społecznego uzyska organizator zakładu aktywności zawodowej. Inaczej niż w przypadku warsztatów terapii zajęciowej osoby niepełnosprawne nie są w takim przypadku uczestnikami, ale pracownikami. Są to również osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, których reintegracja jest jednym z zadań przedsiębiorstwa. Zważywszy jednak na fakt, że funkcja ta realizowana jest w ramach zakładu aktywności zawodowej, nie ma konieczności, aby dla osób, dla których sporządzony został indywidualne programy rehabilitacji zawodowej i społecznej, o którym mowa w § 13 ust 3 Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz. U. z 2012 r. poz. 850, z późn. zm.) przygotowywać i realizować odrębne dokumenty wynikające z uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego, tj. indywidualny plan reintegracji. Dokumenty te mają zbliżony cel, a ich powielanie nie miałyby istotnego wpływu na jakość i przebieg procesu reintegracji.

Ponadto zróżnicowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z uwagi na charakter czynnika zagrożenia spowoduje, że przedsiębiorstwo społeczne, które będzie chciało zapewnić sobie względnie stałą strukturę organizacyjną i pewność posiadania statusu przez możliwie długi czas, będzie musiało preferować zatrudnianie osób z grupy najbardziej defaworyzowanej, to znaczy osób niepełnosprawnych. Do nich bowiem nie odnosi się ograniczenie czasowe w zakresie uznawania za osobę zagrożoną wykluczeniem społecznym.

Oczywiście należy mieć na względzie, że określone sytuacje życiowe mogą wykraczać poza stan typowy. Osoba, dla której jedynym formalnym czynnikiem zagrożenia wykluczeniem społecznym jest status bezrobotnego, może mieć w gruncie rzeczy tak niewielkie umiejętności zawodowe i społeczne (np. słabo czyta i pisze, ma zaburzenia psychiczne niebędące podstawą dla wydania orzeczenia o niepełnosprawności, lecz poważnie utrudniające nawiązywanie relacji społecznych), że zasadne jest przedłużenie procesu reintegracji ponad ustawowe 36 miesięcy. Projekt ustawy przewiduje taką możliwość, nadając przedsiębiorstwu społecznemu prawo do złożenia wniosku o przedłużenie realizacji planu reintegracyjnego do organu nadzoru, w czasie umożliwiającym temu organowi rzeczywiste zajęcie stanowiska. Przesłankami przedłużenia powinny być zarówno indywidualne uwarunkowania osoby, której wniosek dotyczy jak i aktualna sytuacja na rynku pracy. Do wniosku należy dołączyć opinię podmiotu świadczącego usługi wsparcia, potwierdzającą potrzebę dalszej reintegracji wraz z podaniem przyczyn i wskazaniem, na czym opiniujący oparł swe wnioski. W ocenie projektodawcy powinna to być opinia podmiotu zewnętrznego względem przedsiębiorstwa, jednocześnie wyspecjalizowanego w zagadnieniach związanych z ekonomią społeczną.

Brak obligatoryjnej opinii powodować mógłby natomiast zbyt daleko idącą uznaniowość w rozstrzygnięciu przez organ nadzoru o zasadności przedłużenia procesu reintegracji.

Jednocześnie, zarówno z punktu widzenia organu wydającego decyzję administracyjną jak i wnioskującego przedsiębiorstwa społecznego, korzystnym trybem zatwierdzania wniosku będzie tryb tzw. milczącej zgody. Organ w braku zastrzeżeń co do wniosku i dołączonej do niego opinii nie będzie musiał wydawać decyzji pozytywnej. Obowiązek wydania decyzji istniał będzie tylko w przypadku odmowy. Należy zauważyć, że rozwiązanie takie jest spójne z kierunkami, w jakich ostatnimi laty ewoluowało postępowanie administracyjne (instytucję milczącej zgody uregulowała nowelizacja kodeksu postępowania administracyjnego z 2017 r.).

W celu zapobieżenia sytuacjom, gdy zgoda organu jest wynikiem braku czasu na zbadanie sprawy i wydanie decyzji odmownej, wskazane jest wyznaczenie organowi dłuższego terminu na rozpatrzenie sprawy niż norma ogólna kodeksu postępowania administracyjnego przewidująca termin maksymalnie 30-dniowy na załatwienie sprawy w drodze decyzji administracyjnej.

Ponieważ wydanie decyzji odmownej co do zasady wymagać będzie przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, termin 30-dniowy może okazać się w niektórych przypadkach zbyt krótki. Stąd zasadnym wydaje się jego przedłużenie do 2 miesięcy. Nie powinno to stanowić dla przedsiębiorstwa społecznego nadmiernego obciążenia, gdyż monitorując stale postępy w reintegracji pracownika będzie miało ono możliwość zdiagnozowania potrzeby przedłużenia tego procesu z odpowiednim wyprzedzeniem. Zgody wymagać będzie bowiem jedynie przedłużenie powodujące realizację planu w terminie dłuższym niż 36 miesięcy.

Praktyki w przedsiębiorstwie społecznym.

Na gruncie projektowanych przepisów WTZ będą mogli skierować swoich uczestników na nieodpłatne praktyki zawodowe do pracodawcy, w tym przedsiębiorstwa społecznego, w wymiarze do 15 godzin tygodniowo, przez okres do 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia do 6 miesięcy bez obniżania dofinansowania kosztów uczestnictwa w tych podmiotach.

Przedsiębiorstwo społeczne, które zatrudni osobę, która wcześniej odbyła w nim nieodpłatne praktyki (w ramach uczestnictwa w WTZ) będzie mogło otrzymać środki z PFRON na pokrycie kosztów płacy takiego pracownika w wymiarze wydłużonym do 12 miesięcy. Wysokość tego wsparcia, wypłacanego comiesięcznie, będzie nie wyższa niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę. Z uwagi na fakt, że praktyki takie mogą odbywać się również w spółdzielniach socjalnych, z możliwości wydłużenia wsparcia na pokrycie kosztów płacy do 12 miesięcy będą mogły skorzystać także spółdzielnie socjalne.

Analizując to rozwiązanie należy mieć na uwadze, że ze wsparcia warsztatów korzystają przede wszystkim osoby niepełnosprawne w stopniu umiarkowanym i znacznym. Przeważnie są to osoby, dla których główną przesłanką utrudniającą aktywność społeczną i zawodową jest upośledzenie umysłowe lub choroba psychiczna. W 9 na 10 warsztatów ponad połowa

uczestników nie ma żadnego wykształcenia lub ma wykształcenie specjalne³. Czynniki te mają znaczący wpływ na ich sytuację na rynku pracy. Z tego względu rozwiązanie, które pozwala uczestnikom WTZ nabyć umiejętności niezbędne do podjęcia pracy na określonym stanowisku, a następnie płynnie przejść do tego zatrudnienia powinny być wspierane w sposób zaproponowany w projekcie. Jednocześnie możliwa jest także sytuacja, a której status przedsiębiorstwa społecznego uzyska podmiot prowadzący WTZ. Okoliczności takie nie powinny utrudniać skorzystania z tego instrumentu, ponieważ status osoby niepełnosprawnej będącej uczestnikiem WTZ, a także realizowane na jej rzecz w związku z tym uczestnictwem zadania reintegracyjne są wyraźnie oddzielone od zatrudnienia w PS.

Wydłużenie do 12 miesięcy okresu dofinansowania kosztów płacy osoby, która po uczestnictwie w WTZ podejmie zatrudnienie w PS zapewni odpowiedni czas i warunki na proces adaptacji osoby niepełnosprawnej do warunków funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego, zwiększając jednocześnie szansę na trwałość takiego zatrudnienia. Rozwiązanie to stymulować będzie również współpracę między PS i WTZ, wzmacniając kompleksowość planowania procesu reintegracji.

Rozwiązanie takie z jednej strony stworzy nowe możliwości reintegracji zawodowej dla osób korzystających ze wsparcia WTZ przy jednoczesnej możliwości dalszego korzystania z usług tych podmiotów. Jednocześnie stanowić to będzie realną zachętę do kontynuowania reintegracji po zakończeniu uczestnictwa w WTZ w środowisku pracy znanym z praktyk.

Regulacje dotyczące wykorzystania zysku i majątku.

Z uwagi na korzystanie przez przedsiębiorstwo społeczne z uprawnień publicznoprawnych, w tym ze środków publicznych, ustawa musi ze statusem tym wiązać rozsądne gospodarowanie mieniem i dochodem, jak również przeciwdziałać wykorzystywaniu publicznego charakteru statusu do celów prywatnych.

Podobnie jak ma to miejsce w przypadku organizacji pożytku publicznego, statut przedsiębiorstwa społecznego musi zabraniać dokonywania czynności prawnych z podmiotami powiązanymi. Prócz powiązań o charakterze osobowym, które ustawodawca

³ Badanie sytuacji warsztatów terapii zajęciowej, raport końcowy z badania, Warszawa Wrzesień 2014, https://www.pfron.org.pl/fileadmin/files/r/7764_Raport_koncowy_WTZ_1_.pdf?utm_campaign=pfron&utm_source=df&utm_medium=download

wyróżnił w przypadku organizacji pożytku publicznego, projekt ustawy przewiduje zakaz zawierania nierynkowych transakcji także z podmiotami powiązаныmi jedynie kapitałowo bądź organizacyjnie.

Tak więc statut lub inny dokument o tym charakterze powinien zabraniać udzielania przez przedsiębiorstwo społeczne pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań mieniem tego przedsiębiorstwa, w stosunku do jednostek organizacyjnych powiązanych jak również osób fizycznych - członków organów lub członków organu konsultacyjno-doradczego oraz osób, z którymi pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.

Statut musi też wyraźnie zakazywać przekazywania majątku przedsiębiorstwa społecznego, na rzecz powiązanych osób fizycznych i jednostek organizacyjnych na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności jeżeli przekazanie to następuje nieodpłatnie lub na preferencyjnych warunkach, wykorzystywania majątku przedsiębiorstwa społecznego, na rzecz tych podmiotów, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celu działalności społecznej, oraz zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą osoby fizyczne, o których mowa w pkt 76 uzasadnienia lub jednostek organizacyjnych powiązanych, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe.

Jako jednostki organizacyjne powiązane projekt ustawy określa osoby prawne spełniające definicję przedsiębiorcy dominującego lub zależnego w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów. Co prawda przepisy te odwołują się do definicji przedsiębiorcy zależnego i dominującego, a nie każde przedsiębiorstwo społeczne będzie przedsiębiorcą w rozumieniu tych przepisów, jednak sama konstrukcja zależności i dominacji da się bez przeszkód zastosować do podmiotów niebędących przedsiębiorcami. Aby jednak uniknąć wątpliwości interpretacyjnych niezbędne jest wyraźne wskazanie, że jednostki organizacyjne powiązane z przedsiębiorstwem społecznym nie muszą być przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów.

W celu przełożenia na język ustawy, wyróżnianej w literaturze, cechy przedsiębiorstwa społecznego jaką jest nieprywatyzowanie zysku, projekt zakłada, że przedsiębiorstwo społeczne nie może przeznaczyć zysku (w przypadku spółek kapitałowych, stowarzyszeń,

fundacji) lub nadwyżki bilansowej (w przypadku spółdzielni) do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Ustawa reguluje także sytuacje, w których status przedsiębiorstwa społecznego uzyska spółdzielnia pracy, spółdzielnia inwalidów lub spółdzielnia niewidomych. Podmioty te zwolnione są z obowiązku wynikającego z art. 189 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2021 r. poz. 648), tj. przekazania części wypracowanej nadwyżki dla spółdzielców.

Wprowadzone rozwiązanie w zakresie gospodarowania zyskiem służyć wzmocnieniu kondycji całego podmiotu (środki mogą być przeznaczone na rozwój prowadzonej działalności ekonomicznej), ale także dają możliwość na zabezpieczenie potrzeb pracowników zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jednocześnie rozwiązanie takie jest także jednoznacznym sygnałem wskazującym, że maksymalizacja zysków indywidualnych nie jest celem funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych, a podstawowe znaczenie ma tu wywieranie pozytywnego oddziaływania na pracowników znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, społeczność lokalną lub inwestowanie w rozwój podmiotu.

Sprawozdawczość przedsiębiorstwa społecznego.

Ponieważ przedsiębiorstwo społeczne spełniać musi w sposób stały szereg wymogów, projekt ustawy nakłada na nie obowiązek sprawozdawania się organowi nadzoru. Przedsiębiorstwo społeczne sporządzać powinno roczne sprawozdanie merytoryczne z działalności, o ile obowiązek sprawozdawczy nie wynika z innych ustaw (np. obowiązek ciążyący na fundacjach czy organizacjach pożytku publicznego). Projekt ustawy precyzuje, że sprawozdanie merytoryczne przedsiębiorstwo społeczne sporządza po raz pierwszy za pełny rok kalendarzowy, w którym uzyskało status przedsiębiorstwa społecznego. Przedsiębiorstwo zobowiązane będzie także złożyć sprawozdanie za rok kalendarzowy, w którym utraciło status przedsiębiorstwa społecznego. To ostatnie unormowanie ułatwi ustalenie wysokości środków podlegających ewentualnemu zwrotowi na rzecz Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej lub innych organów udzielających podmiotowi wsparcia w związku z posiadaniem statusu przedsiębiorstwa społecznego.

Sprawozdania będą składane organowi nadzoru, tj. wojewodzie, w terminie do dnia 15 lipca roku następującego po roku, za który składane jest to sprawozdanie. Sprawozdanie merytoryczne powinno zawierać najistotniejsze kwestie związane przede wszystkim

z realizacją funkcji społecznej. Jednak, ponieważ społeczny i solidarnościowy charakter przedsiębiorstwa społecznego nie ogranicza się do realizacji programu reintegracji zawodowej, w sprawozdaniu powinien zostać opisany zakres działalności przedsiębiorstwa społecznego prowadzonej w danym roku oraz opis prowadzonej działalności gospodarczej lub działalności odpłatnej pożytku publicznego. Jeśli chodzi o kwestię reintegracji, sprawozdanie zawierać powinno informacje o podjętych działaniach dotyczących reintegracji zawodowej i społecznej zatrudnionych osób wraz z osiągniętymi efektami. Do sprawozdania załączyć należy realizowane w danym roku indywidualne plany reintegracyjne.

Przedsiębiorstwo społeczne powinno również podać informacje o spełnianiu wymogu w zakresie zatrudniania minimalnego odsetka osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz informacje o kwocie wynagrodzeń, jakie wypłacono pracownikom.

Z uwagi na wymogi co do sposobu przeznaczenia nadwyżki bilansowej, sprawozdanie winno mieć również część dotyczącą, najistotniejszych z punktu widzenia posiadanego statusu przedsiębiorstwa społecznego, kwestii finansowych. Projekt zakłada, że zawierać ono będzie informacje o: uzyskanych przychodach i poniesionych kosztach wraz z ich strukturą, sposobie podziału zysku lub nadwyżki bilansowej, korzystaniu z uprawnień. Powinny się tam również znaleźć informacje o przeprowadzonych kontrolach.

Dla ułatwienia wypełniania obowiązku sprawozdawczego, projekt przewiduje delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do wydania rozporządzenia określającego wzór sprawozdania merytorycznego, który ma uwzględniać potrzebę zgromadzenia dostatecznych danych w celu oceny prawidłowości realizacji przez przedsiębiorstwo społeczne jego celów.

W przypadku obligatoryjnego składania sprawozdań pożądane jest wskazanie składającemu sprawozdanie struktury tego dokumentu. Zapewni to uspoźnienie pozyskiwanych przez organ nadzoru informacji o przedsiębiorczości społecznej. Po stronie przedsiębiorstw społecznych ułatwi tworzenie sprawozdań. Warto podkreślić, że nawet tam, gdzie przepisy nie ustalają wzorów czy formularzy sprawozdawczych, podmioty zobowiązane do składania sprawozdań chętnie korzystają z niewiążących publikowanych przez urzędy przykładowych schematów sprawozdań (dotyczy to na przykład sprawozdań fundacji).

Usprawnieniu procesu sprawozdawczego służyć będzie wprowadzenie obowiązku składania sprawozdania w formie elektronicznej. Warunek ten dotyczyć będzie zarówno

przedsiębiorstw społecznych, jak i wojewodów przekazujących zbiorcze informacje ministrowi do spraw zabezpieczenia społecznego.

Tryb uzyskiwania i utraty statusu przedsiębiorstwa społecznego.

Uzyskanie statusu przedsiębiorstwa społecznego następuje w drodze decyzji wojewody właściwego ze względu na siedzibę wnioskodawcy. Do wniosku o przyznanie statusu przedsiębiorstwa społecznego dołącza się dokumenty potwierdzające spełnianie wymogów uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego, w tym statut oraz program reintegracyjny. Wojewoda może również wymagać dokumentów potwierdzających, że pracownicy odpowiednia część pracowników mieści się w katalogu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Stosowne oświadczenia lub zaświadczenia zależą będą od przesłanki wykluczenia. Przykładowo: w stosunku do osób bezrobotnych, lub poszukujących pracy może być to zaświadczenie z powiatowego urzędu pracy, w przypadku osób niepełnosprawnych zaświadczenie o stopniu niepełnosprawności, stosowne zaświadczenie z ośrodka pomocy społecznej (np. w stosunku do bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, zaświadczenie potwierdzające uprawnienie do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej), w przypadku osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków zaświadczenie potwierdzające udział w terapii odwykowej, czy też zaświadczenie potwierdzające status absolwenta CIS lub KIS. Ponadto podmiot wnioskujący o przyznanie statusu przedsiębiorstwa społecznego zobowiązany będzie do przedstawienia dokumentów potwierdzających, że nie zalega on z opłacaniem podatków i składek na ubezpieczenie społeczne. Dzięki temu na etapie przyznawania statusu przedsiębiorstwa możliwe będzie również zbadanie stabilności funkcjonowania wnioskodawcy. Co istotne, z warunku przekazywania dokumentów potwierdzających spełnienie warunków niezbędnych dla uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego zwolnione będą spółdzielnie socjalne. Rozwiązanie to wynika z faktu, że cechy decydujące o przyznaniu statusu są również charakterystyczne właśnie dla tego rodzaju spółdzielni. W tej sytuacji ponowne ich weryfikowanie byłoby nieuzasadnione.

Wykaz przedsiębiorstw społecznych.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego prowadzi na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej elektroniczny wykaz przedsiębiorstw społecznych zawierający najważniejsze informacje na temat przedsiębiorstwa: nazwę i formę prawną, siedzibę, datę uzyskania statusu, przedmiot podstawowej działalności oraz wskazanie czy

działa ono w celu realizacji usług społecznych, czy w celu reintegracyjnym. Prowadzenie wykazu będzie możliwe dzięki wskazywaniu przez marszałków województw informacji na temat nadawania i odbierania statusu poszczególnym przedsiębiorstwom. Posiadanie statusu przedsiębiorstwa społecznego wiąże się z realizacją funkcji społecznych, a sam fakt nadawania tego statusu niewątpliwie stanowi informację publiczną. W celu wzmocnienia rozpoznawalności tej instytucji zasadnym jest stworzenie jednego centralnego wykazu przedsiębiorstw społecznych. Będzie to mieć walor promocyjny i edukacyjny. Sprzyjać będzie kontroli społecznej tego sektora i budować zaufanie do statusu jako rynkowej marki.

Utrata statusu przedsiębiorstwa społecznego.

Utrata statusu przedsiębiorstwa społecznego, podobnie jak jego nadanie, następuje na mocy decyzji wojewody. Decyzja taka może zostać wydana na wniosek przedsiębiorstwa społecznego. Może być jednak również sankcją za naruszenie obowiązków wynikających z projektowanej ustawy. Skoro status przedsiębiorstwa społecznego jest związany ze spełnianiem określonych wymagań, to musi istnieć mechanizm pozbawiania statusu podmiotów, które wymogów tych nie spełniają lub nie jest możliwa weryfikacji spełniania tych obowiązków. Utrata statusu na mocy decyzji organu nadzoru jest naturalnym rozwiązaniem w modelu, w którym to wojewoda nadaje status decyzją.

Projekt ustawy wskazuje przesłanki, w których możliwe jest pozbawienie statusu przedsiębiorstwa społecznego. Po pierwsze może to nastąpić, gdy przedsiębiorstwo społeczne przestało spełniać wymagania określone w art. 3-14 oraz nie dotrzymało określonego przez wojewodę terminu przedstawienia wyjaśnień i zaniechania naruszeń. Po drugie, gdy nie zastosowało się do wezwania do zaniechania naruszeń czy do zaleceń pokontrolnych wydanych w ramach kontroli (jeżeli oczywiście nie została wydana decyzja czasowo zwalniająca z obowiązku spełniania wymogów statusu). Na równi z niespełnianiem wymogów posiadania statusu przedsiębiorstwa społecznego, projekt ustawy traktuje nieprzekazanie do wojewody sprawozdania merytorycznego. Brak informacji o przedsiębiorstwie społecznym nie pozwala stwierdzić, że w dalszym ciągu spełnia ono ustawowe kryteria.

Wojewoda powinien mieć również możliwość wydania decyzji w przedmiocie utraty statusu przedsiębiorstwa społecznego, gdy przedsiębiorstwo społeczne w inny sposób rażąco narusza porządek prawny. Z uwagi na fakt, że kontrola wojewody w przedsiębiorstwie społecznym ma zakres przedmiotowy ograniczony do wypełniania norm projektowanej ustawy, rażąco

naruszenie innych przepisów niż te, których przestrzeganie stwierdzono w toku kontroli wojewody, powinno wynikać z informacji przekazanej przez inny kompetentny organ.

Wojewoda niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja, o przedmiocie utraty statusu stała się ostateczna, powinien poinformować ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego o utracie statusu przedsiębiorstwa społecznego.

Utrata statusu przedsiębiorstwa społecznego następuje także w przypadku ogłoszenia upadłości przedsiębiorstwa społecznego. Podmiot w stanie upadłości nie jest bowiem w stanie prawidłowo realizować wszystkich funkcji przedsiębiorstwa społecznego. Nadto upadłość wiąże się ze specyficznym zarządzaniem majątkiem masy upadłościowej i ustawowo określonym schematem zaspokajania wierzycieli. Nie jest zatem zasadne umożliwianie upadłemu korzystania z uprawnień przedsiębiorstwa społecznego. Status utracą także te PES, w przypadku których wniosek o upadłość został oddalony ze względu na fakt, że ich majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania. Ponadto przesłanką do utraty statusu będzie także otwarcie likwidacji podmiotu.

Do postępowań w przedmiocie utraty i nadania statusu przedsiębiorstwa społecznego stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów szczególnych zawartych w projektowanej ustawie.

Z utratą statusu przedsiębiorstwa społecznego wiąże się utrata uprawnień przysługujących temu podmiotowi. Projekt ustawy przewiduje, że podmiot ekonomii społecznej, który utracił status przedsiębiorstwa społecznego na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 2 i 3 i ust. 2, może ponownie uzyskać ten status nie wcześniej niż po upływie 1 roku od dnia, w którym decyzja w zakresie utraty statusu stała się ostateczna. Ponowne przyznanie statusu przedsiębiorstwa społecznego nie powinno mieć miejsca bezpośrednio po jego utracie. Gdyby bowiem nie było takiego ustawowego okresu karencji, mogłoby to powodować brak dotkliwości sankcji. W takim przypadku podmiot, który nie wypełniał na przykład obowiązku sprawozdawczego, ale jest w stanie wykazać formalne spełnianie wymogów musiałby mieć ponownie nadany status niezwłocznie po złożeniu wniosku o jego nadanie. Sankcja pozbawienia statusu byłaby w takim przypadku fikcją.

Sprawowanie nadzoru nad przedsiębiorstwem społecznym.

Pozyskawszy informację o naruszeniu wymogów posiadania statusu przedsiębiorstwa społecznego, organ nadzoru powinien wezwać przedsiębiorstwo społeczne do zaniechania naruszeń oraz przedstawienia niezbędnych wyjaśnień w terminie nie krótszym niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania, uwzględniając rodzaj stwierdzonych nieprawidłowości.

Przedsiębiorstwo społeczne zobligowane będzie do zgłaszania wojewodzie zmian powodujących zaprzestanie spełniania wymagań posiadania statusu – w terminie 14 dni od dnia powstania tych zmian. Wojewoda natomiast będzie wzywał przedsiębiorstwo społeczne do przedstawienia wyjaśnień oraz przywrócenia stanu, w którym podmiot spełnia wymogi związane ze statusem przedsiębiorstwa społecznego. Termin na realizację takich działań nie może być krótszy niż 1 miesiąc. Szczególną sytuacją jest natomiast uchybienie warunkom związanym z minimalnym poziomem zatrudnienia w przedsiębiorstwie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, z przyczyn nieleżących po stronie pracodawcy. W takim przypadku marszałek będzie mógł zawiesić (w drodze decyzji administracyjnej) ten wymóg na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. Skorzystanie z opisywanego mechanizmu będzie możliwe wyłącznie jeżeli podmiot zawiadomi o takiej sytuacji w terminie 14 dni. Celem rozwiązania jest zapewnienie przedsiębiorstwu społecznemu możliwości względnie stabilnego funkcjonowania w sytuacji, w której nie z jego winy, liczba pracowników zagrożonych wykluczeniem społecznym spadnie poniżej określonego minimum. W praktyce taki stan może wynikać z sytuacji rodzinnej, zdrowotnej lub innych okoliczności dotyczących pracownika, na które nie ma wpływu pracodawca i z tego względu nie powinien on również ponosić ich negatywnych konsekwencji.

Niezbędnym elementem skutecznego nadzoru jest kontrola. Dlatego też projekt ustawy zawiera podstawę prawną oraz tryb przeprowadzenia kontroli w przedsiębiorstwie społecznym. Z uwagi na to, że organem nadzoru jest wojewoda. Z tego względu zastosowanie znajdą tu przepisy o kontroli w administracji rządowej. Kontrola może być przeprowadzona z urzędu lub na wniosek.

Instrumenty wsparcia przedsiębiorstwa społecznego.

Nie ulega wątpliwości, że nie da się stworzyć proponowanego modelu organizacyjno-biznesowego jakim jest przedsiębiorstwo społeczne bez stosownego wsparcia tych podmiotów w zakresie realizacji najbardziej pożądanых, z punktu widzenia interesu publicznego, funkcji.

Innymi słowy – nie można nakładać wymogów, bez oferowania odpowiednich zachęt do ich stosowania. Takie podejście spowodowałoby, iż projektowane przepisy nie byłyby stosowane i przedsiębiorstwa społeczne nie byłyby tworzone.

Istotne jest równocześnie, aby projektowane wsparcie nie naruszało unormowań prawa europejskiego, zwłaszcza w zakresie pomocy publicznej. Z tego powodu rozwiązania koncentrują się na finansowaniu usług społecznych w interesie ogólnym oraz wspieraniu wewnętrznej funkcji reintegracyjnej przedsiębiorstwa społecznego.

Rozwiązania powinny być zachętą przede wszystkim dla realizacji funkcji społecznych, która ograniczać może przedsiębiorstwa społeczne w konkurowaniu na rynku.

Funkcjonowanie przedsiębiorstwa społecznego może zostać wsparte ze środków publicznych na zasadach określonych w zmienianych ustawach: z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, z późn. zm.), z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573, z późn. zm.) lub ze środków budżetu Unii Europejskiej.

Przedsiębiorstwu społecznemu przysługuje, na zasadach określonych w przepisach odrębnych, wsparcie w formie:

- jednorazowych środków z Funduszu Pracy na utworzenie stanowiska pracy dla skierowanego przez powiatowy urząd pracy bezrobotnego, skierowanego opiekuna lub skierowanego poszukującego pracy, w wysokości nie wyższej niż 6-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia;
- środków Funduszu Pracy na finansowanie kosztów wynagrodzenia dla skierowanego przez powiatowy urząd pracy do pracy bezrobotnego, skierowanego opiekuna lub skierowanego poszukującego pracy, w okresie do 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy, wypłacane miesięcznie w wysokości nie wyższej niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy;
- jednorazowych środków z PFRON na utworzenie stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej: w wysokości nie wyższej niż sześciokrotna przeciętnego wynagrodzenia w przypadku podjęcia zobowiązania do zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na 12 miesięcy lub w wysokości powyżej sześciokrotności do piętnastokrotności przeciętnego wynagrodzenia w przypadku podjęcia zobowiązania do zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na 24 miesiące,

- środków z PFRON na finansowanie kosztów płacy osoby niepełnosprawnej, w okresie do 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy ze starostą lub w okresie do 12 miesięcy w przypadku zatrudnienia osoby niepełnosprawnej, która w trakcie uczestnictwa w WTZ brała udział w praktykach w PS, wypłacane miesięcznie w wysokości nie wyższej niż kwota najniższego wynagrodzenia,
- refundacji, przez okres realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego, części wynagrodzenia, odpowiadającej składce należnej od zatrudnionego na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe oraz części kosztów osobowych pracodawcy odpowiadającej składce na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe w pełnej wysokości przez okres realizacji indywidualnego planu integracyjnego (jednakże bez możliwości wydłużenia refundacji w przypadku wydłużenia realizacji tego planu), do wysokości odpowiadającej miesięcznie wysokości składki, której podstawą wymiaru jest kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Analogiczne rozwiązania adresowane są obecnie do spółdzielni socjalnych. Postulat spójności systemowej przemawia za rozciągnięciem ich na podmioty, które mają pełnić analogiczne do spółdzielni socjalnych funkcje. W przypadku spółdzielni socjalnych, które uzyskały status przedsiębiorstwa społecznego uprawnienia do uzyskania refundacji składek, wynikające z projektowanych przepisów oraz ustawy o spółdzielniach socjalnych nie będą się dublować. Różnicowanie funkcjonujących obecnie instrumentów, wspierających zatrudnienie w spółdzielniach socjalnych, prowadziłyby także do nieuzasadnionego różnego traktowania podmiotów znajdujących się w podobnej sytuacji. Zaproponowane rozwiązania, co do zasady nie ingerują w przyjęte już teraz warunki korzystania z tych instrumentów rozszerzając jedynie krąg uprawnionych podmiotów.

Przedsiębiorstwu społecznemu przysługiwać będzie, na zasadach określonych w przepisach odrębnych, zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych w części przeznaczony na reintegrację pracowników zagrożonych wykluczeniem społecznym. Podobny mechanizm wprowadzony został w odniesieniu do spółdzielni socjalnych, w których dochody wydatkowane na cele reintegracyjne zostały zwolnione z podatku. Takie uprawnienie wynika w szczególności z reintegracyjnej funkcji wypełnianej przez przedsiębiorstwo społeczne. Należy mieć na uwadze, że zadania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej (w tym rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych) są jednym z kluczowych celów polityki społecznej. Z tego względu uznać należy, że włączenie w proces reintegracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym podmiotów niepublicznych, dla których

zadanie to jest istotnym celem działalności, uzasadnia zwolnienie ich z obciążeń podatkowych. Funkcja reintegracyjna ma istotne znaczenie nie tylko dla pracowników przedsiębiorstwa, ale także dla społeczności lokalnej, w której dany podmiot funkcjonuje i jest pożądane z perspektywy rozwiązywania problemów społecznych. W związku z tym uzasadnione jest wprowadzenie rozwiązania promującego lokowanie zysków i nadwyżek w przedsiębiorstwie właśnie na ten cel.

Do przedsiębiorstw społecznych mają zastosowanie przepisy w sprawie obniżenia wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), o których mowa w art. 22 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, z zastrzeżeniem, że minimalna liczba zatrudnionych pracowników (w przeliczeniu na pełen wymiar czasu pracy) wynosi 10 osób (inaczej niż w przypadku pozostałych przedsiębiorców, którzy muszą zatrudniać przynajmniej 25 pracowników). Ponadto obniżenie wpłat na PFRON będzie możliwe także w przypadku zakupu produkcji lub usługi w ZAZ. Proponowana regulacja stanowi dla podmiotów rynkowych zachętę do zakupywania usług także u najmniejszych przedsiębiorstw społecznych, zatrudniających osoby niepełnosprawne oraz ZAZ. Podmioty o takim profilu zatrudnienia nie zawsze zdolne będą do konkurencyjności z innymi przedsiębiorcami. Z uwagi na ważny cel społeczny jakim jest aktywizacja zawodowa i zatrudnienie osób niepełnosprawnych, mechanizm obniżenia wpłat na PFRON dla kontrahentów takich podmiotów może częściowo zrekompensować ich ograniczoną konkurencyjność. Mechanizm ten pozwala także ugruntować pozycję PS lub ZAZ jako partnera gospodarczego dla innych uczestników obrotu, co ostatecznie zwiększa szanse na trwałość funkcjonowania tego podmiotu oraz jego pozytywne społeczne oddziaływanie. Dotychczasowe doświadczenia i dostępne dane wskazują, że wiele spośród przedsiębiorstw społecznych będzie podmiotami zatrudniającymi relatywnie niewielkie zespoły pracowników, zatem funkcjonujący obecnie mechanizm pozostawałby dla nich niedostępny. Warto mieć również na uwadze, że rozwiązanie to bezpośrednio przyczynia się do realizacji celów funkcjonowania PFRON przez wzmacnianie popytu na towary i usługi podmiotów zatrudniających osoby niepełnosprawne.

Większy udział w rynku, nawet niewielkich, podmiotów zatrudniających osoby niepełnosprawne na godnych warunkach i przy udzielaniu dodatkowego wsparcia reintegracyjnego jest równie pożądany, jak promowanie dużych zakładów pracy, które likwidują wykluczenie osób niepełnosprawnych głównie w sferze zatrudnienia. Można

powiedzieć, że zaproponowano tym rozwiązaniem mechanizm promujący transakcje z podmiotami zatrudniającymi osoby niepełnosprawne z uwagi na kwestie nie tylko ilościowe odnoszące się do tego zatrudnienia, ale także jakościowe (partycypacja pracownicza, reintegracja).

Projekt przewiduje, na wzór rozwiązania przyjętego w ustawie o spółdzielniach socjalnych, możliwość udzielania zamówień zastrzeżonych poniżej progu, od którego stosowana jest ustawa Prawo zamówień publicznych. Jednostka sektora finansów publicznych, udzielając zamówienia, które nie podlega ze względu na jego wartość ustawie z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. poz. 2019, z późn. zm.), może zastrzec, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie przedsiębiorstwa społeczne. Informacja o zastrzeżeniu podmiotowym musi znaleźć się we wniosku o uruchomienie procedury udzielenia zamówienia publicznego oraz w odpowiednich dokumentach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Projekt ustawy zakłada, że wszystkie przedsiębiorstwa społeczne będą mogły skorzystać z uprawnień przysługujących ZPCh na podstawie art. 32 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Chodzi tu o dofinansowanie do oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych na cele związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, a także o zwrot kosztów: budowy lub przebudowy związanej z modernizacją obiektów i pomieszczeń, transportowych, administracyjnych, o ile wynikają one z zatrudnienia osoby niepełnosprawnej.

Z uwagi na fakt, że wojewoda dysponuje najbardziej aktualnymi i kompleksowymi informacjami na temat konkretnego przedsiębiorstwa społecznego, organ ten zajmie się także wydawaniem zaświadczeń potwierdzających spełnianie przesłanek, o których mowa w art. 361 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych. Zaświadczenie takie wydawane jest na wniosek przedsiębiorstwa społecznego. Jednocześnie weryfikacja odbywać się będzie na podstawie wykazu przedsiębiorstw społecznych. Dzięki temu procedura wydawania zaświadczenia nie powinna stanowić znacznego obciążenia administracyjnego. Jednocześnie dokument ten ułatwiać będzie przedsiębiorstwom społecznym udział w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego, w których stosuje się przywołane zastrzeżenie. Wydanie takiego zaświadczenia zwolnione będzie z opłaty skarbowej.

Zasady realizacji usług społecznych.

Zgodnie z Konstytucją RP samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych (art. 163). Zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadania własne (art. 166 ust. 1). Zasady i formy wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań własnych w ramach gospodarki komunalnej określa ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 679). Gospodarka komunalna obejmuje w szczególności zadania o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych. Organy stanowiące lub wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego postanawiają o:

- wyborze sposobu prowadzenia i form usług użyteczności publicznej;
- wysokości cen i opłat albo o sposobie ustalania cen i opłat za usługi o charakterze użyteczności publicznej oraz za korzystanie z obiektów i urządzeń użyteczności publicznej jednostek samorządu terytorialnego.

Jednostki samorządu terytorialnego w drodze umowy mogą powierzać wykonywanie zadań z zakresu gospodarki komunalnej osobom fizycznym, osobom prawnym lub jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305), w trybie przepisów:

- ustawy dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 711, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2021 r. poz. 541);
- ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2019), zwanej dalej również: ustawą PZP;
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym albo na zasadach ogólnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1944, z późn. zm.).

Doświadczenia wskazują, że kluczowe w powyższych kwestiach są regulacje zawarte w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie PZP. W dziedzinach obejmujących sfery pożytku publicznego w 2015 r. JST wydatkowały 46,7 mld zł., co stanowiło 24% całkowitych wydatków JST. Duża część spośród zakupionych usług i zleczanych zadań ma charakter usług społecznych mających coraz większe znaczenie w kontekście wzmocnienia spójności społecznej. Należy jednak zwrócić uwagę, że środki przekazywane podmiotom sektora pozarządowego w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2015 r. stanowiły zaledwie 1,8 mld zł (0,9%) budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Środki te są najczęściej oznaczone na poziomie budżetów samorządowych, jako odrębny element budżetu przeznaczony na „wsparcie” organizacji obywatelskich, choć dotyczą one realizacji zadań publicznych, a w większości przypadków realizatorzy tych zadań mają obowiązek ich współfinansowania. W kontekście powyższego, wykorzystanie zapisów wynikających z Umowy Partnerstwa, krajowych strategii i programów rozwoju (Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu oraz Regionalnych Programów Operacyjnych), mówiących o możliwości rozwoju usług społecznych i społecznie odpowiedzialnych terytoriów, stwarza niepowtarzalną możliwość nadania istotnego impulsu rozwojowi społeczno-gospodarczemu zarówno wspólnot samorządowych, jak i całego kraju.

W celu stworzenia optymalnych warunków rozwojowych i współpracy administracji samorządowej z podmiotami ekonomii społecznej, niezbędne jest kompleksowe uregulowanie relacji jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami niepublicznymi, realizującymi zadania w zakresie: zatrudniania i reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz usług społecznych. W powyższym kontekście ekonomia społeczna łączy bowiem możliwości zatrudnieniowe mieszkańców wspólnoty samorządowej i realizacji usług społecznych z tworzeniem społecznie odpowiedzialnego terytorium, w którym zarówno sektor publiczny, przedsiębiorcy, jak i sektor ekonomii społecznej kooperują na rzecz rozwoju wspólnoty.

Zgodnie z ustawą jednostki samorządu terytorialnego powinny dążyć do realizacji usług społecznych, która uwzględniać będzie cele społeczne związane z wzmocnieniem spójności społecznej, zatrudnianiem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, czy też sprzyjających budowaniu partnerstwa sektora publicznego i sektora ekonomii społecznej. Rozwiązanie takie wynika z założenia, że pozytywne efekty dla społeczności lokalnej nie

wynikają tylko z zakresu przedmiotowego zleconej usługi, ale również z samej formy jej zlecenia, a także katalogu podmiotów je realizujących. Jednocześnie projektowane rozwiązania nie naruszają autonomii samorządu terytorialnego w zakresie możliwości samodzielnego realizowania zadań publicznych, a także decydowania o tym, które z nich mogą być zleczone podmiotom niepublicznym.

Proces włączania podmiotów ekonomii społecznej w realizację usług społecznych powinien być odpowiednio zaplanowany i zintegrowany z programowaniem działań dotyczących problemów społecznych. Z tego względu w ustawie zaproponowano uzupełnienie strategii rozwiązywania problemów społecznych (uregulowanych w ustawie o pomocy społecznej) o dwa elementy. Pierwszy z nich dotyczy oceny potencjału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji usług społecznych. Element ten będzie częścią diagnozy sytuacji społecznej i pozwoli ocenić możliwości współpracy z sektorem ekonomii społecznej. Drugim istotnym uzupełnieniem strategii będą informacje o zadaniach publicznych i usługach społecznych, które zlecane będą podmiotom ekonomii społecznej w trybach określonych w projektowanej ustawie lub na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Dzięki temu współpraca samorządu z podmiotami ekonomii społecznej będzie ujęta w szerszy kontekst zadań działań realizowanych w związku z ograniczaniem problemów społecznych, także przez inne podmioty. Jednocześnie zapisy strategii będą także zobowiązaniem samorządu do podjęcia współpracy z sektorem ekonomii społecznej w zadeklarowanych trybach.

Mając na uwadze powyższe założenia zaproponowano rozwiązania w zakresie podniesienia jakości realizacji usług społecznych wprowadzenie nowych zasad współpracy JST z PES w zakresie realizacji usług społecznych.

W ustawie wprowadzono nowe formy zlecenia i współrealizacji usług społecznych. Przyjęto bowiem założenie, że projektowana ustawa ma dawać nowe możliwości wyłaniania usługodawców, poprzez zapewnienie jednostkom samorządu terytorialnego wyboru trybu kontraktowania usługi najbardziej w danym przypadku adekwatnego.

Projektowane rozwiązania tworzą dogodne warunki do osiągnięcia dodatkowych korzyści społecznych przez organy zlecające realizację usług społecznych. Z uwagi na fakt, że katalog usług społecznych dotyczy przede wszystkim zadań realizowanych przez samorządy, projektowany schemat realizacji usług, a także nowe tryby ich kontraktowania adresowane są w szczególności do JST. Jednocześnie możliwość skorzystania z nowych trybów

przewidziano również dla organów administracji rządowej. Dzięki temu organy dokonujące zlecenia w prostszy i bardziej elastyczny sposób będą mogły porozumieć się z podmiotami zainteresowanymi realizacją usług społecznych. Zlecenie realizacji usług społecznych może następować w dwóch nowych, wskazanych w projektowanej ustawie, trybach tj. w trybie negocjacyjnym oraz trybie partnerstwa publiczno-społecznego lub po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Organ zainteresowany zleceniem realizacji usługi będzie miał zatem wybór między ugruntowanym trybem konkursowym, a dwoma nowymi trybami, które w określonych sytuacjach mogą okazać się bardziej odpowiednie do jego potrzeb. Należy także zwrócić uwagę, że w przypadku trybu konkursowego w projekcie przewidziano wielokrotnie podnoszony przez organizacje pozarządowe postulat, aby samorząd nie wymagał od zleceniobiorcy wkładu własnego.

W projekcie ustawy zaproponowano rozwiązanie, skłaniające organ administracji publicznej do zlecenia realizacji usługi społecznej podmiotom ekonomii społecznej lub zakontraktowania ich z zastosowaniem aspektów społecznych zamówień publicznych. Organ administracji samorządowej dopiero w przypadku niewyłonienia wykonawcy w jednym z powyższych trybów, mógłby zlecić usługę społeczną przez udzielenie zamówienia publicznego na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych lub ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Z perspektywy społeczności lokalnych kluczowe znaczenie ma dostępność do wskazanych usług. W sytuacji, w której organ stwierdzi, że w danym obszarze potencjał podmiotów ekonomii społecznej jest niewystarczający do powierzenia im realizacji usługi, może zdecydować się na pominięcie stosowania trybów określonych w projekcie ustawy. Taka decyzja powinna być uzasadniona pisemnie, a uzasadnienie powinno zostać przedstawione każdemu kto tego zażąda.

Uspołecznienie zlecenia usług społecznych jest istotne z punktu widzenia promowania przedsiębiorczości społecznej oraz umacniania pozycji rynkowej tego sektora. Ideą, która przyświeca tzw. społecznie odpowiedzialnym zamówieniom publicznym (promowanym na poziomie Unii Europejskiej jak i krajowym) jest „kupowanie”, oprócz zasadniczego przedmiotu zamówienia, także dodatkowego efektu społecznego osiąganego przez zastosowanie tzw. klauzuli społecznej – np. zatrudnienia osób, które mają trudności na rynku pracy. Zamawiający dostaje zatem rodzaj społecznego bonusu. Polega ona na niwelowaniu

problemów społecznych, za których zwalczanie jest tak czy inaczej odpowiedzialny, co dzieje się niejako „przy okazji” zaspokajania innych potrzeb społeczności.

Zbliżony do stosowania społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych efekt ma zapewnianie świadczenia określonych usług społecznych przez podmioty ekonomii społecznej. W tym przypadku, organ administracji publicznej poza realizacją przez PES określonego zadania publicznego może osiągnąć dodatkowe cele społeczne (np. związane z reintegracją osób zagrożonych wykluczeniem społecznym), leżące w interesie społeczności lokalnej. Jednocześnie warto mieć również na uwadze, że środki finansowe przeznaczone przez samorząd terytorialny na realizację usług społecznych w proponowanej w projekcie formule, mają większą szansę pozostać w społeczności lokalnej. Wynika to z faktu, że za realizację tych zadań często odpowiadać będą podmioty o lokalnej skali działania, nierzadko zatrudniające przede wszystkim pracowników z terenu gminy, w której świadczone są usługi.

Warunki realizacji usług społecznych określone w projekcie ustawy muszą pozostać komplementarne w stosunku do uregulowań określonych w ustawie z dnia 19 lipca 2019 o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Z tego względu zdecydowano się na uzupełnienie katalogu wykonawców i trybów ich wyłaniania ujętego w art. 7 tej ustawy o podmioty ekonomii społecznej i tryby przewidziane w projekcie. Konieczne jest także zachowanie zgodności z regulacjami szczegółowymi dotyczącymi określonych obszarów (np. pomocy społecznej, opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, czy rehabilitacji osób niepełnosprawnych). W tym celu przepisy ww. ustaw zostały uzupełnione o wskazanie możliwości skorzystania z trybów przewidzianych w niniejszym projekcie.

Reasumując, schemat postępowania JST w przypadku zlecenia realizacji usług społecznych przebiegać będzie w następujący sposób:

- organ JST powinien, w oparciu o przepisy szczegółowe regulujące świadczenie określonych usług społecznych, ustalić czy usługa może zostać zlecona innemu podmiotowi (ograniczenia w tym zakresie ujęte są np. w ustawie o pomocy społecznej przedmiotem zlecenia nie może być m.in. wypłata świadczeń pieniężnych),
- jeżeli istnieje taka możliwość organ na podstawie przepisów szczegółowych powinien zdecydować o wyborze trybu wyłonienia realizatora takiej usługi,

- w przypadku przeprowadzenia postępowania z wykorzystaniem trybu ujętego w projekcie niniejszej ustawy, które nie doprowadzi do wyłonienia realizatora usługi społecznej organ JSE może wykorzystać PZP.

Możliwość ograniczenia kręgu oferentów w trybach dotacyjnych.

Organ administracji publicznej, zapewniając realizację usługi społecznej, w trybach dotacyjnych, będzie mógł ograniczyć udział wykonawców do podmiotów ekonomii społecznej:

- mających siedzibę na terenie zlecającej jednostki samorządu terytorialnego, lub
- zatrudniających przy realizacji tego zlecenia co najmniej 50% pracowników zamieszkałych na terenie zlecającej jednostki samorządu terytorialnego.

Jest to istotne w kontekście lokalnego wymiaru ekonomii społecznej. Wyraża się częstokroć przekonanie (poparte licznymi studiami przypadku opisywanymi w literaturze przedmiotu), że na rzecz społeczności lokalnej najlepiej działają podmioty lokalne. Jednocześnie zapłata, za usługi dalej służy tej społeczności, gdyż pozostaje w obrocie na terenie danej społeczności – usługodawca dalej kupuje towary i usługi na tym samym lokalnym rynku i zatrudnia pracowników zamieszkujących w miejscu gdzie usługa jest świadczona. Projekt przewiduje, iż omawianego rozwiązanie byłoby dopuszczalne jedynie w ramach trybów dotacyjnych (poza reżimem prawa zamówień publicznych).

Nowe sposoby zlecania realizacji usług społecznych – tryb negocjacyjny.

Organ administracji publicznej może powierzyć podmiotom ekonomii społecznej realizację usługi społecznej w trybie negocjacyjnym. Ogłoszenie o zleceniu realizacji usługi w trybie negocjacyjnym stanowi zaproszenie PES do wzięcia udziału w negocjacjach, w celu doprecyzowania lub uzupełnienia opisu przedmiotu zlecenia lub warunków umowy oraz złożenia ostatecznych ofert. Ogłoszenie zawiera: określenie usługi społecznej, które ma zostać zlecone, wysokość środków przeznaczonych na realizację tej usługi lub zadania, wzór zgłoszenia do wzięcia udziału w negocjacjach określający minimalny zakres informacji o sposobie realizacji zadania, informacje o terminie składania zgłoszeń, kryteria oceny złożonych w wyniku negocjacji ofert. Ogłoszenie powinno zostać opublikowane w BIP, na stronie internetowej urzędu oraz w jego siedzibie. Tryb jest zbliżony do negocjacji z ogłoszeniem, o których mowa w ustawie PZP. Istotna różnica polega na tym, że umowa zawierana w wyniku zastosowania tej procedury przewiduje nie zakup usługi za

wynagrodzeniem, a przyznanie dotacji na określone w ustawie działania w ramach zadania publicznego. Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego powołuje komisję w celu przeprowadzenia negocjacji i oceny złożonych ofert, w której skład wchodzi przedstawiciele organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego.

Komisja zaprasza do udziału w negocjacjach nie więcej niż 5 podmiotów spełniających wymagani określone w ogłoszeniu. Rozwiązanie to powinno służyć zapewnieniu sprawnego przebiegu negocjacji. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że tryb ten powinien być wykorzystywany w sytuacjach, w których organ nie ma pewności w jaki sposób określić zakres usługi lub zadania, które planuje zlecić. Zatem w postępowaniu powinny uczestniczyć te podmioty, które posiadają wiedzę i doświadczenie pozwalające uzupełnić wizję zlecniodawcy.

Negocjacje nie mogą prowadzić do zmiany minimalnych wymagań oraz kryteriów oceny ofert określonych w ogłoszeniu. Brak tego zastrzeżenia powodować mógłby niezasadne wykraczanie poza pierwotnie ustalone ramy zlecenia, co mogłoby zakłócać konkurencję.

Negocjacje mają także charakter poufny. Oznacza to, że informacje o ich przebiegu nie mogą być upubliczniane bez zgody stron uczestniczących w tym procesie.

Po zakończeniu negocjacji organ administracji publicznej określa termin (nie krótszy niż 14 dni) na złożenie oferty realizacji usługi lub zadania.

Informacje związane z negocjacjami, w szczególności ich wynik, zmiany wprowadzone po negocjacjach, a także dokumenty i wyjaśnienia związane z negocjacjami są informacją publiczną, zatem zgodnie z projektem ustawy powinny być publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej jednostki samorządu terytorialnego.

Projekt zakłada również, że w toku negocjacji dla wzmocnienia swojej pozycji - dwóch lub więcej oferentów może porozumieć się co do wspólnej realizacji zadania. W przypadku uzasadniającym realizację usługi przez więcej niż jeden podmiot ekonomii społecznej, w wyniku prowadzonych negocjacji podmioty biorące w nich udział mogą złożyć ofertę wspólną w terminie określonym przez komisję, nie krótszym jednak niż 7 dni.

W przypadku uzasadniającym realizację usługi społecznej w partnerstwie publiczno-społecznym, w wyniku prowadzonych negocjacji może zostać zawarta umowa partnerstwa publiczno-społecznego.

Kryterium wyboru ofert powinno być dążenie do zapewnienia najlepszej relacji jakości usługi społecznej do kosztów jej realizacji.

Ponieważ na realizację zadania przyznawana będzie dotacja celowa, nie jest zasadne pozostawienie (jako warunku uznania umowy za wykonaną) jedynie odbioru merytorycznego przedmiotu umowy. Podobnie jak w innych tego typu regulacjach, przewiduje się obowiązek złożenia sprawozdania z realizacji usługi społecznej w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji.

Podobnie jak ma to miejsce w innych przypadkach, ustawa przewiduje delegację ustawową do wydania przez ministra do spraw zabezpieczenia społecznego rozporządzenia, które określi ramowe wzory oferty umowy i sprawozdania.

Nowe sposoby zlecania realizacji usług społecznych – partnerstwo publiczno-społeczne.

Drugim z nowych trybów zlecania usług jest partnerstwo publiczno-społeczne. Organ jednostki samorządu terytorialnego wspólnie z podmiotem ekonomii społecznej mogą utworzyć partnerstwo publiczno-społeczne w celu wspólnej realizacji usług społecznych. Model mieszanego sektorowo partnerstwa niejednokrotnie sprawdzał się w realizacji projektów finansowanych ze środków europejskich, na podstawie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju i ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności. Brak jednak było systemowego uregulowania i narzędzia odpowiedniego dla współpracy, dla której finansowanie pochodzi z innych środków niż unijne. Co prawda dla niewielkich inicjatyw społecznych, w ramach których dochodzi do wspólnej realizacji zadania publicznego, przewidziano formułę inicjatywy lokalnej, jednak rozwiązanie to ma ograniczony zasięg oddziaływania i możliwość podziału zadań między umawiające się strony (niemożliwe są na przykład przepływy pieniężne).

Z kolei partnerstwo publiczno-privatne to w istocie zakup usługi, lecz gratyfikacją nie jest zapłata kwoty pieniężnej, lecz zyski z innego rodzaju świadczenia (np. pobieranie w określonym czasie opłat z tytułu przejazdów wybudowaną przy udziale partnera autostradą).

Z tego powodu zasadne jest wykorzystanie doświadczeń z realizacji projektów współfinansowanych z funduszy europejskich także do środków krajowych przez wprowadzenie partnerstwa publiczno-społecznego.

Organ jednostki samorządu terytorialnego planujący zawrzeć tego typu umowę, zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej informację o planowanym partnerstwie, wyznacza termin na złożenie zgłoszeń oraz wskazuje kryteria oceny złożonych zgłoszeń.

Organ jednostki samorządu terytorialnego przy rozpatrywaniu złożonych ofert uwzględnia planowany udział własnych środków finansowych, wkład rzeczowy i osobowy, dotychczasowe doświadczenie w zakresie realizacji zadań publicznych oraz dotychczasową współpracę z jednostką samorządu terytorialnego. Organ jednostki samorządu terytorialnego może wybrać więcej niż 1 partnera do zawarcia umowy partnerstwa publiczno-społecznego.

Po dokonaniu wyboru, organ będzie zamieszczać informację o wyborze partnera. Umowa partnerstwa publiczno-społecznego ma określać w szczególności przedmiot umowy; zadania poszczególnych partnerów, w tym lidera partnerstwa, którym będzie dany organ; zakres praw i obowiązków partnerów; zasady rozliczania płatności oraz sankcje za naruszenie postanowień umowy.

Umowa partnerstwa publiczno-społecznego nie może być zawarta pomiędzy jednostkami powiązanymi rozumianymi jako osoby prawne spełniające definicję przedsiębiorcy dominującego lub zależnego w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów, z tym zastrzeżeniem, że nie muszą być one przedsiębiorcami w rozumieniu tych przepisów.

Organ jednostki samorządu terytorialnego ma prawo do bieżącej kontroli realizacji umowy przez partnera. Zasady i szczegółowy tryb przeprowadzania kontroli określa umowa o partnerstwie publiczno-społecznym, w szczególności może przewidywać, że stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o kontroli w administracji rządowej.

Klauzula zastrzeżona dla zamówień publicznych, dla których (z uwagi na ich wartość) nie stosuje się PZP.

Konstrukcja przedsiębiorstwa społecznego działającego w celu reintegracyjnym, oparta jest przede wszystkim na wymogu związanym z zatrudnianiem osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznych powoduje, że posiada ono cechy podmiotów, dla których zastrzec można udział w zamówieniu publicznym. Ustawa przewiduje uzupełnienie katalogu podmiotów, dla których może zostać zastrzeżone zamówienie zgodnie z art. 94 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych. Podobną regulację, swoistą „małą” klauzulę zastrzeżoną, przewidziano również dla zamówień publicznych, do których nie stosuje się przepisów ustawy PZP. Jednostka sektora finansów publicznych udzielając

zamówienia, które nie podlega ze względu na jego wartość ustawie PZP, może zastrzec, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie przedsiębiorstwa społeczne, działające na podstawie ustawy lub właściwych przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, z uwzględnieniem przepisów art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Informacja o zastrzeżeniu, musi znaleźć się we wniosku o uruchomienie procedury udzielenia zamówienia publicznego oraz w odpowiednich dokumentach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Zasady realizacji polityki publicznej w obszarze ekonomii społecznej.

Projekt ustawy przewiduje, że rozwój ekonomii społecznej wspierany jest przez władze publiczne, w szczególności za pomocą programu na rzecz rozwoju ekonomii społecznej oraz programów wojewódzkich na rzecz rozwoju ekonomii społecznej tworzonych na podstawie przepisów ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ale także dostarczania usług wspierających rozwój podmiotów ekonomii społecznej. Za kompetencję władz publicznych uznaje także tworzenie nowych inicjatyw w zakresie ekonomii społecznej, w tym w zakresie usług wspierających rozwój przedsiębiorstw społecznych. Sektor ekonomii społecznej wspierać mają także instrumenty wsparcia działań reintegracyjnych przedsiębiorstw społecznych.

Ponieważ problematyka ekonomii społecznej nie była dotąd uregulowana ustawowo, wyznaczenie organu koordynacyjnego, nakreślającego kierunki rozwoju w tym obszarze konieczne z perspektywy zapewnienia spójności działań realizowanych przez administrację publiczną.

Zadania ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego.

Zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1220, z późn. zm.), dział zabezpieczenie społeczne obejmuje między innymi sprawy: ekonomii społecznej, przedsiębiorczości społecznej, w tym spółdzielczości socjalnej. Z tego względu koordynację działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej sprawować ma minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego. Organ ten, jako właściwy w zakresie problemów społecznych dla rozwiązywania, których projektowane są niniejsze przepisy, jest naturalnym koordynatorem polityk publicznych w tym zakresie.

Do zadań ministra należeć będzie opracowanie, realizacja i monitorowanie programu na rzecz rozwoju ekonomii społecznej opracowywanego na podstawie przepisów o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Obecnie dokumentem takim jest *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 r. Ekonomia Solidarności Społecznej*. Oznacza to, że rozwiązania ujęte w projekcie ustawy nie prowadzą do obowiązkowego podjęcia prac nad dokumentem programowym bezpośrednio po wejściu w życie ustawy. Są natomiast wskazaniem dla ministra odpowiedzialnego za koordynację tej problematyki do opracowania lub aktualizacji programu, w celu efektywnej koordynacji działań po 2023 r. Ponadto minister realizować będzie również działania z zakresu upowszechniania ekonomii społecznej; przyznawanie akredytacji podmiotom świadczącym usługi wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej oraz prowadzenia wykazu tych podmiotów. Minister będzie mógł również podejmować działania o charakterze ponadregionalnym polegające na zapewnieniu podmiotom ekonomii społecznej dostępu do usług wsparcia. Rozwiązanie takie realizuje zasadę subsydiarności pozostawiając obowiązki w zakresie zapewnienia podstawowych usług na poziomie wojewódzkim. Minister będzie miał również za zadanie monitorowanie funkcjonowania sektora ekonomii społecznej we współpracy z Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego. Informacje te pozwolą m. in. na dokonanie oceny skutków regulacji *ex post* oraz ocenę przepisów pod kątem ewentualnych potrzeb doprecyzowania lub zmiany.

Programy resortowe i rządowe.

Minister będzie mógł opracować i finansować resortowe lub rządowe programy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. Warto zaznaczyć, że nie będą to programy rozwoju w rozumieniu przepisów o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Programy te będą miały charakter operacyjny i wdrożeniowy w stosunku do nadrzędnego programu na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, który powinien zostać przygotowany przez ministra właściwego do spraw włączenia społecznego. Obecnie praktykowane jest takie rozróżnienie np. w zakresie programowania działań w obszarze wspierania osób niepełnosprawnych czy włączenia społecznego - w obszarach tych funkcjonuje jeden kompleksowy dokument (program lub strategia) regulujący zadania różnych aktorów i określający w sposób kompleksowy cele i działania dotyczące określonego obszaru polityki społecznej. Ponadto funkcjonują również spójne z tym dokumentem programy resortowe finansowane np. z Funduszu Solidarnościowego, które koncentrują się na konkretnych zagadnieniach np. zwiększaniu dostępności do określonej usługi lub wprowadzających nowy instrument polityki społecznej.

Zapewnienie możliwości tworzenia i wdrażania programów ministra pozwoli także przyspieszyć czas reakcji na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą, w szczególności. w sytuacjach nieprzewidzianych i nagłych, takich jak np. epidemia COVID-19. Programy ministra będą służyć w szczególności rozwojowi ekonomii społecznej, tworzeniu i rozwijaniu przedsiębiorstw społecznych, wzmocnieniu ich innowacyjności, zatrudnianiu w przedsiębiorstwach społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, podnoszeniu wiedzy, kompetencji i kwalifikacji osób zatrudnionych w PES, budowaniu wspólnych przedsięwzięć przedsiębiorstw społecznych oraz podmiotów ekonomii społecznej na rzecz rozwoju ich potencjału, a także rozwoju lokalnego oraz realizacji usług społecznych.

Nowy instrument pozwoli na elastyczne uzupełnianie narzędzi wsparcia sektora ekonomii społecznej przewidzianych w ustawie. Mechanizmy bezpośredniego wsparcia finansowane ze środków Funduszu Pracy, czy też Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych powiązane są z tworzeniem nowych miejsc pracy dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym osób niepełnosprawnych. Wsparcie to będzie miało istotne znaczenie dla funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych, jednakże nie odnosi się ono do innych obszarów aktywności tych podmiotów, ważnych z perspektywy realizacji celów polityki społecznej. W szczególności wskazać należy tu dwa kluczowe aspekty. Pierwszy z nich dotyczy rozwoju przedsiębiorstw społecznych, rozumianego także, jako zwiększanie konkurencyjności tych podmiotów. Wspieranie takiego rozwoju, którego bezpośrednim rezultatem nie zawsze będzie wzrost zatrudnienia, służy m.in. większej trwałości samych przedsiębiorstw społecznych, a także już istniejących w tych podmiotach miejsc pracy. W dłuższej perspektywie taka inwestycja zwiększa również szanse na większą niezależność przedsiębiorstw społecznych od wsparcia publicznego. Drugim istotnym z perspektywy celów ustawy obszarem, w którym potrzebne jest wsparcie funduszu jest budowanie potencjału do realizowania usług społecznych. Aktywność podmiotów ekonomii społecznej w tej sferze jest naturalna, jednakże z uwagi na różnorodne bariery dotyczące m.in. utrudnionego dostępu do finansowania rozwoju, podmioty ekonomii społecznej często nie mają możliwości, aby świadczyć usługi społeczne wymagające np. specjalistycznego wyposażenia lub odpowiedniego zaplecza.

Program ministra będzie mógł być finansowany ze środków pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, a także z Funduszu Pracy. Instrument ten pozwoli uzupełniać w sposób elastyczny ofertę zaplanowanych w ustawie

instrumentów wsparcia dedykowanych przedsiębiorstwom społecznym, finansowanych z Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, czy też ze środków europejskich. Ponadto dzięki jego wdrożeniu możliwa będzie intensyfikacja działań z zakresu reintegracji prowadzonych w przedsiębiorstwach społecznych, a także wspieranie zatrudnienia osób wykluczonych, których zatrudnienie do tej pory nie wiązało się z możliwością uzyskania wsparcia finansowego. Instrument ten pozwoli również elastycznie reagować na zmieniające się potrzeby podmiotów ekonomii społecznej, a w szczególności przedsiębiorstw społecznych.

W celu zapewnienia odpowiedniej elastyczności wydatkowania środków z programów, dopuszczono możliwość ich realizacji we wszystkich trybach określonych w art. 33 ust. 1 i 2 ustawy. Dwa z tych trybów to mechanizmy wprowadzone w projekcie ustawy, tj. partnerstwo publiczno-społeczne oraz tryb negocjacyjny. Ponadto w ramach programu możliwe będzie również powierzenie realizacji zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej wyłonionym w trybie otwartego konkursu ofert na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, czy też w trybach określonych w prawie zamówień publicznych. Poza tymi mechanizmami przewidziano także możliwość finansowego wsparcia podmiotów ekonomii społecznej w trybie naboru wniosków. W projekcie ustawy określono niezbędne elementy procedury naboru: zakres i zasady publikacji ogłoszenia o naborze, sposób oceny i informowania o wynikach, a także kwestie dot. zawierania umów, wypłaty środków, rozliczenia i kontroli.

Wprowadzenie nowego trybu naboru wniosków jest również konieczne z uwagi na fakt, że wsparcie w ramach programu dotyczyć może działalności gospodarczej prowadzonej przez PES, a wymienione powyżej tryby pozwalają na sfinansowanie realizacji usług społecznych lub zadań publicznych, bądź też na dokonanie zakupu. Tryb ten pozwoli również zaangażować w proces wdrażania programów jednostki samorządu terytorialnego. Będą mogły one uczestniczyć w realizacji programów zarówno w charakterze podmiotów otrzymujących wsparcie w realizacji ich zadań dotyczących wspierania ekonomii społecznej, jak również w charakterze pośredników odpowiedzialnych za udzielanie wsparcia w zakresie swojej właściwości terytorialnej

Akredytacja i usługi wsparcia

Istotnym zadaniem ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego będzie przyznawanie akredytacji podmiotom świadczącym usługi na rzecz podmiotów ekonomii społecznej. Co

istotne zapewnienie dostępu do tych usług będzie przede wszystkim zadaniem marszałka województwa. Usługi te obejmować będą:

- animację lokalną rozumianą jako upowszechnianie idei i zasad ekonomii społecznej, pobudzanie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych oraz inicjowaniu i rozwoju międzysektorowych partnerstw lokalnych,
- wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności przedsiębiorstw społecznych oraz podejmowania przez te podmioty działań reintegracyjnych, odpłatnej działalności pożytku publicznego lub działalności gospodarczej,
- wspieranie podejmowanych przez przedsiębiorstwo społeczne działań reintegracyjnych
- wzmacniania potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego oraz udzielania wsparcia biznesowego.

Rozwiązanie łączące przyznawanie akredytacji na poziomie centralnym z realizacją tych usług na poziomie regionalnym powinno zapewnić, że z jednej strony usługi te odznaczać się będą porównywalnym wysokim poziomem na terenie całego kraju, a z drugiej, że świadczone będą blisko podmiotów ekonomii społecznej oraz z uwzględnieniem regionalnej specyfiki i potrzeb. Uzupełnieniem tego systemu będzie dostępny publicznie wykaz podmiotów akredytowanych.

Warunki oraz tryb przyznawania i utraty akredytacji zostaną określone przez ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego w rozporządzeniu.

Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej

W pełnieniu powyższych zadań ministra wspierać ma organ opiniodawczo-doradczy tj. Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, do którego zadań będzie należeć w szczególności: wyrażanie opinii o programie na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, programach rządowych oraz projektach aktów prawnych, związanych z funkcjonowaniem podmiotów ekonomii społecznej oraz o stosowaniu ustawy o ekonomii społecznej, opracowywanie propozycji działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej o charakterze innowacyjnym, monitorowanie realizacji rozwoju na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.

Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej składa się w szczególności z przedstawicieli:

- organów administracji rządowej i jednostek im podległych lub przez nie nadzorowanych;
- jednostek samorządu terytorialnego;
- podmiotów ekonomii społecznej;
- związków zawodowych i organizacji pracodawców;
- instytucji finansowych;
- nauki i edukacji.

Taki skład komitetu oraz zastrzeżenie, że zasiadać w nim będzie co najmniej 15 osób zapewnią, że kwestie dotyczące ekonomii społecznej będą mogły być rozpatrywane z różnych perspektyw. Przełoży się to zarówno na jakość rozwiązań, a także na poziom ich legitymizacji wśród kluczowych interesariuszy.

Członków Krajowego Komitetu powołuje i odwołuje na kadencję 3-letnią minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego. Ponadto Krajowy Komitet może zapraszać do uczestnictwa w swoich posiedzeniach ekspertów oraz przedstawicieli organów administracji publicznej i podmiotów ekonomii społecznej niereprezentowanych w Krajowym Komitecie.

Koszty funkcjonowania Krajowego Komitetu związane z obsługą oraz uczestnictwem w jej posiedzeniach ekspertów, członków Krajowego Komitetu i osób niebędących jego członkami, pokrywa się z części budżetu, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego lub ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Obsługę administracyjno-biurową Krajowego Komitetu zapewnić będzie urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Z uwagi na to, że Komitet będzie ciałem społecznym, za udział w posiedzeniach Krajowego Komitetu przysługiwać będzie zwrot kosztów podróży na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

Sposób zgłaszania kandydatów do Krajowego Komitetu, a także organizację i tryb działania Komitetu oraz zasady uczestnictwa w jego pracach, Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi w drodze rozporządzenia. Ponieważ w Komitecie zasiadać będą osoby, które nie będą podporządkowane ministrowi pod względem instytucjonalnym, zasadnym jest rozstrzygnięcie tych kwestii przepisami o charakterze

powszechnie obowiązującym. Jednocześnie będą to normy techniczne, więc nie ma konieczności regulowania ich ustawą.

Rola samorządu województwa.

Poza obowiązkami w zakresie nadzoru nad przedsiębiorstwami społecznymi przez marszałka województwa, projekt ustawy przewiduje inne istotne funkcje samorządu województwa w zakresie rozwoju ekonomii społecznej. Samorząd ten koordynuje w województwie działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, w szczególności: opracowuje, realizuje i monitoruje regionalny program na rzecz rozwoju ekonomii społecznej; konsultuje programy oraz inne dokumenty w zakresie ekonomii społecznej służące realizacji umowy partnerstwa, o której mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju; monitoruje działania w zakresie usług społecznych w województwie; monitoruje wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej w województwie.

Działania samorządu województwa wykonywane będą przy pomocy regionalnego ośrodka polityki społecznej. Ponadto, z uwagi na zakres kompetencji przyznanych samorządowi województwa, zasadnym jest tworzenie międzysektorowych organów opiniotwórczo – doradczych, wspomagających jednostkę samorządu terytorialnego. W tym celu projekt ustawy przewiduje, że marszałek województwa tworzyć będzie Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, do którego zadań należeć będzie w szczególności: wyrażanie opinii o regionalnym programie na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, projektach uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej; monitorowanie realizacji regionalnego programu na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.

Analogicznie jak w przypadku Krajowego Komitetu, kadencja Regionalnego Komitetu trwać będzie 3 lata, a w jego skład będą wchodzić w szczególności z przedstawicieli:

- marszałka województwa;
- wojewody;
- podmiotów ekonomii społecznej prowadzących działalność na terenie województwa;
- nauki i edukacji;
- związków zawodowych i organizacji pracodawców.

Marszałek województwa zapewni realizację zadania publicznego polegającego na świadczeniu na rzecz podmiotów ekonomii społecznej usług wsparcia. Zapewnienie realizacji

tych usług powinno odbyć się przez zlecenie ich podmiotowi akredytowanemu. Zlecenie powyższych zadań będzie mogło być dokonywane w trybie, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 lub w trybach dotacyjnych określonych w projekcie (w trybie partnerstwa publiczno-społecznego, trybie negocjacyjnym, trybie otwartego konkursu ofert) lub na podstawie prawa zamówień publicznych z wykorzystaniem klauzul społecznych. Usługi będą finansowane ze środków budżetu samorządu województwa, a dodatkowo mogą być finansowane lub dofinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, podobnie jak ma to miejsce obecnie w toku realizacji Regionalnych Programów Operacyjnych.

W celu zapewnienia zgodności między celami projektowanej ustawy a rezultatami jej wdrożenia, po 3 latach od wejścia w życie projektowanych przepisów planowane jest przedstawienie Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdania z wykonania ustawy.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie wymaga uzyskania opinii właściwych organów i instytucji Unii Europejskiej, w tym Europejskiego Banku Centralnego, na podstawie § 27 ust. 4 uchwały Rady Ministrów nr 190 z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Przedmiot projektowanej regulacji nie powoduje zagrożeń korupcyjnych.

Projekt ustawy będzie miał wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców przez zwiększenie poziomu współpracy przedsiębiorstw na poziomie lokalnym.

Projekt ustawy nie będzie miał wpływu na prawa i obowiązki przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej oraz został zamieszczony

na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

<p>Nazwa projektu Ustawa o ekonomii społecznej</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Stanisław Szwed – Sekretarz Stanu</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Andżelika Wardęga – Dyrektor Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej (tel. 022 461 61 30, e-mail: ekonomiaspoleczna@MRiPS.gov.pl) Aneta Stachowicz – Główny Specjalista ds. Legislacji (tel. 022 461 61 55, e-mail: aneta.stachowicz@MRiPS.gov.pl)</p>	<p>Data sporządzenia 30.04.2021 r.</p> <p>Źródło:</p> <p>Nr w wykazie prac UD 185</p>
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Ekonomia społeczna, jako sfera życia społeczno-gospodarczego, która pozostaje na pograniczu sektora przedsiębiorczości oraz organizacji pozarządowych, które nie działają w celu osiągnięcia maksymalizacji zysku, nie została dotąd zdefiniowana w polskim porządku prawnym. Brak kompleksowej regulacji prawnej dotyczącej podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności zdefiniowania przedsiębiorstw społecznych oraz zasad współpracy z administracją publiczną i udziału tych podmiotów w realizacji usług społecznych, stanowi istotną barierę w rozwoju zarówno sektora ekonomii społecznej, jak i usług społecznych. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej, w tym jej ustawowe uregulowanie, jest postulatem wyraźnie określonym w najważniejszych dokumentach programowych i strategicznych rządu tj, Strategii i na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej, Programie Dostępność Plus itd. Doświadczenia ze wspierania rozwoju ekonomii społecznej w ramach działań współfinansowanych ze środków europejskich miały istotny wpływ na rozwiązania ustawowe. W ten sposób wypracowano m.in. definicję przedsiębiorstwa społecznego, nadano kształt podstawowym instrumentom wsparcia, a także określono ramy organizacyjne na szczeblu krajowym i regionalnym. Rozwiązania te, po dopasowaniu do krajowych uwarunkowań organizacyjnych i legislacyjnych obecne są w projekcie ustawy. Dzięki temu możliwe będzie utrwalenie mechanizmów, które sprawdzały się do tej pory na gruncie przedsięwzięć współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej (UE). W przypadku instrumentów wsparcia możliwe będzie ich równoległe funkcjonowanie i finansowanie w oparciu o środki europejskie i krajowe. Dzięki temu możliwe będzie zachowanie zwiększania skali oddziaływania, ale również komplementarności tych instrumentów. Korzyści z tej regulacji to nie tylko zatrudnienie dla osób z grup marginalizowanych, ale też usprawnienie i dopełnienie systemu zapewniania usług społecznych dla społeczności lokalnych, także w korelacji z funkcjonowaniem centrów usług społecznych. Dostęp do tych usług jest nie tylko warunkiem koniecznym do podnoszenia jakości życia, ale także dla stymulowania rozwoju gospodarczego oraz pełniejszego i bardziej efektywnego wykorzystania zasobów tych społeczności. Innymi słowy, jeżeli opiekun osoby niesamodzielnej albo rodzic będzie miał dostęp do usług opiekuńczych lub opieki przedszkolnej, czy żłobkowej będzie mógł wrócić na rynek pracy. Ekonomia społeczna jest instrumentem pozwalającym odbudowywać samodzielność i samowystarczalność osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Biorąc pod uwagę stopień dezaktywizacji zawodowej Polaków w wieku produkcyjnym, a także dotychczasowe trudności z docieraniem z efektywnym wsparciem dającym trwałe rezultaty do osób w trudnej sytuacji życiowej, np. niepełnosprawnych, rozwiązania ustawowe w tym zakresie są konieczne i powinny uzupełniać, a nie zastępować inne mechanizmy tworząc efekt synergii wzmacniający realizowane już inicjatywy rządu.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Ustawa o ekonomii społecznej wprowadza do polskiego porządku prawnego rozwiązanie w istotny sposób uzupełniające system funkcjonujących do tej pory mechanizmów i instrumentów służących reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obecnie wsparcie w tym zakresie realizowane jest na dwóch zasadniczych płaszczyznach. Pierwsza z nich obejmuje działania polegające na budowaniu lub odtwarzaniu kompetencji niezbędnych do pełnienia ról społecznych i zawodowych przed podjęciem zatrudnienia. Działania takie adresowane są zarówno do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (np. od osób długotrwale bezrobotnych, po uzależnionych i bezdomnych) w centrach i klubach integracji społecznej, jak również podejmowane w formule warsztatów terapii zajęciowej działania dedykowane osobom niepełnosprawnym. Druga płaszczyzna obejmuje różnorodne formy reintegracji, w której osoby korzystające ze wsparcia są jednocześnie pracownikami. W odniesieniu do osób niepełnosprawnych działania takie realizowane są w formule zakładów aktywności zawodowe i zakładów pracy chronionej. Osoby, których trudna sytuacja życiowa wynika z faktu bycia bezrobotnym lub z innych przyczyn, mogą uzyskać wsparcie dzięki zatrudnieniu w spółdzielniach socjalnych. Zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązania dotyczące wprowadzenia

statusu przedsiębiorstwa społecznego pozwalają zwiększyć dostępność do wsparcia reintegracyjnego połączonego z pracą dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Warunki pozwalające spełnić status przedsiębiorstwa społecznego określone zostały w oparciu o rozwiązania funkcjonujące w działających już obecnie jednostkach. Dotyczy to np. instrumentów wsparcia zatrudnienia, które zbliżone są do rozwiązań funkcjonujących obecnie w odniesieniu do spółdzielni socjalnych, czy też w zakresie planowania procesu reintegracji podobnie jak w zakładach aktywności zawodowej oraz centrach integracji społecznej. Rozwiązania te również pozwalają wykorzystać potencjał podmiotów ekonomii społecznej do osiągnięcia celów w zakresie reintegracji, zatrudnienia i włączenia społecznego. Zaproponowane w projekcie ustawy mechanizmy należy rozpatrywać również w odniesieniu do faktycznego (a nie jedynie prawnego) stanu funkcjonowania sektora ekonomii i przedsiębiorczości społecznej. Działania stymulujące powstawanie w Polsce podmiotów o charakterystyce zbliżonej do przedsiębiorstw społecznych uregulowanych w projekcie ustawy, realizowane były i są z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Doświadczenia te pozwoliły na przetestowanie i ukształtowanie modelu, który odzwierciedlony został w przedstawionej regulacji. Dzięki przyjęciu rozwiązań zawartych w projekcie ustawy możliwe będzie zapewnienie stabilnych warunków do dalszego wspierania rozwoju tej formy działalności, niezależnie od kierunków wyznaczonych na szczelbu Unii Europejskiej. Bez takiej możliwości utrzymanie pozytywnych rezultatów społecznych i ekonomicznych osiągniętych dzięki funduszom europejskim byłoby znacznie utrudnione.

Jednocześnie projekt ustawy pozwoli także ukierunkować i wdrożyć wsparcie zaplanowane na perspektywę finansową 2021-2027 w sposób wyznaczony w krajowych dokumentach programowych i strategicznych. Dotyczy to nie tylko Europejskiego Funduszu Społecznego w nowej perspektywie (EFS+), ale również potencjalnie Krajowego Planu Odbudowy.

Kolejnym, istotnym elementem projektu jest poszerzenie katalogu form współpracy podmiotów ekonomii społecznej z organami administracji publicznej, dzięki czemu w większym stopniu wykorzystywany będzie potencjał reintegracyjny i zatrudnieniowy podmiotów, które do tej pory nie były wspierane w tym zakresie. Rozwiązania te dotyczą planowania i realizacji usług społecznych. Kluczowe dla tego obszaru jest wprowadzenie dwóch nowych trybów współpracy (trybu negocjacyjnego i partnerstwa publiczno-społecznego) pozwalających na dialog i bardziej elastyczne określanie warunków świadczenia usług społecznych. Mechanizmy te powinny przyczynić się nie tylko do lepszego zrozumienia wzajemnych oczekiwań, ale również do zapewnienia świadczenia usług społecznych zgodnie z oczekiwaniami odbiorców.

Status przedsiębiorstwa społecznego może uzyskać podmiot ekonomii społecznej prowadzący odpłatną działalność pożytku publicznego lub działalność gospodarczą, po spełnieniu enumeratywnie wymienionych w projekcie ustawy przesłanek. Działalność przedsiębiorstwa społecznego prowadzona jest w celu aktywizacji zawodowej oraz integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, stanowiących co najmniej 30% osób zatrudnionych w tym przedsiębiorstwie lub w celu świadczenia usług społecznych. Cały zysk wypracowany przez PS przeznaczany będzie na reintegrację pracowników z grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i realizację celów społecznych lub wzmacnianie potencjału przedsiębiorstwa. Pracownicy zagrożeni wykluczeniem społecznym będą wspierani w ramach PS w procesie reintegracji społecznej i zawodowej. W stosunku do każdej z tych osób PS będzie zobowiązane realizować indywidualny plan reintegracyjny w celu podnoszenia ich kwalifikacji i kompetencji. Będą oni także włączeni w proces decyzyjny w przedsiębiorstwie.

Nadzór nad przedsiębiorstwem społecznym w zakresie spełniania obowiązków wynikających z projektu ustawy sprawowany jest przez wojewodę.

Tworzenie i funkcjonowanie PS będzie mogło zostać wsparte ze środków publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, lub ze środków pochodzących z budżetu UE.

Zatrudnienie i reintegracja w PS wspomagane będą m.in. poprzez:

- jednorazową dotację na utworzenie stanowiska pracy dla osób skierowanych przez powiatowy urząd pracy do pracy w przedsiębiorstwie społecznym,
- finansowanie kosztów wynagrodzenia zatrudnionego skierowanego przez powiatowy urząd pracy do pracy w przedsiębiorstwie społecznym,
- refundację, przez okres realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego, części wynagrodzenia, odpowiadającej składce należnej od zatrudnionego na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe oraz części kosztów osobowych pracodawcy odpowiadającej składce na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe,
- w przypadku zatrudnienia osoby skierowanej przez jednostkę reintegracyjną na nieodpłatną praktykę zawodową, możliwość otrzymania wsparcia jak dla zatrudnionego skierowanego przez powiatowy urząd pracy, przez okres 12 miesięcy w wysokości nie wyższej niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- na zasadach określonych w przepisach odrębnych PS będzie przysługiwać zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych w części przeznaczonej na reintegrację zawodową i społeczną pracowników, o których mowa w art. 5 ust. 2 tej projektowanej ustawy lub na inwestycje i rozwój tych przedsiębiorstw w zakresie realizacji celów, o których mowa w art. 4 projektowanej ustawy. Przewidziano w projekcie mechanizmy nadzoru i kontroli, zabezpieczając przed ryzykiem ewentualnego nadużywania statusu PS w celu uzyskania przywilejów podatkowych i

wsparcia finansowego państwa,

- w przypadku zakupu produkcji lub usług wytworzonych lub świadczonych przez PS zatrudniający co najmniej 10 pracowników lub zakład aktywności zawodowej możliwe będzie obniżenie wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Pracodawca prowadzący zakład pracy chronionej lub będący przedsiębiorstwem społecznym będzie mógł otrzymać dofinansowanie w wysokości do 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych na cele związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz zwrot kosztów modernizacji obiektów i pomieszczeń, transportowych, administracyjnych wynikających z dodatkowych kosztów związanych z zatrudnieniem osoby niepełnosprawnej.

Ponadto podmioty ekonomii społecznej, w tym PS będą mogły uzyskać środki w ramach resortowych lub rządowych programów na rzecz rozwoju ekonomii społecznej m.in. na tworzenie i rozwój przedsiębiorstw społecznych oraz wzmacnianie ich potencjału innowacyjnego i rozwojowego, zatrudnienie w przedsiębiorstwach społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, podnoszenie wiedzy, kompetencji i kwalifikacji osób zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej, budowania wspólnych przedsięwzięć przedsiębiorstw społecznych oraz podmiotów ekonomii społecznej na rzecz rozwoju ich potencjału oraz rozwoju lokalnego, realizację usług społecznych.

Projekt ustawy przewiduje dodatkowo możliwość finansowania rządowych lub resortowych programów na rzecz rozwoju ekonomii społecznej ze środków Funduszu Pracy, na podstawie umowy zawieranej między ministrem właściwym do spraw pracy i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego. Rozwiązanie to ma charakter fakultatywny. Środki Funduszu Pracy przeznaczone na finansowanie tych programów, przekazywane będą w wysokości nie wyższej niż 20 mln zł rocznie

Podmioty ekonomii społecznej będą mogły również skorzystać z dedykowanych usług wsparcia zapewnianych przez marszałka województwa, świadczonych przez akredytowane przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego podmioty, w zakresie: animacji, tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności PS oraz podejmowania przez te podmioty działań reintegracyjnych, odpłatnej działalności pożytku publicznego lub działalności gospodarczej, wzmacniania potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego.

Zagadnienia związane z ekonomią społeczną zostaną także włączone do strategii rozwiązywania problemów społecznych tworzonej w gminach i powiatach. W ramach diagnozy społecznej jednostka samorządu terytorialnego (JST) będzie zobowiązana dokonać oceny potencjału podmiotów ekonomii społecznej w zakresie realizacji usług społecznych. Dodatkowo, w strategii rozwiązywania problemów społecznych gmina lub powiat określi które zadania publiczne i usługi społeczne będą zlecane w trybach, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub ustawie o ekonomii społecznej. W ustawie o ekonomii społecznej zaproponowano wprowadzenie nowych trybów zlecania realizacji usług społecznych. Organ administracji publicznej będzie mógł zlecić realizację usług społecznych, w szczególności przewidzianych w strategiach gminnych i powiatowych do realizacji w pierwszej kolejności przez podmioty ekonomii społecznej, poprzez udzielenie dotacji celowej po dokonaniu wyboru w nowych trybach:

- negocjacyjnym
- partnerstwa publiczno-społecznego
- po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert z odpowiednim zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z zastrzeżeniem, że nie wymaga się od oferenta wniesienia wkładu własnego oraz że oferty składać mogą podmioty ekonomii społecznej.

Zaproponowane rozwiązanie ma charakter fakultatywny. Umożliwia JST dokonanie wyboru trybu kontraktowania usługi najbardziej adekwatnego do zaspokajania lokalnych potrzeb. To JST decydować będzie, które z usług zleci PES w trybach projektowanej ustawy, a które udzielać będzie na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

Projekt ustawy przewiduje również, że rozwój ekonomii społecznej wspierany będzie przez władze publiczne za pomocą programu na rzecz rozwoju ekonomii społecznej oraz programów wojewódzkich na rzecz rozwoju ekonomii społecznej tworzonych na podstawie przepisów ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Za kreowanie polityki publicznej w zakresie rozwoju ekonomii społecznej, przy wsparciu Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, będzie odpowiadał minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, który w świetle projektu będzie koordynować działania organów administracji rządowej w zakresie ekonomii społecznej. Natomiast na szczeblu województwa, za koordynację działań w tym zakresie odpowiadać ma marszałek województwa przy pomocy regionalnego ośrodka polityki społecznej oraz przy wsparciu Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Podsumowując, szeroka grupa podmiotów ekonomii społecznej, działających w różnych formułach organizacyjno-prawnych (w szczególności organizacje pozarządowe) uzyska dostęp do różnorodnych form wsparcia.

Nowe tryby zlecania realizacji usług społecznych (negocjacyjny, partnerstwo publiczno - społeczne, zamówienia zastrzeżone) będą natomiast dostępne dla wszystkich podmiotów ekonomii społecznej.

Projektowana ustawa zakłada także instrumenty, które będą nową formą wsparcia dla wszystkich wymienionych powyżej podmiotów, łącznie ze spółdzielniami socjalnymi), po uzyskaniu statusu PS. Są to:

- obniżenie wpłat na PFRON w przypadku zakupu produkcji lub usług wytworzonych lub świadczonych przez przedsiębiorstwo społeczne zatrudniające co najmniej 10 pracowników lub ZAZ;
- dofinansowanie w wysokości do 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych na cele związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz zwrot kosztów modernizacji obiektów i pomieszczeń,

transportowych, administracyjnych wynikających z zatrudnienia osoby niepełnosprawnej (podobny instrument dotychczas przysługiwał jedynie WTZ);

Przewidziane zostały również formy wsparcia dotychczas dostępne jedynie spółdzielniom socjalnym, a projektowana ustawa rozszerza (po spełnieniu określonych warunków związanych z uzyskaniem statusu PS) zakres ich dostępności także dla organizacji pozarządowych, spółdzielni pracy, spółdzielni inwalidów i niewidomych oraz podmiotów prowadzących centra i kluby integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowej. Są to:

- jednorazowe dotacje na utworzenie stanowiska pracy dla osób skierowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy do pracy w przedsiębiorstwie społecznym;
- finansowania części kosztów zatrudniania osób skierowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy do pracy w przedsiębiorstwie społecznym;
- refundacji części wynagrodzenia oraz części kosztów osobowych pracodawcy przez okres realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego;
- wsparcia jak dla zatrudnionego skierowanego przez PUP, przez okres 12 miesięcy w wysokości nie wyższej niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę, w przypadku zatrudnienia osoby skierowanej przez jednostkę reintegracyjną na nieodpłatną praktykę zawodową;
- zwolnienia od podatku dochodowego od osób prawnych w części przeznaczony na reintegrację zawodową i społeczną pracowników, o których mowa w art. 5 ust. 2 tej projektowanej ustawy lub na inwestycje i rozwój tych przedsiębiorstw.

Nie ma możliwości osiągnięcia celu projektu za pomocą innych środków niż legislacyjne.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Podmioty ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstwa społeczne zostały zidentyfikowane w obowiązujących regulacjach ustawowych w wielu krajach OECD/UE. Istnieją różnorodne typy i rodzaje przedsiębiorstw społecznych, różniące się formami prawnymi. Brak ujednoczenia w zakresie nazewnictwa, utrudniający prowadzenie badań prawno-porównawczych, możliwy jest do rozwiązania poprzez wprowadzanie regulacji prawnych, wskazujących przesłanki pozwalające nabywać status przedsiębiorstwa społecznego niezależnie od posiadanej formy prawnej.

Na poziomie UE przedsiębiorczość społeczna jest szeroko wspierana przez różne inicjatywy, których celem jest stworzenie odpowiedniego otoczenia prawnego, administracyjnego i finansowego dla przedsiębiorstw społecznych, ale także umożliwienie państwom członkowskim ich indywidualnej regulacji.

Regulacje dotyczące sfery ekonomii społecznej funkcjonują m.in. w następujących krajach:

- Francja (Ustawa krajowa o gospodarce społecznej i solidarnej);
- Włochy (m.in. Ustawa o przedsiębiorstwie społecznym);
- Belgia (Ustawa o gospodarce społecznej);
- Słowacja (Ustawa w sprawie gospodarki socjalnej i organizacji socjalnych oraz zmiany i uzupełnienia niektórych ustaw);
- Słowenia (Ustawa o przedsiębiorczości społecznej);
- Rumunia (Ustawa o gospodarce społecznej);
- Hiszpania (Krajowa Ustawa o gospodarce społecznej);
- Portugalia (Ustawa Ramowa o Ekonomii Społecznej).

Krajowe programy o kompleksowym charakterze, mające na celu rozwój ekonomii społecznej zostały przyjęte m.in. przez:

- Bułgarię (Plan działania na rzecz ekonomii społecznej);
- Polskę (Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej);
- Portugalię (Porozumienie krajowe między rządem a sektorem społecznym);
- Rumunię (ar – program wsparcia konacji gospodarki społecznej, w ramach POCU);
- Hiszpanię (Krajowy program wsparcia gospodarki społecznej oraz POISES – program operacyjny na rzecz włączenia społecznego i gospodarki społecznej).
- Szwecję (Wieloletni program na rzecz wsparcia przedsiębiorstw społecznych działających w dziedzinie integracji na rynku pracy);
- Wielką Brytanię (Porozumienie między rządem a sektorem wolontariatu i obywatelskim).

Trend rozwoju ekonomii społecznej widoczny jest na poziomie polityki europejskiej. Kraje członkowskie Unii Europejskiej konsekwentnie apelują o uwzględnianie ekonomii społecznej w ramach polityk unijnych oraz podejmują działania na rzecz jej rozwoju, co wyrażone zostało m.in. w Deklaracji Bratysławskiej, Deklaracji Luksemburskiej oraz Deklaracji Madryckiej.

Oprócz szczególnych ustaw o gospodarce społecznej, pojawiły się nowe projekty ustaw i inne inicjatywy instytucjonalne, takie jak systemy akredytacji, oznakowania oraz duże międzynarodowe, wieloletnie plany, co pokazuje rosnące zainteresowanie rządów tym obszarem. Dodatkowo zatwierdzone zostały reformy dotyczące szczególnych części gospodarki społecznej (trzeciego sektora społecznego, przedsiębiorstw społecznych trzeciego sektora, spółdzielni i innych), np. we Włoszech i w Hiszpani).

Wielka Brytania

Termin przedsiębiorstwa społecznego, powstał w Wielkiej Brytanii. W koncepcjach państw anglosaskich przedsiębiorstwo społeczne obejmuje wszystkie formy prawne firm prywatnych i organizacji (for-profit i non-profit) mających na celu osiągnięcie celów społecznych. Z reguły w koncepcjach tych przedsiębiorstwo społeczne to instytucja prowadząca działalność gospodarczą, która wyznacza sobie cele ściśle społeczne i która inwestuje wypracowane nadwyżki w działalność lub we wspólnotę, zamiast kierować się potrzebą osiągania maksymalnego zysku na rzecz akcjonariuszy lub wspólników. Najbardziej aktualne szacunki wskazują, że w Wielkiej Brytanii działa około 68 000 przedsiębiorstw społecznych.

Wielka Brytania jest jednym z najbardziej innowacyjnych krajów na świecie, jeśli chodzi o wprowadzanie nowych pomysłów na finansowanie inwestycji społecznych. W wielu obszarach związanych z inwestycjami społecznymi Wielka Brytania przewodzi na rynku międzynarodowym. Stworzenie dedykowanego inwestycjom społecznym funduszu – Big Society Capital wraz ze stworzeniem produktów inwestycyjnych takich jak np.: obligacje społeczne (ang. social-impact bonds) czy też obligacje dobroczynne (ang. charity bonds), sprawiają że Wielka Brytania jest liderem w tym zakresie. W Wielkiej Brytanii istnieje również system ulg podatkowych. Ulga podatkowa dla inwestycji społecznych jest specjalnym uprzywilejowaniem podatkowym dla inwestorów indywidualnych, którzy chcieliby zainwestować swoje pieniądze w przedsiębiorstwa społeczne. Narzędzie to zostało wprowadzone w roku 2014 po szeroko przeprowadzonych konsultacjach z przedsiębiorstwami społecznymi oraz inwestorami. Głównym celem stworzenia ulgi było „wsparcie przedsiębiorstw społecznych poszukujących źródeł zewnętrznego finansowania poprzez wprowadzenie bodźców dla osób prywatnych, aby inwestowali w przedsiębiorstwa społeczne. W ramach ulgi inwestorzy mogą odpisać od swoich zobowiązań podatkowych 30% wartości inwestycji w przedsiębiorstwo społeczne. Inny rodzajem ulgi podatkowej powiązanej z przedsiębiorczością społeczną jest ulga w instytucje mikrofinansowe zajmujące się wspieraniem przedsiębiorstw w najbardziej wykluczonych społecznie obszarach. W ramach ulgi inwestorzy nie mogą bezpośrednio inwestować w przedsiębiorstwa społeczne, lecz pośrednio – inwestując w licencjonowane instytucje mikrokredytowe, które następnie wspierają biznesy w społecznościach zagrożonych wykluczeniem. Inwestor może otrzymać ulgę podatkową w wysokości 5% zainwestowanej sumy co roku przez okres 5 lat, co w sumie akumuluje się do maksymalnej ulgi w wysokości 25% po 5 latach inwestycji. Ulga jest dostępna zarówno dla osób indywidualnych jak i firm.

Włochy

Polska ustawa o spółdzielniach socjalnych wzorowana była m. in. na rozwiązaniach włoskich. Zapoczątkowany we Włoszech w latach 70 XX w. sektor gospodarki społecznej, będący reakcją na wysoki poziom bezrobocia, z biegiem lat stał się kluczowym partnerem państwa w realizacji zadań publicznych w obszarze spraw społecznych. Rola spółdzielczości we Włoszech znajduje potwierdzenie w Konstytucji. W roku 1991 Włosi jako pierwsi w Europie wprowadzili ustawę o spółdzielniach socjalnych, będących szczególną formą przedsiębiorstwa świadczącego usługi społeczne lub działającego na rzecz integracji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Prawna regulacja statusu takich przedsiębiorstw umożliwiła także państwu systematyczne ich wspieranie. W roku 2000 przyjęto ustawę sankcjonującą zasadę subsydiarności i znającą prawnie społeczną rolę sektora pozarządowego. We Włoszech prawo reguluje funkcjonowanie takich podmiotów działających na zasadach solidarnościowych, jak: organizacje pozarządowe, organizacje wolontariatu, spółdzielnie socjalne, fundacje bankowe, stowarzyszenia awansu społecznego, przedsiębiorstwa społeczne. Od 2006 roku we Włoszech definicja przedsiębiorstwa społecznego jest uregulowana prawnie.

Jeśli chodzi o ulgi podatkowe to system we Włoszech jest dość bogaty w rozwiązania i co najważniejsze oprócz istniejących od wielu lat ulg (jak np. dla podmiotów ekonomii społecznej typu A czy B Włochy starają się wprowadzać bardzo innowacyjne rozwiązania w ostatnich latach również dla innych typów biznesów społecznych. Zaczynając od spółdzielni socjalnych (zarówno typu A czy typu B) zwolnione są one z podatku dochodowego od firm, który wynosi we Włoszech obecnie 24%. Oprócz zwolnienia od podatku dochodowego od firm, spółdzielnie socjalne mają również ulgę na podatek VAT, który płacą w wysokości 0% lub 5%, w przeciwieństwie do firm, które zobowiązane są płacić stawkę VAT w wysokości 22%. Jeśli chodzi o spółdzielnie typu B (o celu integracji zawodowej) to zwolnione są one również w całości ze składek ubezpieczeniowych za pracowników, którzy podejmują integrację w ramach ich działań. Dotacje na rzecz spółdzielni socjalnych przez osoby prywatne i organizacje mogą zostać odpisane od podatku. Wśród instrumentów, które już są obecne we Włoszech można wymienić obligacje społeczne, czy też social venture capital. Obligacje społeczne są to umowy finansowe, w ramach których prywatni inwestorzy dostarczają z góry kapitał na dostarczenie usług, a następnie mogą uzyskać zwrot z inwestycji na końcu ze strony płatnika (najczęściej rządu), pod warunkiem, że ustalone wyniki zostały osiągnięte. Wśród innowacyjnych pomysłów rządu włoskiego pojawiła się nowa legislacja dotycząca innowacyjnych start-upów, a w szczególności tzw. „innowacyjne start-upy z celem społecznym”. Muszą one spełniać różne kryteria m.in. istnieć poniżej 5 lat, nie wypłacać zysków, wytwarzać produkt o wysokiej technologicznie wartości i być innowacyjne (mierzone ilością zatrudnionych doktorów/doktorantów lub procentem budżetu wydawanym na badania i rozwój). Start-up z celem społecznym musi działać w specyficznych obszarach, które są określone przez ustawodawcę jako istotne społecznie. Organizacje, które spełniają te warunki mogą liczyć na kilkanaście ulg: ulgę podatkową na zatrudnienie wysoko wykwalifikowanej kadry w wysokości 35% w trakcie pierwszego roku zatrudnienia; ulgi podatkowe na inwestycje prywatne i korporacyjne) w start-upy z misją społeczną; specjalne udogodnienia w zakresie płacenia podatku VAT, które w momencie rozpoczęcia działalności mogą zwiększyć płynność firmy.

Belgia

Rozwój ekonomii społecznej w Belgii jest postrzegany jako reakcja na istotne zmiany. W latach 90-tych

XX w. wprowadzono pojęcie przedsiębiorstwa „o celach społecznie użytecznych” lub „o celach społecznych”. Belgijski nurt ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej korzysta ze stosunkowo rozbudowanych rozwiązań prawnych. Forma prawna spółki o celach społecznych (non-profit) powstała w odpowiedzi na zjawisko polegające na tym, że liczne stowarzyszenia prowadzące działalność w celach niezarobkowych skłaniały się ku bazowaniu na działalności komercyjnej (co pierwotnie było niedozwolone nawet w przypadku niedystrybuowania zysku pomiędzy członków), gdy tymczasem inne spółki komercyjne, prowadząc komercyjną działalność nie były ukierunkowane na przynoszenie zysku udziałowcom (co było sprzeczne z prawną definicją spółki). W nowoczesnych podmiotach ekonomii społecznej w Belgii coraz bardziej upowszechniają się pojęcia zyskowności i wydajności ekonomicznej, jednocześnie przedsiębiorczość społeczna stwarza nowe możliwości integracji osób społecznie zmarginalizowanych. Obecnie w Belgii dąży się do poprawy stanu wiedzy na temat sektora ekonomii społecznej, szerszego wykorzystania zamówień publicznych jako instrumentu stymulującego rozwój przedsiębiorstw społecznych oraz stworzenia trwałego systemu finansowego o charakterze solidarnościowym, opartego na korzyściach podatkowych związanych z inwestowaniem kapitału, nowych dedykowanych instrumentach finansowych oraz na specjalnym statusie formalno-prawnym instytucji finansowych o charakterze solidarnościowym. Przedsiębiorstwa integrujące przez pracę oraz warsztaty terapii zajęciowej w Belgii mogą skorzystać ze zredukowanej stawki VAT do 6% z 21% w przypadku produktów wytworzonych przez te organizacje, kiedy sprzedają używane lub przetworzone materiały (np. odzież lub elektronikę).

Francja

Do sektora ekonomii społecznej we Francji zalicza się wszelkiego rodzaju spółdzielnie, towarzystwa wzajemnej pomocy (ubezpieczeniowe lub opieki zdrowotnej i pomocy społecznej) oraz większość stowarzyszeń zarządczych i fundacji. Ekonomia społeczna jest zidentyfikowana na poziomie struktury instytucji rządowych poprzez formułę organizacyjną dedykowaną wspieraniu tego sektora. Podmioty ekonomii społecznej mają nadawany formalny status, co pozwala na ich łatwą identyfikację. Rozwiązania ustawowe regulują zasady funkcjonowania tzw. fundacji ekonomii społecznej, spółdzielni solidarności społecznej, czy też przedsiębiorstw społecznych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu. Regulowane są także możliwości wspierania finansowego tego typu podmiotów. W ramach ekonomii społecznej znacząco rozbudowany jest sektor tzw. finansów arnych, finansujących z wypracowanych oszczędności projekty i przedsiębiorstwa o charakterze społecznym, za zgodą osób oszczędzających na zmniejszenie wypłaty wypracowanych zysków.

Francja posiada jeden z najbardziej rozwiniętych systemów finansowania inwestycji społecznych w Europie. Mimo to dopiero w 2014 roku udało się stworzyć legislację umożliwiającą tworzenie bytu przedsiębiorstwa społecznego pod nazwą przedsiębiorstwa ekonomii społecznej i solidarnościowej. System ulg podatkowych dla przedsiębiorstw społecznych we Francji jest dość skomplikowany. Fundacje nie płacą podatku VAT, ani podatku od firm jeśli prowadzą działalność gospodarczą związaną z ich celem statutowym; osoby prywatne mogą odliczyć od podatku, aż do 66% dochodu przekazanego na cele społeczne i do 75% jeśli wsparli organizacje zajmujące się darmowymi posiłkami, opieką i zakwaterowaniem osób wykluczonych, firmy mogą odliczyć od podatku 60% przekazanych kwot na cele społeczne. Francja eksperymentuje z nowymi rodzajami inwestycji społecznych, tak jak np.; kontrakty oparte na społecznym wpływie, które zostały wprowadzone w roku 2016.

Słowacja

Dyskusja na temat instytucjonalizacji prawnej przedsiębiorstw społecznych na Słowacji rozpoczęła się po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Najnowsze przepisy zostały wprowadzone ustawą 112/2018 z 13 marca 2018 r., w sprawie gospodarki socjalnej i organizacji socjalnych oraz zmiany i uzupełnienia niektórych ustaw, która weszła w życie 1 maja 2018 r. Przepisy ustanawiają podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorstwa społeczne, organizacje sektora ekonomii społecznej wspierających przedsiębiorstwa w szeroko rozumianym obszarze ekonomii społecznej oraz określa rolę administracji w sferze ekonomii społecznej. Ekonomia społeczna jest sumą działalności produkcyjnej, dystrybucyjnej lub konsumenckiej prowadzonej poprzez działalność gospodarczą lub działalnością niegospodarczą niezależnie od organów państwowych, których głównym celem jest osiągnięcie pozytywnego wpływu społecznego.

Podmiotem ekonomii społecznej na Słowacji jest stowarzyszenie obywatelskie, fundacja, fundusz nieinwestycyjny, organizacja non-profit, kościół szczególnego przeznaczenia, firma handlowa, spółdzielnia lub osoba fizyczna - przedsiębiorca będący pracodawcą, który: nie jest w większości nadzorowane przez władze państwowe, angażuje się w działalność gospodarczą lub działalność niemającą charakteru gospodarczego w zakresie ekonomii społecznej oraz prowadzi działalność nie wyłącznie w celu czerpania zysków. Przedsiębiorstwo społeczne jest podmiotem ekonomii społecznej, który prowadzi działalność gospodarczą na własną odpowiedzialność, którego głównym celem jest osiągnięcie wymiernego pozytywnego wpływu społecznego. Ponad 50% zysku z działalności gospodarczej po opodatkowaniu przeznaczają na osiągnięcie pozytywnego wpływu społecznego. Status przedsiębiorstwa społecznego uzależniony jest również od demokratycznego zarządzania.

Za nadawanie statusu przedsiębiorstwa społecznego i nadzór odpowiedzialne jest Ministerstwo Pracy, Spraw Socjalnych i Rodziny Republiki Słowackiej

Wsparcie dla przedsiębiorstw społecznych ma postać pomocy inwestycyjnej i wyrównawczej w formie instrumentów finansowych, bezzwrotnych wkładów finansowych np. wkładu finansowego na wsparcie tworzenia i utrzymania miejsc pracy, dotacji, sprzedaży lub wynajmu nieruchomości po cenie niższej niż wartość rynkowa, ulgi w podatku dochodowym, Możliwe jest zastrzeżenie prawa uczestniczenia w zamówieniach publicznych tylko dla zarejestrowanych integracyjnych przedsiębiorstw społecznych. Jeśli chodzi o ramy fiskalne, w przypadku przedsiębiorstw społecznych zarejestrowanych na

podstawie kodeksu handlowego (najczęściej jako spółki z o.o.), nie ma znaczących różnic w opodatkowaniu w porównaniu z innymi przedsiębiorstwami. Odrębne opodatkowanie może być stosowane tylko wtedy, gdy przedsiębiorstwo społeczne ma formę prawną organizacji non-profit, takiej jak stowarzyszenie obywatelskie, organizacja pożytku publicznego lub organizacja składkowa. Przedsiębiorstwa społeczne zarejestrowane jako organizacje non-profit mogą ubiegać się o dodatkowe wsparcie z funduszy publicznych, w tym „1% podatku”. Ten system jest uważany za jedno z najważniejszych narzędzi przyczyniających się do stabilności finansowej organizacji non-profit. Organizacje mogą ubiegać się o te pieniądze od 1 stycznia 2001 roku. Po wprowadzeniu tej możliwości dla osób fizycznych, parlament słowacki w 2002 roku podjął decyzję o jej rozszerzeniu na osoby prawne.

Słowenia

W Słowenii dziedzina przedsiębiorczości społecznej jest regulowana przez ustawodawstwo krajowe. W 2011 roku przyjęto ustawę o przedsiębiorczości społecznej która reguluje działalność przedsiębiorstw społecznych w tym wymóg ustanowienia Rady ds. Przedsiębiorczości Społecznej oraz przyjęcie krajowej strategii rozwoju przedsiębiorczości społecznej wraz z programem środków służących jej wdrażaniu. Ustawa o przedsiębiorczości społecznej ma na celu umożliwienie funkcjonowania otwartego modelu przedsiębiorczości społecznej. Pozwala na stworzenie przedsiębiorstwa społecznego bez względu na formę prawną. Słoweńska ustawa o przedsiębiorczości społecznej przewiduje dwie formy przedsiębiorstwa społecznego tzw. typu A i typu B. Przedsiębiorstwo społeczne typu A jest przeznaczone dla przedsiębiorstw które chcą osiągnąć pozytywne skutki społeczne środowiskowe i ekonomiczne. Ustawa zawiera wykaz działań dla tego rodzaju przedsiębiorstw społecznych takie jak ochrona socjalna wsparcie rodziny osób niepełnosprawnych nauka edukacja i opieka nad dziećmi opieka i promocja zdrowia zapewnienie włączenia społecznego promowanie zatrudnienia i szkolenia zawodowego osób bezrobotnych lub zagrożonych bezrobociem. Przedsiębiorstwo typu B jest natomiast nastawione na pracowników a nie na rodzaj działalności. Takie przedsiębiorstwo społeczne może zostać utworzone w celu zatrudniania osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji i musi zatrudniać co najmniej jedną trzecią takich pracowników. Ustawa reguluje także pojęcie i cele przedsiębiorczości społecznej: „przedsiębiorczość społeczna oznacza aktywność ekonomiczną w specjalnych warunkach zatrudnienia w produkcji i sprzedaży produktów lub usług na rynku gdzie zysk nie jest ani jedynym ani głównym celem działania”. Przedsiębiorczość społeczna wzmacnia arność społeczną i spójność zachęca do zaangażowania ludzi i wolontariatu zwiększa innowacyjną zdolność firmy do rozwiązywania problemów społecznych gospodarczych środowiskowych i innych zapewnia dodatkową gamę produktów i usług w interesie publicznym rozwijając nowe miejsca pracy możliwości zapewniając dodatkowe miejsca pracy i integrację społeczną oraz profesjonalną reintegrację najbardziej wrażliwych grup na rynku pracy (cele przedsiębiorczości społecznej). W Słowenii nadrzędnym celem przedsiębiorczości społecznej jest tworzenie miejsc pracy dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i mających mniejsze możliwości zatrudnienia (starsi pracownicy osoby poszukujące pracy po raz pierwszy osoby które wyszły z uzależnienia byli więźniowie osoby niepełnosprawne osoby niepełnosprawne itp.). Oprócz tworzenia miejsc pracy cechą przedsiębiorstw społecznych jest wykonywanie działań użytecznych społecznie np. produkcja żywności ekologicznej praca z młodzieżą promocja uczciwego handlu i promocja zdrowego stylu życia. Udział oficjalnie zarejestrowanych przedsiębiorstw społecznych w Słowenii jest bardzo niski szczególnie w porównaniu z innymi rozwiniętymi krajami. Ponieważ na Słowenii działa około 130 000 aktywnych firm a tylko 251 z nich ma status przedsiębiorstw społecznych to drugie stanowią tylko 02% populacji co stanowi nieznaczny udział. Przyczyna leży głównie w restrykcyjnych ramach prawnych, które określają warunki uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Bezrobotni, w tym w szczególności bezrobotni długotrwale w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	Liczba bezrobotnych – 1 011 689 osób - maj 2020 r. liczba bezrobotnych długotrwale – 458 482 osób - maj 2020 r.	Sprawozdanie MRiPS-01 o rynku pracy	- jedna z kategorii osób, które na potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznawana jest za zagrożoną wykluczeniem społecznym - działania podmiotów ekonomii społecznej w celu integracji zawodowej i społecznej - możliwość objęcia indywidualnym planem reintegracyjnym mającym na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych. -możliwość dofinansowania utworzenia stanowiska pracy, kosztów wynagrodzenia czy refundację części wynagrodzenia odpowiadającej składce na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i

			chorobowe.
Poszukujących pracy w wieku do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	Liczba osób poszukujących pracy - 24 899 osób - maj 2020 r. wg wieku – marzec 2020 r. 18-24 - 970 25-34 - 4 299 35-44 - 5 853 45-54 - 5 296 55-59 - 2 646 60 lat i więcej - 4 298 Szacunkowa liczba osób do 30 r. ż. oraz 50+ posiadających status osoby poszukującej pracy – ok. 13 tys.	Sprawozdanie MRiPS-01 o rynku pracy	- jedna z kategorii osób, które na potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznawana jest za zagrożoną wykluczeniem społecznym - działania podmiotów ekonomii społecznej w celu integracji zawodowej i społecznej - możliwość objęcia indywidualnym planem reintegracyjnym mającym na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych.
Osoby poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu lub niewykonujące innej pracy zarobkowej	26 992 niepozostające w zatrudnieniu	Informacje własne MRiPS	- jedna z kategorii osób, które na potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznawana jest za zagrożoną wykluczeniem społecznym - działania podmiotów ekonomii społecznej w celu integracji zawodowej i społecznej - możliwość objęcia indywidualnym planem reintegracyjnym mającym na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych. - możliwość dofinansowania utworzenia stanowiska pracy, kosztów wynagrodzenia czy refundację części wynagrodzenia odpowiadającej składce na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe.
Niepełnosprawnych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	3 007 tys. osób, w tym: - 848 tys. o znacznym stopniu niepełnosprawności, - 1408 tys. o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności - 750 tys. o lekkim stopniu niepełnosprawności lub równoważne	Dane z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za IV kwartał 2019 (liczba osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej)	- jedna z kategorii osób, które na potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznawana jest za zagrożoną wykluczeniem społecznym - działania podmiotów ekonomii społecznej w celu integracji zawodowej i społecznej - możliwość objęcia indywidualnym planem reintegracyjnym mającym na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych. - możliwość dofinansowania utworzenia stanowiska pracy, kosztów wynagrodzenia czy refundację części wynagrodzenia odpowiadającej składce na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe.
Osoby, o których mowa w art. 2 pkt 1a i 1b ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu	Absolwenci CIS – 5 946 osób Absolwenci KIS – 2 691 osób	Centralna Aplikacja Statystyczna MRiPS – sprawozdawczość	- jedna z kategorii osób, które na potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznawana jest za zagrożoną wykluczeniem społecznym

socjalnym		zbiorcza CIS/KIS 2019 r.	- działania podmiotów ekonomii społecznej w celu integracji zawodowej i społecznej - możliwość objęcia indywidualnym planem reintegracyjnym mającym na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych.
Osoby spełniające kryteria, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej	4 186,8 tys. - osoby poniżej progu ubóstwa ustawowego ¹ (także dzieci i osoby starsze) 1 193,6 tys. – beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego (ubodzy beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej); 728,1 tys. w wieku produkcyjnym, z tego: 103,9 tys. pracujących 314,7 tys. bezrobotnych 309,5 tys. biernych zawodowo	GUS- Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w 2018 r.	- jedna z kategorii osób, które na potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznawana jest za zagrożoną wykluczeniem społecznym - działania podmiotów ekonomii społecznej w celu integracji zawodowej i społecznej - możliwość objęcia indywidualnym planem reintegracyjnym mającym na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych.
Osoby poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu lub niewykonujące innej pracy zarobkowej w rozumieniu art. 49 pkt 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	Liczba poszukujących pracy niepełnosprawnych niepozostających w zatrudnieniu – 9 490 osób - maj 2020 r.	Sprawozdanie MRiPS-01 o rynku pracy	- jedna z kategorii osób, które na potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznawana jest za zagrożoną wykluczeniem społecznym - działania podmiotów ekonomii społecznej w celu integracji zawodowej i społecznej - możliwość objęcia indywidualnym planem reintegracyjnym mającym na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych. -możliwość dofinansowania utworzenia stanowiska pracy, kosztów wynagrodzenia czy refundację części wynagrodzenia odpowiadającej składce na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe.
Osoby usamodzielniane, o których mowa w art. 140 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	3918	GUS – Piecza zastępcza w 2019 r.	- jedna z kategorii osób, które na potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznawana jest za zagrożoną wykluczeniem społecznym - działania podmiotów ekonomii społecznej w celu integracji zawodowej i społecznej - możliwość objęcia indywidualnym planem reintegracyjnym mającym na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych.
Osoby z	Ponad 1.6 mln osób – leczyło się w	GUS - Zdrowie i	- jedna z kategorii osób, które na

¹ GUS 2020, Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r.

<p>zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego</p>	<p>warunkach ambulatoryjnych w ciągu 2017 r. w poradniach dla osób z zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu i innych substancji</p>	<p>ochrona zdrowia w 2018 r.</p>	<p>potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznawana jest za zagrożoną wykluczeniem społecznym - działania podmiotów ekonomii społecznej w celu integracji zawodowej i społecznej - możliwość objęcia indywidualnym planem reintegracyjnym mającym na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych.</p>
<p>Osoby opuszczające zakłady karne oraz pełnoletnie osoby opuszczające zakłady poprawcze;</p>	<p>80 tys. osób co roku opuszcza zakłady karne</p>	<p>NIK 2019 – Pomoc społeczna świadczona osobom opuszczającym zakłady karne https://www.nik.gov.pl/plik/id,21532,vp,24180.pdf</p>	<p>- jedna z kategorii osób, które na potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznawana jest za zagrożoną wykluczeniem społecznym - działania podmiotów ekonomii społecznej w celu integracji zawodowej i społecznej - możliwość objęcia indywidualnym planem reintegracyjnym mającym na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych.</p>
<p>Osoby starsze w rozumieniu ustawy o osobach starszych (osoba, która ukończyła 60. rok życia)</p>	<p>W 2018 r. liczba mieszkańców w wieku 60 lat i więcej wyniosła 9508,4 tys. osób</p>	<p>GUS -Sytuacja osób starszych w Polsce w 2018 r., Warszawa, Białystok 2020 r.</p>	<p>- jedna z kategorii osób, które na potrzeby regulacji statusu przedsiębiorstwa społecznego uznawana jest za zagrożoną wykluczeniem społecznym - działania podmiotów ekonomii społecznej w celu integracji zawodowej i społecznej - możliwość objęcia indywidualnym planem reintegracyjnym mającym na celu wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych.</p>
<p>Organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z wyjątkiem: partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych i fundacji utworzonych przez partie polityczne oraz</p>	<p>88,1 tys. (26,8 tys. organizacji prowadzących odpłatną działalność statutową lub działalność gospodarczą),</p>	<p>GUS – Sektor non-profit w 2018 r.</p>	<p>Stanowi podmiot ekonomii społecznej w rozumieniu ustawy. Możliwość uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego w przypadku spełnienia kryteriów ustawowych. Posiadanie statusu przedsiębiorstwa społecznego wiąże się z koniecznością spełnienia przesłanek warunkujących uzyskanie tego statusu, w tym partycypacyjną strukturą zarządzania, realizacją funkcji społecznych, spełnieniem wymagań dotyczących liczby zatrudnionych pracowników, obowiązkiem przygotowywania indywidualnych planów reintegracyjnych. Daje także możliwością korzystania ze wsparcia finansowego na utworzenie stanowisk pracy, subsydiów zatrudnieniowych,</p>

podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt. 1, 2 i 4 tej ustawy. W liczbie organizacji uwzględnione są koła gospodyń wiejskich.			zwolnień podatkowych. Nakłada także obowiązek sprawozdawczy i kontrolny, zakaz redystrybucji zysku.
Spółdzielnie pracy	0,5 tys.	GUS 2018 – Spółdzielczość sprzyjająca włączeniu społecznemu i zawodowemu	Stanowi podmiot ekonomii społecznej w rozumieniu ustawy. Możliwość uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego w przypadku spełnienia kryteriów ustawowych. Posiadanie statusu przedsiębiorstwa społecznego wiąże się z koniecznością spełnienia przesłanek warunkujących uzyskanie tego statusu, w tym partycypacyjną strukturą zarządzania, realizacją funkcji społecznych, spełnieniem wymagań dotyczących liczby zatrudnionych pracowników, obowiązkiem przygotowywania indywidualnych planów reintegracyjnych. Daje także możliwością korzystania ze wsparcia finansowego na utworzenie stanowisk pracy, subsydiów zatrudnieniowych, zwolnień podatkowych. Nakłada także obowiązek sprawozdawczy i kontrolny, zakaz redystrybucji zysku.
Jednostki reintegracyjne przygotowujące do aktywności zawodowej i społecznej: warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowej działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym	Liczba aktywnych jednostek reintegracyjnych ogółem 1 266 w tym: - 718 warsztatów terapii zajęciowej (WTZ), - 116 zakładów aktywności zawodowej (ZAZ), - 186 centrów integracji społecznej (CIS), - 246 klubów integracji społecznej (KIS), 402 jednostek założonych przez jednostki samorządu terytorialnego.	GUS - Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej w 2018 r.;	Stanowi podmiot ekonomii społecznej w rozumieniu ustawy. Możliwość uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego przez podmiot prowadzący jednostkę reintegracyjną w przypadku spełnienia kryteriów ustawowych. Posiadanie statusu przedsiębiorstwa społecznego wiąże się z koniecznością spełnienia przesłanek warunkujących uzyskanie tego statusu, w tym partycypacyjną strukturą zarządzania, realizacją funkcji społecznych, spełnieniem wymagań dotyczących liczby zatrudnionych pracowników, obowiązkiem przygotowywania indywidualnych planów reintegracyjnych. Daje także możliwością korzystania ze wsparcia finansowego na utworzenie stanowisk pracy, subsydiów zatrudnieniowych, zwolnień podatkowych. Nakłada także obowiązek sprawozdawczy i kontrolny, zakaz redystrybucji zysku.
Spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych	0,1 tys.	GUS 2018 – Spółdzielczość sprzyjająca włączeniu	Stanowi podmiot ekonomii społecznej w rozumieniu ustawy. Możliwość uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego w przypadku spełnienia

działające na podstawie ustawy z dnia 16 września 1982 - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2020 r. poz. 275, z późn. zm.)		społecznemu i zawodowemu	kryteriów ustawowych. Posiadanie statusu przedsiębiorstwa społecznego wiąże się z koniecznością spełnienia przesłanek warunkujących uzyskanie tego statusu, w tym partycypacyjną strukturą zarządzania, realizacją funkcji społecznych, spełnieniem wymagań dotyczących liczby zatrudnionych pracowników, obowiązkiem przygotowywania indywidualnych planów reintegracyjnych. Daje także możliwością korzystania ze wsparcia finansowego na utworzenie stanowisk pracy, subsydiów zatrudnieniowych, zwolnień podatkowych. Nakłada także obowiązek sprawozdawczy i kontrolny, zakaz redystrybucji zysku
Spółdzielnie socjalne	1547 (spółdzielnie socjalne zarejestrowane w KRS niewykreślone i nie będące w likwidacji)	KRS 2019 r.	Stanowi podmiot ekonomii społecznej w rozumieniu ustawy. Możliwość uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego w przypadku spełnienia kryteriów ustawowych. Posiadanie statusu przedsiębiorstwa społecznego wiąże się z koniecznością spełnienia przesłanek warunkujących uzyskanie tego statusu, w tym partycypacyjną strukturą zarządzania, realizacją funkcji społecznych, spełnieniem wymagań dotyczących liczby zatrudnionych pracowników, obowiązkiem przygotowywania indywidualnych planów reintegracyjnych. Daje także możliwością korzystania ze wsparcia finansowego na utworzenie stanowisk pracy, subsydiów zatrudnieniowych, zwolnień podatkowych. Nakłada także obowiązek sprawozdawczy i kontrolny, zakaz redystrybucji zysku.
Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego	1	Dane administracyjne	Koordynuje działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej: - prowadzi na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej elektroniczny wykaz przedsiębiorstw społecznych - określa kierunki rozwoju ekonomii społecznej - opracowuje, realizuje i monitoruje program na rzecz rozwoju ekonomii społecznej - koordynuje działania organów administracji rządowej w zakresie ekonomii społecznej - prowadzi działania z zakresu promocji ekonomii społecznej - przyznaje akredytację podmiotom udzielającym wsparcia podmiotom ekonomii społecznej oraz określa warunki i tryb przyznawania

			<p>akredytacji ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzi wykaz podmiotów akredytowanych - monitoruje funkcjonowanie sektora ekonomii społecznej we współpracy z Prezesem GUS - może opracować resortowe i rządowe programy na rzecz ekonomii społecznej - powołuje Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej – organ opiniodawczo-doradczy; - zapewnia obsługę administracyjno-biurową Komitetu
Minister właściwy do spraw pracy			Przekazuje środki Funduszu Pracy na finansowanie rządowych lub resortowych programów na rzecz rozwoju ekonomii społecznej
Wojewodowie (Wydziały Polityki Społecznej)	16	Dane administracyjne	<ul style="list-style-type: none"> - wydaje decyzje o uzyskaniu i utracie statusu przedsiębiorstwa społecznego - zapewnienia nadzór nad działalnością i spełnianiem wymogów przedsiębiorstwa społecznego - weryfikuje poprawność i kompletności danych zawartych w sprawozdaniach merytorycznych składanych przez przedsiębiorstwa społeczne oraz przedstawia corocznie ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego sprawozdanie zbiorcze z tych informacji, - akceptuje wniosek przedsiębiorstwa społecznego dot. kontynuacji realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego powyżej 36 miesięcy,
Marszałkowie województw (Regionalne Ośrodki Pomocy Społecznej)	16	Dane administracyjne	<p>Koordynuje w województwie działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, - opracowuje, realizuje i monitoruje regionalny program na rzecz rozwoju ekonomii społecznej zgodny ze strategią wojewódzką w zakresie polityki społecznej, - konsultuje programy oraz inne dokumenty w zakresie ekonomii społecznej, - koordynuje i monitoruje działania w zakresie usług społecznych w województwie, w tym działania zmierzające do zapewnienia równego dostępu do tych usług; - monitoruje działania podmiotów ekonomii społecznej w województwie, - zapewnia realizację zadania

			publicznego polegającego na świadczeniu na rzecz podmiotów ekonomii społecznej usług wsparcia oraz na rzecz przedsiębiorstw społecznych, usług w zakresie zapewniania osobom zagrożonym wkluczeniem społecznym indywidualnego wsparcia w celu reintegracji zawodowej i społecznej, w szczególności poprzez sfinansowanie kosztów specjalisty ds. reintegracji, - zleca podmiotowi akredytowanemu przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego zadanie wsparcia podmiotów ekonomii społecznej, finansowane z budżetu samorządu województwa oraz z budżetu środków europejskich
Jednostki samorządu terytorialnego	Gminy – 2478, powiaty - 380 Według stanu na 1 stycznia 2020 r. liczba gmin wynosi 2.477, w tym 66 miast na prawach powiatu, a powiatów 314.	Dane administracyjne	- opracowują diagnozę sytuacji społecznej, w tym potencjału podmiotów ekonomii społecznej w zakresie realizacji usług społecznych; określają zadania publiczne i usługi społeczne zlecane w nowych trybach.
Podmioty akredytowane do udzielania wsparcia podmiotom ekonomii społecznej	61	Dane własne MRiPS	- udzielanie wsparcia podmiotom ekonomii społecznej w zakresie: animacji, tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności przedsiębiorstw społecznych oraz podejmowania przez te podmioty działań reintegracyjnych, odpłatnej działalności pożytku publicznego lub działalności gospodarczej, wzmocnienia potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego, - możliwość pozyskiwania finansowania zadań w zakresie wsparcia podmiotów ekonomii społecznej z budżetu samorządu województwa oraz z budżetu środków europejskich.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Prace nad projektem założeń ustawy o ekonomii społecznej rozpoczęły się w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2016 r., w partycypacyjnej formule, z udziałem interesariuszy, z aktywnym udziałem Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej (KKRES), który pozytywnie zaopiniował zarówno projekt założeń (2017 r.), jak i następnie przygotowany na tej podstawie pierwszy projekt samej ustawy (2018 r.) – rekomendując go do dalszych prac w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Na przełomie czerwca i lipca 2020 r. odbyły się zainicjowane przez Pełnomocnika ds. ESiS 4 debaty z przedstawicielami nauki i środowiska ekonomii społecznej dot. rozwiązań projektowanej ustawy.

Projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.). Projekt będzie podlegał konsultacjom publicznym i międzyresortowym. Przebieg i efekty procesu konsultacji zostaną ujęte w raporcie podsumowującym. Projekt będzie konsultowany z organizacjami reprezentatywnymi w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.). Podstawa prawna prowadzenia konsultacji – art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z

składka zdrowotna												
Budżet Państwa – cz. 44 – Zabezpieczenie społeczne	9,62	2,42	4,19	5,95	6,43	6,94	7,51	8,12	8,79	9,52	10,32	79,84
Saldo ogółem	-39,38	0,30	9,87	25,15	29,27	33,77	38,67	44,01	49,83	56,18	63,10	310,77
ZUS	0,00	26,86	40,29	60,44	65,88	71,81	78,27	85,31	92,99	101,37	110,49	733,72
FP	-21,72	-13,13	-9,69	-4,53	-3,14	-1,62	0,03	1,83	3,80	5,94	8,27	-33,97
FS	0,00	1,26	1,89	2,84	3,09	3,37	3,67	4,00	4,36	4,76	5,19	34,43
FGŚP	0,00	0,09	0,13	0,20	0,21	0,23	0,25	0,28	0,30	0,33	0,36	2,37
NFZ	0,00	2,64	3,96	5,94	6,47	7,06	7,69	8,38	9,14	9,96	10,86	72,09
PFRON	-17,08	-25,62	-38,43	-57,65	-62,84	-68,50	-74,66	-81,37	-88,70	-96,69	-105,39	-716,93
Budżet Państwa	-0,46	5,55	7,75	11,97	13,10	14,34	15,70	17,17	18,77	20,53	22,44	146,85
JST	-0,11	2,65	3,97	5,96	6,49	7,08	7,71	8,41	9,16	9,99	10,89	72,20

Źródła finansowania	<p><u>Finansowanie wydatków:</u></p> <p>- wydatki budżetu państwa będą finansowane w części 44 – Zabezpieczenie społeczne. Obejmują koszt funkcjonowania Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, koszty procesu weryfikowania warunków i trybu przynawania i utraty akredytacji</p> <p>Wszelkie pozostałe finansowanie będzie się odbywać w ramach limitów wydatków poszczególnych jednostek sektora finansów bez konieczności angażowania dodatkowych środków ponad środki ujęte w ustawie budżetowej, a co za tym idzie nie będą stanowiły podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki na ten cel z budżetu państwa.</p> <p>Ze środków publicznych finansowane będą analogiczne rozwiązania adresowane obecnie do spółdzielni socjalnych. Wsparcie finansowane z FP oraz PFRON będzie miało charakter fakultatywny i będzie mogło zostać udzielone tylko w ramach limitu środków jakimi obecnie dysponują Powiatowe Urzędy Pracy.</p> <p>- zadania urzędów wojewódzkich związane z wydawaniem decyzji o uzyskaniu i pozbawieniu statusu PS, zapewnieniem nadzoru nad działalnością PS itd. będą finansowane w ramach dotychczas posiadanych środków z budżetu państwa w zakresie części 85 – Województwa</p> <p>- zadania JST nie są nowe, stanowią one zadanie o, którym mowa w art. 21 pkt 4a ustawy o pomocy społecznej. Zadaniem JST będzie również opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, w tym potencjału podmiotów ekonomii społecznej w zakresie realizacji usług społecznych i określenie zadań publicznych i usług społecznych zleczanych w nowych trybach. Zadanie to będzie realizowane przez JST w ramach już realizowanych obowiązków. Zadania związane z realizacją postanowień ww. przepisów finansowane będą w ramach środków posiadanych przez JST. Jednocześnie oczekuje się wpływu do JST środków z PIT oraz opłaty skarbowej.</p>
	<p>Saldo wpływu ustawy na sektor finansów publicznych jest zdecydowanie korzystne. Przewidywane dochody znacznie przewyższają wydatki sektora finansów publicznych.</p> <p>Wyliczenia oparto na następujących danych i założeniach:</p> <p><u>Liczba nowych PS</u></p> <p>Za punkt wyjściowy przyjęto liczbę przedsiębiorstw społecznych z listy PS prowadzonej przez MRiPS. Są to podmioty zweryfikowane i wspierane przez OWES. Na koniec 2019 r. było ich 1153. Od momentu utworzenia listy przedsiębiorstw społecznych przyrost liczby PS wyniósł 40%. Jednak uznano, że od momentu powstania listy w 2018 r., upłynął zbyt krótki czas aby móc prognozować wzrost liczby PS w długoterminowej perspektywie. Uznano za bardziej zasadne przyjęcie dynamiki wzrostu liczby PS w oparciu o wzrost liczby spółdzielni socjalnych w latach 2009 – 2019. Żeby stworzyć spółdzielnię socjalną trzeba spełnić podobne wymogi, jakie są potrzebne do nabycia statusu PS. Obecne uprawnienia spółdzielni socjalnych najbardziej przypominają te, które będą ofertowane PS i będą one podobną zachętą do rozwoju i tworzenia nowych PS. Dynamika powstawania spółdzielni socjalnych powinna w związku z tym najlepiej odzwierciedlać prognozowany przyrost liczby PS. Przez pierwsze 4 lata przyjęto dynamiczny przyrost liczby nowych PS. Jest to zjawisko często obserwowane, przy tworzeniu nowych podmiotów i nadawaniu im uprawnień. Analogicznie do średniego przyrostu liczby spółdzielni socjalnych przyjęto 50% przyrost liczby PS w perspektywie 4 lat. Przez kolejne 6 lat zakładany jest okres stabilizacji wzrostu, dlatego przyjęto wzrost 9%, czyli średni wzrost liczby spółdzielni socjalnych z ostatnich 6 lat.</p> <p><u>Liczba nowych miejsc pracy</u></p> <p>Jeżeli każde przedsiębiorstwo społeczne zatrudni minimum 3 osoby co najmniej na ½ etatu oznacza to w perspektywie 10-letniej powstanie ponad 10 tys. nowych miejsc pracy. Poniższa tabela przedstawia</p>
Dodatkowe informacje. w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	

prognozowany skumulowany wzrost liczby nowych PS oraz skumulowany wzrost liczby miejsc pracy w perspektywie 10-letniej. W pierwszym roku zakładamy, że status przedsiębiorstwa społecznego uzyskają już istniejące podmioty, które spełniają kryteria PS, dlatego nie będą musiały zatrudniać nowych pracowników.

ROK	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
liczba nowych podmiotów	1150	1725	2587	3881	4230	4611	5026	5478	5971	6509	7095
liczba nowych miejsc pracy	0	2587	3880	5821	6345	6916	7539	8217	8956	9763	10642

Wydatki

- przewiduje się zmniejszenie wydatków Funduszu Pracy ze względu na zmniejszenie wydatków z tytułu zasiłków dla bezrobotnych (w tym składka na ubezpieczenie zdrowotne). Zmniejszenie wydatków zostało przedstawione w tabeli w części dotyczącej wydatków z minusem.

Zmniejszenie wydatków na zasiłki dla bezrobotnych zostało wyliczone poprzez pomnożenie rocznego zasiłku przez minimalną liczbę zatrudnionych osób oraz spodziewaną liczbę nowych PS w perspektywie 10 – letniej. Uwzględniono również fakt, że 17% osób bezrobotnych pobiera zasiłki dla bezrobotnych. Przyjęto również, że w związku z tym, że 22% osób w PS stanowią osoby niepełnosprawne, osoby bezrobotne będą stanowiły 78% (zasiłek rocznie na osobę. minimum 3 osoby w PS x 78% x 17,6% x liczba nowych PS)

Zatrudnienie osób bezrobotnych oznacza również zmniejszenie wydatków na składki zdrowotne za osoby bezrobotne podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne jest kwota odpowiadająca wysokości pobieranego zasiłku dla bezrobotnych. Obecnie jest to kwota 942,30 zł miesięcznie. Składka wynosi 9% podstawy wymiaru. W związku z tym policzono roczny koszt składki na osobę i pomnożono przez minimalną liczbę nowo zatrudnionych osób w PS (równocześnie oznacza to zmniejszenie przychodów NFZ).

- zmniejszą się również w związku z tym wydatki budżetu państwa, z którego opłacane są składki na ubezpieczenie zdrowotne w przypadku niepobierania przez bezrobotnego zasiłku. Wtedy składka liczona jest od kwoty odpowiadającej wysokości zasiłku dla bezrobotnych, o której mowa w art. 72 wysokość zasiłku dla bezrobotnych ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (równocześnie oznacza to zmniejszenie przychodów NFZ).

- wydatki budżetu państwa finansowane w części 44 – Zabezpieczenie społeczne. Obejmują koszt funkcjonowania Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej został wyliczony w oparciu o plan finansowy na rok 2017 MRiPS w zakresie obsługi Rady Działalności Pożytku Publicznego w wysokości 72 tys. rocznie. Wydatki obejmą m.in. zwrot za delegacje członków Krajowego Komitetu na posiedzenia plenarne i posiedzenia zespołów, opracowanie ekspertyz, wynajem sal materiały na spotkania. Koszty te będą ponoszone od 2023 r. po zakończeniu projektów PO WER., w ramach których zapewnione jest finansowanie ww. kosztów.

- koszty procesu weryfikowania warunków i trybu przynawania i utraty akredytacji oparto na kosztach zaplanowanych na te działania w ramach projektu Zintegrowany system zapewnienia wysokiej jakości usług Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej. Koszty te będą ponoszone od 2024 r. po zakończeniu projektu i wyniosą łącznie 605 tys. zł:

- wydatki na zapewnienie obsługi i nadzoru systemu akredytacji obejmą stworzenie generatora wniosków o akredytację, modyfikacje i aktualizacje (45 tys. rocznie) oraz przeprowadzenie działań weryfikacyjnych np. audytów akredytacyjnych (42 rocznie x 11 tys. = 462 tys. zł)
- koszt prowadzenia procesu weryfikowania warunków i trybu przynawania i utraty akredytacji (bez kosztów wynagrodzeń) rocznie wyniesie 98 tys. (70 monitoringów – 1400 zł koszt jednostkowy monitoringu)

- projekt przewiduje, że tworzenie i funkcjonowanie przedsiębiorstwa społecznego może zostać wsparte ze środków publicznych z Funduszu Pracy (FP). na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. lub ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (w niektórych przypadkach obejmie również inne PES). Jedyną zmianą może dotyczyć przeznaczenia dostępnych środków ze względu na wzrost liczby podmiotów, którym wsparcie będzie przysługiwało. Wsparcie będzie mogło być jednak udzielone ograniczonej liczbie podmiotów i tylko do momentu wyczerpania środków w ramach wydzielonych

funduszy. W ramach limitu wydatków PFRON będzie możliwe również dofinansowanie w wysokości do 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych na cele związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych (art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.) oraz zwrot kosztów modernizacji obiektów i pomieszczeń, transportowych, administracyjnych wynikających z dodatkowych kosztów wynikających z zatrudnienia osoby niepełnosprawnej (art. 32 ust. 1 pkt 2) (szczegółowe wyliczenia w załączniku nr 1)

Zgodnie ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych uprawnienia te obecnie przysługują zakładom pracy chronionej (ZPCH). Należy zaznaczyć, że 85% spółdzielni niewidomych i inwalidów będących podmiotami ekonomii społecznej posiada status ZPCH. Tak więc liczba nowo uprawnionych będzie nieznaczną (szczegółowe wyliczenia w załączniku nr 2).

W związku ze zmianą przepisów liczba sprzedających w rozumieniu art. 22 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zwiększy się o podmioty posiadające status przedsiębiorstwa społecznego zatrudniające co najmniej 10 pracowników oraz zakłady aktywności zawodowej. Spowoduje to, że w przypadku zakupu produkcji lub usług wytworzonych lub świadczonych przez ww. podmioty możliwe będzie obniżenie wpłat na PFRON. Zakres podmiotowy uprawnienia ulegnie jednak tylko nieznacznemu zwiększeniu. Jak wynika z danych MRiPS średnie zatrudnienie w ZAZ-ach wskazuje, że potencjalnie wszystkie były już uprawnione do bycia sprzedającym w myśl dotychczasowych przepisów. Zmiana może dotyczyć jednostkowych przypadków. (szczegółowe wyliczenia w załączniku nr 3).

- nie przewiduje się, że objęcie zwolnieniem od podatku dochodowego od osób prawnych w części przeznaczonej na realizację programu reintegracyjnego przedsiębiorstw społecznych przyniesie znaczące obniżenie wpływów do budżetu państwa i budżetów JST, z uwagi na obecnie obowiązujące już zwolnienie podatkowe dla spółdzielni socjalnych. Podmiotowy zakres uprawnienia w znacznej części będzie się pokrywał (szczegółowe wyliczenia w załączniku nr 4)

- Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może opracować resortowe lub rządowe programy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej oraz finansowo wspiera te programy. Zgodnie z ustawą w ramach programu finansowane będą w szczególności działania wspierające rozwój ekonomii społecznej, tworzenie i rozwój przedsiębiorstw społecznych, zatrudnienie w przedsiębiorstwach społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, podnoszenie wiedzy, kompetencji i kwalifikacji osób zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej, budowania wspólnych przedsięwzięć przedsiębiorstw społecznych oraz podmiotów ekonomii społecznej na rzecz rozwoju ich potencjału oraz rozwoju lokalnego, realizację usług społecznych.

- Minister właściwy do spraw pracy może przekazywać środki Funduszu Pracy na finansowanie resortowe lub rządowe programy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. Rozwiązanie to ma charakter fakultatywny. Środki Funduszu Pracy przeznaczone na finansowanie tych programów, przekazywane będą w wysokości nie wyższej niż 20 mln zł rocznie

Dochody

Zmiany przepisów będą miały korzystny wpływ na rynek pracy, co przełoży się na ograniczenie wydatków oraz zwiększenie dochodów sektora finansów publicznych.

Zwiększenie zatrudnienia oznacza zmniejszanie się wydatków na zasiłki okresowe z pomocy społecznej przyznawane z powodu bezrobocia oraz zmniejszenie wydatków na zasiłki dla bezrobotnych z FP. Równocześnie wzrost liczby pracujących oznacza wzrost dochodów budżetu państwa z opłaconych podatków PIT jak również przychodów funduszu ubezpieczeń zdrowotnych i społecznych. Powyższe mierzalne korzyści stanowią element tzw. społecznej wartości dodanej, generowanej poprzez działalność przedsiębiorstw społecznych, rozumianej jako „dodatkowy zysk stanowiący pozytywny rezultat (dla ludzi, środowiska, wspólnoty lub lokalnej gospodarki) wytworzony przez organizację w trakcie tworzenia produktów lub dostarczania usług, za które klient czy odbiorca płaci”. Pomiar społecznej wartości dodanej poza ww. mierzalnymi korzyściami zawiera w sobie również szereg korzyści niemierzalnych, obejmujących wzrost poczucia przynależności społecznej i satysfakcji oraz poprawę sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich rodzin

Przychody ze składek na ubezpieczenie społeczne do ZUS, Funduszu Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Narodowego Funduszu Zdrowia oraz PIT.

Wpływy z tytułu zatrudnienia wyliczono dla minimalnego wynagrodzenia 2800 zł, mnożąc wysokość składki na osobę przez minimum 1,5 etatu w PS oraz liczba nowych PS.

Z Funduszu Pracy wyodrębniono Fundusz Solidarnościowy.

Zatrudnienie osób bezrobotnych oznacza również zmniejszenie przychodów NFZ z tytułu obowiązkowej składki zdrowotnej dla osób bezrobotnych. Podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne jest kwota odpowiadająca wysokości pobieranego zasiłku dla bezrobotnych, a w przypadku niepobierania przez

bezrobotnego zasiłku kwota odpowiadająca wysokości zasiłku dla bezrobotnych, o której mowa w art. 72 wysokość zasiłku dla bezrobotnych ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Obecnie jest to kwota 942,30 zł miesięcznie. Składka wynosi 9% podstawy wymiaru. W związku z tym policzono roczny koszt składki na osobę i przemnożono przez minimalną liczbę nowo zatrudnionych osób w PS. Zmniejszenie przychodów NFZ jest równocześnie zmniejszeniem wydatków Funduszu Pracy oraz Budżetu Państwa.

Saldo wpływów z tytułu składki zdrowotnej jest dodatnie, wpływy do NFZ z tytułu zatrudnienia osób bezrobotnych będą wyższe niż potencjalne ograniczenie wpływów z tego samego tytułu.

Dochody BP
Dochody budżetu państwa stanowią wpływy z podatku PIT, policzono je dla minimalnego wynagrodzenia, mnożąc roczne zaliczki na podatek przez minimalną liczbę etatów czyli 1,5 oraz przez liczbę nowych PS.

Dochody JST
50% wpływów z podatku PIT będzie wpływać do JST zostały one policzone analogicznie do wpływów z podatku do budżetu państwa.

Budżet JST zasili również opłata skarbową: za wydanie decyzji o nadaniu statusu PS, zgodnie z ustawą o opłacie skarbowej przyjęto stawkę 10 zł od czynności urzędowej

W przedstawianiu poszczególnych informacji w OSR powoływano się na lata 2016, 2017 i 2018 ze względu na fakt, że były to ostatnie opracowane i dostępne dane dotyczące przedmiotowej tematyki.

Projektowana ustawa jest neutralna wobec tzw. Sprawiedliwej Transformacji.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki

Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln . ceny stałe z 2021 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-. małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	-	38,26	57,38	86,08	93,82	157,36	1 044,92 mln zł
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	- zwiększenie poziomu współpracy przedsiębiorstw na poziomie lokalnym.						
	sektor mikro-. małych i średnich przedsiębiorstw	- zwiększenie poziomu współpracy przedsiębiorstw na poziomie lokalnym.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	- dywersyfikacja źródeł dochodów gospodarstw domowych.						
Niemierzalne	gospodarstwa domowe	- wzrost stabilności finansowej gospodarstw domowych osób, które będą miały możliwość podjęcia zatrudnienia w przedsiębiorstwach społecznych						
	społeczności lokalne	- zmniejszenie skali zagrożenia wykluczeniem społecznym w społecznościach lokalnych. - zwiększenie dostępności i podnoszenie jakości usług społecznych w ramach społeczności lokalnych. - rozwój kapitału społecznego przez zwiększenie integracji społeczności lokalnych. - angażowanie wspólnoty lokalnej w rozwój przedsiębiorczości.						
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Poprawa sytuacji finansowej gospodarstw domowych wynika z podjęcia zatrudnienia osób z grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym w PS. Zgodnie z wcześniejszymi założeniami przyjęto, że każde przedsiębiorstwo społeczne zatrudni minimum 3 osoby co najmniej na 1/2 etatu. Wpływy do budżetu gospodarstw domowych przyjęto na poziomie minimalnego wynagrodzenia netto na 2021 r. Odjęto natomiast wpływy z zasiłku dla bezrobotnych, przy wcześniejszych założeniach, że 78% osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zatrudnionych w PS stanowią osoby bezrobotne oraz 17,6% z nich pobiera zasiłek dla bezrobotnych.							

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☒ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczacji.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz:

Zaproponowane rozwiązania nakładają szereg obowiązków zarówno na przyszłe przedsiębiorstwa społeczne, jak i organy administracji publicznej.

Podmiot aplikujący o nadanie statusu przedsiębiorstwa społecznego (PS) na etapie formalnej rejestracji zobowiązany jest dostarczyć dokumenty pozwalające ocenić przesłanki nabycia tego statusu oraz dokumenty o nie zaleganiu z daninami publiczno-prawnymi. PS zobligowane będzie do zgłaszania marszałkowi województwa zmian powodujących zaprzestanie spełniania wymagań posiadania statusu. Na PS ciąży obowiązek poddawania się czynnościom kontrolnym realizowanym przez wojewodę, w zakresie przesłanek dot. statusu oraz organów jst. PS zobowiązane jest przedstawiać sprawozdanie merytoryczne organowi nadzoru (co roku) oraz organom jst w zakresie realizowanych umów.

Obowiązek sprawozdawczy dotyczy także JST oraz organów administracji rządowej, w tym przekazywania Sejmowi i Senatowi RP przez Radę Ministrów sprawozdania z wykonania ustawy po upływie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy. Usprawnieniu procesu sprawozdawczego służyć będzie wprowadzenie obowiązku składania sprawozdania w formie elektronicznej. Warunek ten dotyczyć będzie zarówno PS, wojewodów przekazujących zbiorcze informacje ministrowi do spraw zabezpieczenia społecznego.

Do zadań wojewody należy nadzór nad PS, prowadzenie postępowań w zakresie nadawania i utraty statusu PS, przeprowadzanie kontroli w PS, wydawaniem PS zaświadczeń potwierdzających spełnianie przesłanek wynikających z PZP.

Do zadań samorządu województwa, realizowanych przy pomocy ROPS, należy koordynacja w województwie działań na rzecz rozwoju ES, w szczególności: opracowywanie, realizacja i monitoring regionalny program na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, konsultacja programów i dokumentów dot. ES. Do zadań marszałka województwa należy utworzenie Regionalnego Komitetu Rozwoju ES oraz powoływanie i odwoływanie jego członków, zapewnienie dostępu do usług wsparcia PES, prowadzenie postępowań związanych z czasowym zawieszeniem obowiązku utrzymania minimalnego poziomu zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społ., przedłużeniem realizacji planu reintegracyjnego.

Organy jednostek samorządu terytorialnego wykonywać będą dodatkowe zadania związane z nowymi trybami zlecenia usług lub zadań realizowanych w formule partnerstw publiczno-społecznych w celu wspólnej realizacji usług społecznych.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego prowadzić będzie elektroniczny wykaz przedsiębiorstw społecznych. Zobowiązany jest także do określenia formatu sprawozdawczości (w drodze rozporządzenia), określenia ramowego wzoru oferty umowy i sprawozdania w przypadku zlecenia zadań publicznych (w drodze rozporządzenia)

Do zadań ministra należeć będzie także opracowanie, realizacja i monitorowanie programów na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. Istotnym zadaniem ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego będzie także przyznawanie akredytacji podmiotów świadczącym usługi wsparcia PES.

9. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie ustawy będzie miało wpływ na rynek pracy. Zakłada się zwiększenie liczby miejsc pracy w nowopowstałych przedsiębiorstwach społecznych. w tym przyrost miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przełoży się to na ograniczenie wydatków oraz zwiększenie dochodów sektora finansów publicznych wynikających m.in. ze:

- zmniejszenia wydatków na zasiłki dla bezrobotnych z Funduszu Pracy.
- wzrostu dochodów budżetu państwa z opłaconych podatków PIT.

wzrostu dochodów funduszu ubezpieczeń zdrowotnych i społecznych.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☒ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
---	--	---

Omówienie wpływu	Działalność ukierunkowana na integrację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Tworzenie miejsc pracy i aktywizację lokalnych społeczności wpłynie na zwiększenie poziomu kapitału społecznego. Podmioty ekonomii społecznej mogą także dostarczać usługi społeczne. Prognozuje się, iż proponowane zmiany ustawowe zwiększą liczbę i trwałość podmiotów ekonomii społecznej, zwłaszcza przedsiębiorstw społecznych, przez szereg realizowanych przez nie funkcji i zadań, a także fakt silnego zakorzenienia działalności w środowisku lokalnym, wpłynie pozytywnie na rozwój lokalny i regionalny
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
<p>Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego powoła członków Krajowego Komitetu pierwszej kadencji w terminie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy. Marszałek województwa powoła członków Regionalnego Komitetu pierwszej kadencji w terminie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy. Podmioty ekonomii społecznej, które uzyskały status przedsiębiorstwa społecznego na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego, zachowują ten status na potrzeby realizowanych projektów w obszarze rynku pracy w ramach PO WER i RPO współfinansowanych ze środków EFS do zakończenia perspektywy finansowej 2014-2020. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia z wyjątkiem z wyjątkiem art. 64 i art. 67 pkt 1, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.</p>	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
<p>Realizacja ustawy będzie monitorowana. Rada Ministrów przedstawi Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej informację na temat realizacji ustawy po upływie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy w terminie do dnia 30 listopada roku następnego.</p> <p>Sprawozdanie z realizacji ustawy zostanie przygotowane na podstawie informacji uzyskanych od organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego.</p>	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Załączniki 1-4 Szczegółowe wyliczenia dotyczące instrumentów wsparcia	

Załącznik nr 1

W poniższej tabeli przedstawiono wewnętrzną dynamikę wydatków FP i PFRON w ramach limitów planów finansowych odpowiednio FP i PFRON. W oparciu o dane Departamentu Funduszy MRPiPS oraz PFRON z 6 ostatnich lat (2014 – 2019), wyliczono średnie wydatki na finansowanie wsparcie dla spółdzielni socjalnych. Średnie roczne wydatki FP wyniosły 2 317 tys. zł natomiast PFRON 251 tys., dzieląc te wartości przez liczbę aktywnych spółdzielni socjalnych w 2019 r. czyli 1547 uzyskano wartość wydatków przypadającą na 1 podmiot.

Liczba przedsiębiorstw społecznych w 2019 r. wyniosła 1150. Wzrost liczby PS w perspektywie 10-letniej oparto o wzrost liczby spółdzielni socjalnych w latach 2009 – 2019. Żeby stworzyć spółdzielnię socjalną trzeba spełnić takie same wymagania jakie są potrzebne do nabycia statusu PS. Obecne uprawnienia spółdzielni socjalnych najbardziej przypominają te, które będą ofertowane PS i będą one podobną zachętą do rozwoju i tworzenia nowych PS. Dynamika powstawania spółdzielni socjalnych powinna w związku z tym najlepiej odzwierciedlać prognozowany przyrost liczby PS. Przez pierwsze 4 lata przyjęto dynamiczny przyrost liczby nowych PS. Jest to zjawisko często obserwowane, przy tworzeniu nowych podmiotów i nadawaniu im uprawnień. Analogicznie do średniego przyrostu liczby spółdzielni socjalnych przyjęto 50% przyrost liczby PS w perspektywie 4 lat. Przez kolejne 6 lat zakładany jest okres stabilizacji wzrostu, dlatego przyjęto wzrost 9%, czyli średni wzrost liczby spółdzielni socjalnych z ostatnich 6 lat.

Rok	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Liczba uprawnionych podmiotów	1150	1725	2587	3881	4230	4611	5026	5478	5971	6509	7095
Dynamika wydatków z FP w mln zł	1,72	2,58	3,87	5,81	6,34	6,91	7,53	8,21	8,94	9,75	10,63
Dynamika wydatków z PFRON w mln zł	0,19	0,28	0,42	0,63	0,69	0,75	0,82	0,89	0,97	1,06	1,15

Załącznik nr 2

Dofinansowanie w wysokości do 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych na cele związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych (art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.) oraz zwrot kosztów modernizacji obiektów i pomieszczeń, transportowych, administracyjnych wynikających z dodatkowych kosztów wynikających z zatrudnienia osoby niepełnosprawnej (art. 32 ust. 1 pkt 2) dla przedsiębiorstw społecznych obliczono na podstawie dotychczasowego wykorzystania tych instrumentów przez ZPCH.

Średnia kwota wydatków z lat 2014-2017 przypadająca na jeden ZPCH w związku z art. art. 32 ust. 1 pkt 1 wyniosła 17,78 tys. zł, z uprawnienia skorzystało 8% ZPCH. Średnia kwota wydatków w związku z art. art. 32 ust. 1 pkt 2 wyniosła 37,29 tys. zł, z uprawnienia skorzystało 14% ZPCH.

Przyrost liczby przedsiębiorstw objętych nowym przepisem w perspektywie 10-letniej oparto o wzrost liczby spółdzielni socjalnych w latach 2009 – 2019, zgodnie z wcześniejszym uzasadnieniem.

Liczbę tę zmniejszono procentowo do stopnia wykorzystania instrumentu przez ZPCH i pomnożono przez średnie wydatki przypadające na ZPCH.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
liczba uprawnionych	1150	1725	2587	3881	4230	4611	5026	5478	5971	6509	7095
liczba korzystających 8 %	92	138	207	310	338	369	402	438	478	521	568
art. 32 ust 1 pkt 1 wydatki w mln	1,64	2,45	3,68	5,52	6,02	6,56	7,15	7,79	8,49	9,26	10,09
liczba korzystających 14%	161	242	362	543	592	646	704	767	836	911	993
art. 32 ust 1 pkt 2 wydatki w mln	6,00	9,00	13,50	20,26	22,08	24,07	26,24	28,60	31,17	33,98	37,04

Załącznik nr 3

Z danych ustalonych przez PFRON za okresy sprawozdawcze styczeń-marzec 2017 r. wynika, że jest 674 pracodawców, którzy spełniają strukturę zatrudnienia osób niepełnosprawnych uprawniającą do bycia sprzedającym w rozumieniu art.22 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Z danych sprawozdawczych z marca 2017 r. wynika, że liczba sprzedających, którzy wystawili informację powodującą

obniżenie wpłat na PFRON, o których mowa w art. 21, było 587. Czyli 87 % wszystkich uprawnionych sprzedających wystawia informacje faktycznie powodujące obniżenie wpłat.

Z danych sprawozdawczych PFRON z marca 2017 r. wynika, że mediana kwoty obniżenia wpłat na PFRON przez potencjalne przedsiębiorstwa społeczne (spółdzielni, organizacji pozarządowych, zaz-ów) wynosi 13,4 tys. zł. Można założyć, że rocznie jeden sprzedający powoduje obniżenie wpłat o 161 tys. zł.

W związku ze zmianą przepisów liczba sprzedających w rozumieniu art. 22 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zwiększy się o podmioty posiadające status przedsiębiorstwa społecznego zatrudniające co najmniej 10 pracowników oraz zakłady aktywności zawodowej. Z danych Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych wynika, że w czerwcu 2017 r. w 106 zakładach aktywności zawodowej stan zatrudnienia ogółem wyniósł 5 865 osoby (średni poziom zatrudnienia wyniósł 55 osób). Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych ukształtował się na poziomie 75,99%. Wobec powyższego potencjalnie wszystkie ZAZ-y były już uprawnione do bycia sprzedającym

Rok	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Przyrost liczby PS	1150	1725	2587	3881	4230	4611	5026	5478	5971	6509	7095
Uprawnione podmioty	58	86	129	194	212	231	251	274	299	325	355
Kwota obniżenia w mln	9,26	13,89	20,83	31,24	34,05	37,12	40,46	44,10	48,07	52,40	57,11

w myśl dotychczasowych przepisów. Zmiana może dotyczyć jednostkowych przypadków.

Z danych ZUS wynika, że w 2019 r. 70 PS spośród 1150 podmiotów na liście przedsiębiorstw społecznych spełniało kryteria do bycia sprzedającym w myśl nowych przepisów (zatrudniało co najmniej 10 pracowników etatowych i 30% osób niepełnosprawnych). Założono również, analogicznie do danych dla wszystkich sprzedających, że 87 % z tych sprzedających wystawi informację powodującą obniżenie składki na PFRON (70 PS*87%=61 nowych uprawnionych podmiotów). Z powyższego wynika, że potencjalnie 5% (61 PS z 1150 w pierwszym roku) będzie w kolejnych latach wystawiać informacje powodujące obniżenie wpłat na PFRON.

Przyrost liczby przedsiębiorstw objętych nowym przepisem w perspektywie 10-letniej oparto o wzrost liczby spółdzielni socjalnych w latach 2009 – 2019, zgodnie z wcześniejszym uzasadnieniem.

Załącznik nr 4

W celu wyliczenia obniżenia dochodów budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego w wyniku funkcjonowania zwolnienia od podatku dochodowego od osób prawnych w części przeznaczonej na realizację programu reintegracyjnego przyjęto średnią kwotę obniżenia dochodów budżetu państwa z tytułu wykorzystania przez spółdzielnie socjalne zwolnienia z podatku CIT w 2018 r. Obniżenie dochodów wyniosło 1,35 mln zł, skorzystało z niego 112 spółdzielni socjalnych daje to średnią w wysokości 12 tys. zł. Przyjęto również analogiczny odsetek podmiotów korzystających z tego uprawnienia (112 z 1547 spółdzielni socjalnych = 7%). Jako, że zgodnie z listą przedsiębiorstw społecznych 47% przedsiębiorstw społecznych działa w formie spółdzielni socjalnych, nowe podmioty objęte zwolnieniem będą stanowić 53% .

Z 1150 potencjalnych przedsiębiorstw społecznych w 2022 r. nowe uprawnione podmioty będą stanowić 53% czyli 610 podmiotów, z ulgi skorzysta 7% co daje 43 podmioty w 2022 r.

Udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych jednostek samorządu terytorialnego wynosi 22,86%.

Rok	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
liczba PS	1150	1725	2587	3881	4230	4611	5026	5478	5971	6509	7095
53% nowo uprawnionych	610	914	1371	2057	2242	2444	2664	2903	3165	3450	3760
7% korzystających	43	64	96	144	157	171	186	203	222	241	263
obniżenie dochodów w mln bp	0,39	0,59	0,89	1,33	1,45	1,58	1,73	1,88	2,05	2,24	2,44
obniżenie dochodów w mln dla JST	0,12	0,18	0,26	0,39	0,43	0,47	0,51	0,56	0,61	0,66	0,72
obniżenie dochodów razem w mln	0,51	0,77	1,15	1,73	1,88	2,05	2,24	2,44	2,66	2,90	3,16